

Servicii și programe oferite adolescenților și tinerilor adulți cu vârsta între 14 și 25 de ani

Studiu

2013

CUPRINS

Argument pentru realizarea studiului	2
I. Starea curentă a bibliotecilor publice din România în ceea ce privește serviciile și facilitățile destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)	4
I.1 Date statistice privind utilizarea bibliotecii de către adolescenți și tineri adulți ..	4
I.2 Privire de ansamblu asupra serviciilor și facilităților pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) din bibliotecile publice românești	5
I.3 Servicii și facilități oferite adolescenților și tinerilor adulți în bibliotecile publice din România	6
II. Programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani). Exemple de bune practici	13
II.1 Programe oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România. Exemple de bune practici	13
Programe educaționale	13
Programe de informare	16
Programe recreative	19
Programe culturale	23
Programe de voluntariat	25
II.2 Programe oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile străine. Exemple de bune practici	26
Programele educaționale	27
Programele de informare	30
Programele recreative	31
Programele culturale	33
Programele tehnologice	33
Programele inter-generaționale	34
Programele de voluntariat	35
II.3 Analiză comparativă între programele pentru adolescenți și tineri adulți oferite de bibliotecile publice românești și de cele străine	37
III. Concluzii generale și recomandări practice pentru lucrul eficient cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani)	40
III.1 Concluziile studiului	40
III.2 Recomandări practice pentru îmbunătățirea activității cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani)	41
Resurse utile	70
Lista anexelor	88

Argument pentru realizarea studiului

Studiul „Servicii și programe oferite adolescenților și tinerilor adulți cu vârsta între 14 și 25 de ani” oferă cadrul necesar pentru dezvoltarea de noi servicii pentru adolescenți în cadrul bibliotecilor publice, cuprinzând atât idei teoretice, cât și idei practice care să susțină biblioteca în satisfacerea nevoilor educaționale, informaționale, culturale și de petrecere a timpului liber ale adolescenților, de o manieră adecvată în noul context de dezvoltare.

Motivația realizării acestui studiu a fost în principal, inexistența unui raport de stare curentă în bibliotecile publice din România în ceea ce privește serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani). Prin caracteristicile lor de dezvoltare și în calitate de beneficiari ai serviciilor și programelor de bibliotecă, membrii acestei categorii de vârstă reprezintă o provocare pentru bibliotecă, al cărei rol este de a-i asista în realizarea unei tranziții reușite dinspre copilărie spre viața de adult, prin asigurarea accesului la resurse și a unui mediu care să corespundă nevoilor lor specifice, în vederea dezvoltării lor intelectuale, emoționale și sociale.¹

Scopul studiului este de a ajuta bibliotecile să îmbunătățească serviciile curente, să dezvolte servicii noi și să împărtășească cele mai bune practici din activitatea lor cu adolescenții și tinerii adulți.

Studiul se adresează bibliotecarilor din bibliotecile publice, managerilor și factorilor de decizie.

Studiul privind serviciile și programele oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România are la bază, în principal, *Chestionarul privind serviciile și programele oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)* aplicat la nivelul celor 40 de biblioteci publice județene din România și al Bibliotecii Metropolitane București.

Mulțumim tuturor bibliotecilor care ne-au susținut în realizarea acestui Studiu prin completarea Chestionarului.

Studiul a fost realizat de Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj în cadrul proiectului finanțat de Fundația IREX – „Biblioteci Județene-Centre de excelență”, biblioteca noastră câștigând competiția la categoria „Centru de excelență care oferă servicii pentru adolescenți și tineri adulți, cu vârsta cuprinsă între 14-25 ani, cu accent pe activități de educație non-formală și informală”.

Membrii echipei de lucru au fost: Georgeta Topan-coordonator proiect, Tatiana Costiuc, Simona Floruțău, Anca Docolin, Ghizela Cosma și Sorina Stanca.

¹ International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report, *Guidelines for Library Services For Young Adults*, p.2-3 : <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, accesat la 28 februarie 2013

Capitolul I

Starea curentă a bibliotecilor publice din România în ceea ce privește serviciile și facilitățile destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)

I. Starea curentă a bibliotecilor publice din România în ceea ce privește serviciile și facilitățile destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)

I.1 Date statistice privind utilizarea bibliotecii de către adolescenți și tineri adulți

Conform *Raportului statistic de utilizare*, la nivel național, la sfârșitul anului 2011, din totalul utilizatorilor înscrși în bibliotecile publice din România, 35,13% - 448 859 – sunt adolescenți și tineri adulți cu vârstă cuprinsă între 14 și 25 ani. Dintre aceștia, 42,67% - 187.891- beneficiază de serviciile bibliotecilor județene, 33,50% - 113.021 - de cele ale bibliotecilor municipale și orășenești, iar 23,83% - 147.947 - sunt utilizatori ai bibliotecilor comunale. La o simplă privire, discrepanța între numărul utilizatorilor din grupul țintă care utilizează serviciile bibliotecilor din mediul urban și cel rural nu este atât de mare. Dacă ținem însă cont de faptul că 300.912 dintre aceștia frecventează 283 de biblioteci urbane și că abia 147.947 utilizează serviciile celor 2560 de biblioteci comunale realizăm că utilizatorii adolescenți și tineri adulți sunt, cu precădere, prezenți în bibliotecile din orașe. Lucru firesc, de altfel, ținând cont de faptul că această categorie de public este, în mare măsură, angajată într-un program instructiv-educativ organizat, având proiecte bine definite de studiu și care solicită instituția pentru finalizarea acestora. Expansiunea fenomenului migrațional dinspre rural spre urban, desființarea liceelor din comune și diversitatea oportunităților de realizare, personală și profesională, oferită de marile orașe explică slaba accesare a serviciilor bibliotecilor comunale de către grupul țintă.

Așa cum subliniam mai sus, această categorie de utilizatori, antrenată în procesul educațional, apelează, în principal, la serviciile bibliotecii publice în vederea finalizării proiectelor de studiu.

Ponderea funcțiilor instructiv-educative ale bibliotecii prevalează în acest caz. Din observațiile bibliotecarilor, dar și din analizele rapoartelor statistice cu privire la utilizarea bibliotecii, s-a constatat că această categorie de public nu participă ori nu agreează programele culturale ale bibliotecii publice și nici nu percepe oferta instituției ca fiind atrăgătoare pentru petrecerea timpului liber. Ținând cont de atracția acestora față de utilizarea noilor tehnologii, dotarea bibliotecilor în acest sens poate lăsa falsa impresie că este suficientă pentru a schimba modul în care tinerii se raportează la biblioteca publică.

Procentul relativ ridicat pe care îl reprezintă adolescenții și tinerii adulți în rândul utilizatorilor bibliotecilor publice din România obligă la regândirea serviciilor și programelor destinate acestei categorii și la o necesară reflecție asupra importanței care i se acordă în elaborarea politicilor de achiziție, împărțirii bugetului bibliotecii, conceperea programelor de formare profesională a bibliotecarilor etc.

În momentul de față, literatura românească de specialitate, revistele naționale de biblioteconomie, nu alocă interes și spațiu programelor și serviciilor destinate acestei categorii de vârstă. Asociația Națională a Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România nu are o secțiune aparte pentru acest public țintă așa cum întâlnim, de exemplu, în cadrul American Libraries Association – YALSA - Young Adult Library Services Association (Asociația Serviciilor de Bibliotecă pentru Tinerii Adulți) și în alte asociații profesionale.

Această stare de fapt ne limitează în demersul nostru de a oferi o perspectivă vastă și documentată asupra situației actuale în ce privește serviciile și programele dedicate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România. În acest scop am utilizat ca metodă de obținere a datelor, ancheta, instrumentul folosit în culegerea informațiilor

fiind chestionarul. Observațiile formulate în cele ce urmează sunt, în mare măsură, întemeiate pe analiza răspunsurilor obținute în urma aplicării acestuia. Ca mijloace complementare de documentare, am ales cercetarea paginilor web ale bibliotecilor publice românești și discuțiile directe cu bibliotecarii din bibliotecile publice care oferă servicii pentru adolescenți.

Utilizarea bibliotecii de către publicul țintă

Preambul

Chestionarul privind serviciile și programele oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) a fost trimis celor 40 de biblioteci județene din România (vezi Anexa nr.1). În dorința de a avansa o perspectivă cât mai complexă și cât mai cuprinzătoare asupra serviciilor, facilităților și programelor destinate adolescenților și tinerilor adulți, fiecareia dintre cele 40 de biblioteci județene i s-a cerut să aplice chestionarul și la minim 5 biblioteci orășenești și comunale subordonate metodic. Dintre județene au răspuns 29 de biblioteci adică 71%. La chestionar au mai răspuns 11 biblioteci municipale și orășenești (județele Bacău, Brașov, Caraș Severin, Cluj Mureș, Suceava) și 38 comunale (județele Cluj, Iași, Maramureș, Mureș, Satu Mare și Sălaj). În total, din minim 240 de chestionare așteptate am primit 78. Procentual vorbind, 78 de chestionare completate reprezintă 32,5% din numărul total de răspunsuri pe care bibliotecile publice contactate ar fi trebuit să ni le furnizeze. Dat fiind acest fapt, în încercarea noastră de a întocmi prezentul studiu, ne-am pus problema gradului de reprezentativitate la nivel național oferit de chestionarele completate primite.

În consecință, am ales să formulăm observațiile noastre cu privire la principalele aspecte ale chestionarului bazându-ne pe răspunsurile bibliotecilor județene urmând ca, în cadrul capitolului despre programele destinate adolescenților și tinerilor adulți, să includem și experiența colegilor din bibliotecile orășenești și comunale.

I.2 Privire de ansamblu asupra serviciilor și facilităților pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) din bibliotecile publice românești

Serviciile de bibliotecă destinate adolescenților sunt cele care trebuie să asigure tranziția de la serviciile pentru copii la cele pentru adulți și care trebuie să răspundă nevoilor lor specifice de dezvoltare.

În bibliotecile publice din România, adolescenții și tinerii beneficiază de aceleași tipuri de servicii ca și celelalte categorii de utilizatori ai bibliotecii, și anume de: împrumut de documente la domiciliu, consultare pe loc a documentelor, acces la cataloagele bibliotecii (tradițional și electronic), acces gratuit la Internet, oferirea de informații și referințe pe loc, prin telefon sau prin e-mail, bibliografii la cerere, vizite ghidate la bibliotecă pentru familiarizarea cu serviciile oferite, instruire în vederea dezvoltării abilităților de căutare a informațiilor.

Fiecare bibliotecă publică care dorește să ia decizii informate asupra programelor și serviciilor sale trebuie să își contureze un profil al populației tinere din comunitatea deservită, pentru a putea veni în întâmpinarea nevoilor acestora și pentru ca acțiunile bibliotecii să fie unele de succes. De exemplu, o bibliotecă poate decide să se concentreze pe organizarea unei colecții de documente pentru adolescenți, alta – pe organizarea unui spațiu atractiv pentru aceștia, alta – pe organizarea de programe pentru sprijinirea educației formale – în funcție de nevoile identificate în comunitate și în funcție de resursele disponibile pentru satisfacerea acestora.

Bibliotecile trebuie să găsească echilibrul între asigurarea unei colecții care să reflecte nevoile și interesele de informare ale adolescenților și nevoile lor de petrecere a timpului liber.

De asemenea, în furnizarea de programe și servicii, bibliotecile trebuie să țină cont și de modul de informare și de comunicare al tinerilor. Aceștia sunt adepții tehnologiei de ultimă generație și ai mijloacelor de informare online, iar biblioteca trebuie să fie prezentă activ și în acest mediu (prin pagina web a bibliotecii, baze de date, bloguri, rețele de socializare). Biblioteca trebuie să fie accesibilă și celor care nu o pot vizita în mod direct, ci numai cu ajutorul tehnologiei.

În pofida proporției semnificative a tinerilor (14-25 ani) în rândul utilizatorilor bibliotecilor publice, indicatorii calitativi și cantitativi utilizați de biblioteci nu sunt folosiți pentru o analiză distinctă a eficacității serviciilor pentru adolescenți și tineri. Aceste servicii sunt evaluate ca parte integrantă a serviciilor bibliotecii.

I.3 Servicii și facilități oferite adolescenților și tinerilor adulți în bibliotecile publice din România

Servicii destinate adolescenților și tinerilor adulți

Bibliotecile județene din România recunosc importanța furnizării serviciilor pentru adolescenți și tineri adulți și afirmă că oferă astfel de servicii, printre care menționăm: serviciile de împrumut la domiciliu și de consultare pe loc a documentelor, acces la cataloagele instituției, acces gratuit la Internet și bibliografii la cerere. Toate bibliotecile județene prestează servicii de informare și referințe pentru această categorie de vârstă.

Pe lângă aceste servicii comune oferite de bibliotecile publice tuturor categoriilor de utilizatori, bibliotecile asigură și servicii care răspund nevoilor specifice publicului țintă: servicii de fotocopiere, scanare și livrare de documente electronice, servicii de îndrumare în utilizarea calculatorului, a catalogului on-line al bibliotecii, vizite ghidate în bibliotecă. Aceste servicii sunt completate de o serie de facilități pentru desfășurarea activităților dedicate adolescenților și tinerilor adulți în cadrul bibliotecilor. Astfel, în bibliotecile județene există preocuparea pentru amenajarea unor spații dedicate organizării de expoziții, organizării de cursuri și de cercuri tematice, spații destinate activităților de socializare și loisir. Un aspect demn de reținut este facilitarea desfășurării stagiilor de practică și implicarea utilizatorilor tineri în activități de voluntariat organizate de biblioteci.

Serviciile pentru adolescenți și tineri adulți accesibile din afara bibliotecii

În afara spațiului fizic ce poate fi amenajat în mod aparte pentru utilizatorii tineri, există și posibilitatea creării și ambientării unui spațiu special destinat lor în mediul virtual sub forma unei secțiuni dedicate pe pagina web a bibliotecii. Doar câteva biblioteci au deja o asemenea secțiune în ciuda faptului că majoritatea bibliotecilor găsesc ca fiind cel puțin util, dacă nu foarte util, un asemenea demers. Utilizarea canalelor de informare și de socializare în spațiul virtual accesate de tineri poate crește considerabil gradul de vizibilitate a bibliotecii în rândurile acestora, precum și gradul de accesibilitate a serviciilor și programelor ce le sunt destinate.

Metode de lucru utilizate în relațiile cu utilizatorii adolescenți și tineri adulți

Cele mai frecvente metode de lucru folosite în bibliotecile județene românești sunt: activitățile interactive care necesită implicarea directă a participanților, activitățile bazate pe voluntariat, munca în echipă, încurajarea inițiativei personale, discuțiile și prezentările.

Printre metodele de lucru utilizate cu succes în activitățile cu adolescenții și tinerii adulți se numără: jocurile și activitățile de team-building, brainstorming-ul, jocurile de intercunoaștere, dezbaterile, atelierele de lucru, jocurile de rol, prezentările vizuale și chestionare de feedback.

Ceea ce trebuie remarcat aici este necesitatea ca bibliotecarii angajați în relațiile cu adolescenții și tinerii adulți să cunoască metodele și tehnicile didactice interactive eficiente în derularea activităților cu aceste grupuri de vârstă. De aceea, bibliotecile trebuie să asigure personalului implicat în activitățile cu adolescenții și tinerii adulți oportunități de pregătire profesională, în vederea dobândirii de cunoștințe și competențe psiho-pedagogice necesare abordării acestei categorii de vârstă.

Promovarea serviciilor și programelor pentru adolescenți și tinerii adulți

Bibliotecile județene utilizează ca metode de promovare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tinerii adulți: materialele promoționale, rețelele de socializare, pagina web a bibliotecii și vizitele în instituțiile de învățământ din comunitatea locală.

Printre alte metode folosite în activitatea de promovare a serviciilor și programelor trebuie amintite contactarea directă sau telefonică a tinerilor, informarea prin intermediul mass-media, diseminarea informației în licee de către voluntarii bibliotecii, informarea realizată în bibliotecă sau în mediul on-line.

Nevoile adolescenților și tinerilor adulți

Unul dintre aspectele fundamentale pe care am dorit să îl abordăm este acela privitor la măsura în care serviciile și programele bibliotecii trebuie să aibă în vedere nevoile specifice acestei categorii de utilizatori. Bibliotecile județene consideră importantă sau foarte importantă existența în oferta bibliotecii a serviciilor și programelor care să contribuie la dezvoltarea personală a tinerilor, cum sunt cele educaționale, de informare, de dobândire de abilități tehnologice și mai acordă mai puțină importanță organizării de programe de socializare și loisir.

Ceea ce rezultă din aceste observații este *conservatorismul* bibliotecilor românești în valorizarea, cu precădere, a funcției educative și informative a serviciilor oferite acestei categorii de vârstă. Întrebarea firească este: oare în ce măsură adolescenții și tinerii sunt de aceeași părere cu bibliotecarii? Bibliotecile județene par interesate, mai degrabă, de dezvoltarea de servicii și programe conforme cu propriile lor așteptări față de clientul-adolescent sau tânăr adult. Tendința prezentă este de a asimila grupul de adolescenți și tineri adulți cu categoriile “elevi” și “studenți”, limitând astfel gama de servicii și programe potențiale la cele care adresează nevoile direct legate de educația formală, de parcursul școlar. O consecință a acestei limitări artificiale a adolescenților și tinerilor adulți la roluri de “elev” și “student” duce la percepția în rândul acestora a bibliotecii ca spațiu destinat exclusiv sprijinirii lor în aceste roluri, spațiu care nu le mai este deloc util după absolvire.

În prezent, bibliotecile folosesc ca metode de identificare a nevoilor acestei categorii de utilizatori, chestionarele, interviurile, discuțiile informale, caietul de sugestii, dar și observația

directă și panoul de sugestii, limitându-se astfel la a dialoga cu utilizatorii activi și ignorând aproape cu desăvârșire utilizatorii potențiali.

Foarte util ar fi, conform prevederilor formulate de YALSA, crearea unui grup consultativ al adolescenților pe lângă bibliotecă în vederea identificării nevoilor lor reale de dezvoltare la care instituția ar putea răspunde.

Finanțarea serviciilor și programelor dedicate adolescenților și tinerilor adulți

Unul din cele mai sensibile aspecte atinse în cuprinsul chestionarului este acela legat de finanțarea serviciilor și programelor dedicate adolescenților și tinerilor adulți. Un număr de 18 din 28 de biblioteci județene au afirmat că finanțarea materialelor și serviciilor pentru adolescenți și tineri se face într-o manieră adecvată (64%), 8 inadecvată (28%).

Nu putem aprecia în mod corespunzător răspunsurile furnizate în chestionar în lipsa unor informații complementare legate de aspecte privitoare la modul în care sunt împărțite bugetele bibliotecilor județene.

Bunăoară, în mod normal, fiecare bibliotecă publică trebuie să dețină un document intern privitor la politica de dezvoltare a colecțiilor în care se precizează criteriile în funcție de care se face achiziția de documente. În practică, bugetul de achiziții nu este gândit în funcție de ponderea categoriilor de utilizatori ai bibliotecii, ci în funcție de specificul colecției de documente. Altfel spus, bibliotecile românești nu prevăd separat finanțarea, din buget, pentru documentele destinate adolescenților și tinerilor adulți proporțional cu procentul pe care aceștia îl reprezintă în rândul utilizatorilor lor sau proporțional cu procentul pe care grupul de vârstă îl ocupă în rândul comunității.

Instrumentul de Evaluare a Serviciilor pentru Tineri al YALSA (YALSA Teen Services Evaluation Tool) recomandă bibliotecilor care oferă colecții, servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți gestionarea bugetelor proprii în sensul prevederii distincte a sumei destinate acestora:

<http://www.ala.org/yalsa/sites/ala.org.yalsa/files/content/guidelines/yacompetencies/evaluationtool.pdf>..

Personalul de specialitate care lucrează cu adolescenții și tinerii adulți

În ce privește personalul bibliotecilor destinat deservirii adolescenților și tinerilor adulți, doar o mică parte din bibliotecile județene dispun de cel puțin un bibliotecar alocat acestor servicii. Restul alocă personal în funcție de necesități și admit că nu dispun de personal special destinat.

De ce este important acest aspect? Așa cum am subliniat mai sus, în analiza metodelor de lucru cu categoria de utilizatori avută în vedere, personalul bibliotecilor destinat deservirii acestora trebuie să cunoască și metode și tehnici pedagogice interactive, să aibă cunoștințe în ce privește profilul psihologic al adolescentului și tânărului adult, să dețină competențe în relațiile cu aceștia. Programul de pregătire profesională a bibliotecarului trebuie adaptat în funcție de tipul de utilizatori cu care intră în contact.

Majoritatea bibliotecilor județene din România nu dispun de personal specializat consacrat serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți. Un factor responsabil pentru această carență este, pe lângă criza generalizată de personal, modul în care reprezentanții grupului țintă sunt percepuți de către bibliotecă. Adolescenții și tinerii adulți nu sunt priviți ca o categorie distinctă de utilizatori cu nevoi aparte.

Bibliotecile județene nu au prevăzut, în cadrul programului intern de perfecționare profesională, un modul destinat bibliotecarilor implicați în relațiile cu adolescenții și tinerii adulți. Absența unui atare modul nu este deloc întâmplătoare ținând cont de observația formulată mai sus. Dacă grupul țintă nu este disociat de alte grupuri de utilizatori, ci integrat, forțat, într-o categorie sau alta, importanța unui program de pregătire profesională distinct și specific este minimizată și chiar ignorată.

Bibliotecile care dispun de cel puțin un bibliotecar pentru servicii destinate adolescenților și tinerilor adulți apreciază nivelul de instruire al personalului în ce privește utilizarea tehnologiei de ultimă generație și a resurselor electronice ca fiind unul bun, dacă nu chiar foarte bun.

Nivelul de pregătire a personalului în vederea comunicării eficiente cu grupul țintă este caracterizat ca fiind adecvat de către două treimi dintre biblioteci și inadecvat, de către restul. Cursuri de comunicare eficientă, de metode și tehnici de învățare, de psiho-pedagogie, metode moderne de predare – toate acestea ar trebui să facă parte din pregătirea unui bibliotecar care lucrează cu tinerii.

Același instrument de evaluare al YALSA² amintit anterior pledează pentru întocmirea unui *Plan de perfecționare profesională* pentru personalul angajat în serviciile pentru tineri și actualizarea lui anuală. Existența unui astfel de *Plan* ar permite instruirea continuă a bibliotecarilor în ceea ce privește nevoile de dezvoltare ale tinerilor.

Parteneriatele dintre biblioteci și alte instituții care oferă servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți

Majoritatea bibliotecilor au încheiate protocoale de colaborare și parteneriate cu instituții, asociații și organizații din cadrul comunității locale care oferă, la rândul lor, servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți, demonstrând, astfel, existența unei înțelegeri adecvate a importanței colaborării cu acești parteneri sociali.

Partenerii predilecți ai bibliotecilor publice sunt instituțiile de învățământ, cu care bibliotecile colaborează la diferite activități cultural-educative sau de informare, cum ar fi: *Campania de prevenire a delincvenței juvenile*, „*Adolescenți, încotro?*” desfășurată de Biblioteca Publică Popricani, județul Iași, în parteneriat cu Postul de Poliție, Școala de Arte și Meserii și Primăria din localitate³ sau *Trepte peste TIMP în lumea cărților* derulat de Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea în parteneriat cu 5 biblioteci din județ⁴. Bibliotecile mai colaborează cu organizații non-guvernamentale sau instituții publice, prin organizarea de diferite activități, în special de informare, destinate tinerilor. Succesul stabilirii și menținerii parteneriatelor de la nivel local este determinat de existența unor interese comune ale partenerilor și a unei înțelegeri a avantajelor reciproce pe care colaborarea le aduce, a modului în care relația dintre parteneri contribuie la atingerea scopurilor fiecăruia.

Cooperarea și parteneriatele cu alte organizații (școli, primării, instituții de învățământ, agenții guvernamentale de instruire și/sau de dezvoltare regională) sunt esențiale

² YALSA, *YALSA Teen Services Evaluation Tool*:

<http://www.ala.org/yalsa/sites/ala.org.yalsa/files/content/guidelines/yacompetencies/evaluationtool.pdf>, accesat la 17 mai 2013

³ Biblioteca Publică Popricani, Iași, *Campania de prevenire a delincvenței juvenile*, „*Adolescenți, încotro?*” : <http://bibliotecapopricani.wordpress.com/adolescenti-incotro-2/>, accesat la 8 martie 2013

⁴ Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea, *Trepte peste TIMP din lumea cărților* : <http://bibliotecacopiifocsani.wordpress.com/2012/05/03/trepte-peste-timp-din-lumea-cartilor-parteneriat-biblioteca-si-5-scoli-din-judetul-vrancea/>, accesat la 8 martie 2013

pentru a crește impactul pe care biblioteca publică îl are în comunitate. Colaborarea poate fi inițiată fie de bibliotecă, prin atragerea de parteneri în proiectele și programele proprii, fie de instituțiile și organizațiile locale, prin atragerea bibliotecii ca partener în diferite activități sau proiecte, fie cele două părți colaborează în proiecte comune, gândite împreună.

Colecția de documente destinată adolescenților și tinerilor adulți

Factori importanți în atragerea adolescenților și tinerilor adulți spre bibliotecă rămân organizarea colecției de documente destinată acestora, precum și amenajarea unui spațiu special destinat lor.

Majoritatea bibliotecilor județene nu au, în momentul de față, o colecție separată de documente pentru adolescenți. Așa cum subliniam mai sus, politica de dezvoltare a colecțiilor trebuie să includă indicații clare cu privire la alocarea sumelor din bugetul de achiziții pentru categoria de utilizatori cu cea mai mare pondere în rândul utilizatorilor bibliotecii. Colecția destinată adolescenților și tinerilor adulți cuprinde documente în formate variate, tipărite și electronice și este revizuită anual cu contribuția directă a personalului angajat în serviciile și programele pentru aceștia și, prin urmare, familiarizat cu genul de materiale cerute de ei.

Spațiul destinat adolescenților și tinerilor adulți

Preocuparea pentru organizarea unei colecții separate de documente este direct proporțională cu aceea legată de amenajarea unui spațiu destinat adolescenților și tinerilor adulți. Astfel, doar un sfert din biblioteci dispun de un asemenea spațiu în incinta sediului în care își desfășoară activitatea. În materie de dotări, bibliotecile dispun de: mobilier adecvat, documente, calculatoare cu acces Internet, televizoare, console de joc, suport pentru relaxare (masă de ping-pong, jocuri), vitrine pentru expoziții. Este de dorit ca în amenajarea și modernizarea spațiului să se țină cont de sugestiile adolescenților și tinerilor adulți.

Din rândul celorlate biblioteci care nu au, încă, un spațiu exclusiv destinat adolescenților, un număr foarte mic și-au exprimat dorința de a amenaja unul în viitorul foarte apropiat. Restul bibliotecilor județene nu iau în calcul această posibilitate, fie din rațiuni de spațiu, fie din rațiuni financiare.

Implicarea adolescenților și tinerilor adulți ca voluntari în bibliotecă

Faptul îmbucurător remarcat în urma analizei situației din bibliotecile românești este că majoritatea apelează la adolescenți și tineri adulți în calitate de voluntari în scopul implicării lor în activități destinate persoanelor cuprinse în categoria lor de vârstă. Considerăm că această practică, prezentă în marea majoritate a bibliotecilor, este una din cele mai importante premise în dezvoltarea serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți oferite de bibliotecile publice românești.

Astfel la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj s-a derulat un curs gratuit de limbă japoneză susținut, pe bază de voluntariat, de o studentă de la Facultatea de Limbi Moderne Aplicate a Universității „Babeș Bolyai” Cluj-Napoca. Cursul la care au participat 15 adulți de diferite vârste a avut o durată de 3 luni. Pe lângă cunoștințele de limbă, voluntara a furnizat și informații despre cultura și tradițiile japoneze. Acțiunea de voluntariat a fost considerată și ca stagiul de practică a studentei. O experiență interesantă o constituie implicarea elevilor de la Colegiul Pedagogic „Gh. Lazăr” în organizarea „Orei Poveștilor”, care are loc săptămânal la Secția pentru copii. Circa 40 de elevi din clasele XI-XII participă prin rotație la organizarea lecturilor expresive pentru preșcolari, a dramatizărilor și jocurilor literare. Această colaborare se

desfășoară pe parcursul a doi ani în cadrul unui parteneriat încheiat între bibliotecă și Colegiul Pedagogic, experiența fiind extrem de benefică pentru viitorii educatori sau pedagogi.

Reiterând unele considerații formulate anterior, YALSA militează în vederea folosirii aptitudinilor și resurselor tinerilor în scopul dezvoltării serviciilor și programelor ce le sunt destinate încă din etapa preliminară, de planificare, dar și în cele de promovare, desfășurare, monitorizare și evaluare. Voluntariatul capătă, în acest fel, dimensiuni și valențe complexe. Implicarea directă a tinerilor, sub forma unui grup consultativ, în identificarea nevoilor și intereselor lor de dezvoltare, în planificarea și implementarea serviciilor și programelor ce le sunt destinate reprezintă baza fundamentală a tuturor demersurilor întreprinse de bibliotecile publice în vederea atragerii acestei categorii de vârstă.

Facilitățile asigurate de bibliotecă adolescenților și tinerilor cu nevoi speciale

Nu mai puțin importantă este, de asemenea, grija pe care bibliotecile o acordă creării de condiții și facilități tinerilor cu nevoi speciale. Din analiza profilului și nevoilor comunității, pe care biblioteca publică ar fi de dorit să o actualizeze anual, trebuie desprinsă și monitorizată suficient de bine și problema serviciilor pentru tinerii adulți cu nevoi speciale. Biblioteca publică poate coopera cu organizații care lucrează cu tineri cu nevoi speciale pentru a putea oferi servicii de bibliotecă adecvate.

Spațiile pentru aceștia trebuie să respecte prevederile legislative cu privire la nevoile persoanelor cu dizabilități, iar planul strategic de dezvoltare a bibliotecii trebuie să prevadă serviciile și facilitățile necesare utilizatorilor cu nevoi speciale. Dintre bibliotecile publice, doar jumătate oferă condiții de acces și servicii utilizatorilor cu nevoi speciale. Acest aspect încă mai constituie un neajuns al bibliotecilor din România.

Capitolul II

**Programele pentru adolescenți și tineri adulți
(14-25 ani).**

Exemple de bune practici

II. Programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani). Exemple de bune practici

II.1 Programe oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România. Exemple de bune practici

Programele pentru adolescenți reprezintă doar o parte din preocupările bibliotecii față de această categorie de vârstă. Pe lângă asigurarea unui mediu prietenos pentru adolescenți, programele oferă și un cadru adecvat pentru stabilirea de relații – între tineri, între tineri și bibliotecari, între tineri și alte categorii de membri ai comunității. Acestea creează oportunități și pentru implicarea și responsabilizarea tinerilor.

Programele destinate adolescenților trebuie să fie flexibile, organizate și dezvoltate în funcție de sugestiile tinerilor. Aceste programe pot fi foarte variate, însă fiecare bibliotecă ar trebui să selecteze unul sau mai multe tipuri de programe care să fie în acord cu misiunea bibliotecii.

În literatura de specialitate, programele pentru adolescenți au fost clasificate în programe pasive și active în funcție de locul de desfășurare (fizic sau virtual) și resursele umane implicate. Cele pasive, de tipul postării pe blog-ul bibliotecii, implică un cost scăzut, pot fi desfășurate și în biblioteci în care nu există un spațiu generos pentru întâlniri, iar interacțiunea între tineri și bibliotecari este non-formală. Aceste programe pasive pot fi ușor transformate în programe active prin implicarea unui formator care să dirijeze întâlnirile sau pot fi extinse în a deveni evenimente sau ateliere de lucru.

Analizând tipurile de programe destinate adolescenților din bibliotecile publice românești, am observat că acestea pot fi grupate în: programe educaționale, de informare, recreative, culturale, tehnologice, inter-generaționale și de voluntariat.

În continuare, vom încerca să definim aceste tipuri de programe și să le ilustrăm prin câteva exemple de programe propriu-zise care au avut succes în bibliotecile din România.

Programe educaționale

Acestea sunt cele care oferă sprijin pentru completarea curriculum-ului școlar și ajută la pregătirea adolescenților pentru forme de educație superioară, pentru instruirea în vederea găsirii unui loc de muncă și avansare în carieră.

Exemplele se referă la ateliere de lucru care îi vor ajuta la susținerea unor teste, completarea unor aplicații pentru învățământul superior, îi vor iniția în educație financiară și în deprinderea unor abilități de cercetare. Asemenea programe pot avea un succes deosebit dacă sunt dezvoltate la începutul anului școlar în parteneriat cu liceele și universitățile locale.

Astfel la **Biblioteca Județeană „C. Sturdza” Bacău** se derulează programul **Aventuri în Bibliomisteria**⁵, destinat elevilor claselor a IX-a și a X-a. Programul are ca principal scop promovarea lecturii și se desfășoară pe o perioadă de 4 ani școlari (2010-2014), în fiecare an școlar organizându-se 5 activități:

1. *Un tur ghidat al bibliotecii* și înscrierea elevilor ca utilizatori ai bibliotecii.

⁵ Biblioteca Județeană C Sturdza Bacău, Aventuri în Bibliomisteria, <http://www.bjbc.ro:8080/bjbc/proiecte-1/proiecte-culturale/?searchterm=Bibliomisteria>, accesat la 20 martie 2013

2. *Ilustrarea, pe grupe, a unui text și expunerea lucrărilor.* Elevii, după ce au citit, în prealabil, textul împreună cu profesorii, au mers la bibliotecă unde au ilustrat, pe grupe, textul citit, folosind tehnicile și materialele alese de ei. După activitate, lucrările elevilor au fost evaluate de membrii echipei de proiect a bibliotecii, au fost expuse și premiate.

3. Un concurs de scriere creativă *Aventuri în Marea Vieților închise în Bibliotecă* (clasa a IX-a) și *Lecturaventura* (clasa a X-a). Elevilor li s-a propus o temă de creație. 10 dintre textele scrise au fost selectate de către profesori pentru finala concursului. În cadrul finalei, elevii și-au citit textele în fața colegilor, iar aceștia din urmă au realizat un top (pe baza căruia s-a acordat premiul publicului). La rândul lor, profesorii și bibliotecarii implicați au realizat un alt clasament al textelor, pe baza căruia s-au acordat cele două premii câștigătorilor.

4. Un concurs de prezentare a unei cărți preferate *La-nceput a fost cuvântul* - cu trei secțiuni: afiș, prezentare multimedia și discurs creativ (ultimele, în maxim 3 minute). Elevii au avut timp o lună să pregătească prezentarea unei cărți preferate pe care apoi au trimis-o profesorilor. Au fost selectate maxim 10 prezentări pentru secțiune, care au fost expuse în fața colegilor. La secțiunea *Discurs creativ*, elevii au anunțat doar tema pe care au dorit să o abordeze, prezentarea realizându-se în cadrul întâlnirii de la bibliotecă. Premiile s-au acordat pe baza voturilor elevilor și personalului prezent.

5. O festivitate anuală de încheiere a activităților programului pentru anul școlar - *Vacanță în Bibliomisteria* - în cadrul căreia toți elevii implicați au primit *diplome de participare* și au fost prezentați și felicități toți colaboratorii din proiect.

Coordonatorul programului: Crina Ifrim

Date de contact: Biblioteca Județeană „C. Sturdza” Bacău (Aleea Parcului, nr. 9, Bacău, telefon: 0234 513126, www.bjbc.ro, bjbacau@gmail.com)

Un alt exemplu de program educațional este **Cercul de biblioterapie organizat de Biblioteca Municipală „Radu Rosetti” Onești**, jud. Bacău. Programul are ca scop promovarea lecturii în rândul tinerilor. Membrii *Cercului* sunt elevi de liceu din comunitatea locală. Activitățile au loc o dată pe lună, prilej cu care fiecare membru trebuie să prezinte, pe rând, cartea care l-a influențat din punct de vedere emoțional sau intelectual și argumentele alegerii făcute, dezvoltând o discuție pe marginea subiectului. Titlul cărții propuse pentru următoarea întâlnire este anunțat în finalul dezbaterii. Discuțiile sunt libere și au rolul de a stimula capacitatea tinerilor de a se exprima într-un mod original, de a-și exprima convingerile și trăirile personale, de a susține o argumentație. Fiecare carte prezentată este pentru tineri o oportunitate pentru a învăța lucruri noi și pentru a accede la experiențe inedite, necesare dezvoltării armonioase a personalității, în această etapă a vieții lor.

Date de contact: Biblioteca Municipală „Radu Rosetti” (Bd. Oituz, nr. 13A, Onești, jud. Bacău, telefon/fax: 0234 312202, <http://biblioteca.onesti.ro>, bibli_on@yahoo.com)

Biblioteca Județeană „Christian Tell” Gorj a înființat în octombrie 2011 **Clubul de Lectură ADOLESCEN-TEEN**⁶ ca o componentă a proiectului *Citesc, deci nu mă plictisesc!*, proiect câștigător la Școala de Vară a Tinerilor Bibliotecari 2011. Clubul a avut ca scop stimularea interesului pentru lectură în rândul adolescenților, prin intermediul activităților de învățare non-formală. În cadrul clubului activează 90 de adolescenți cu vârste cuprinse între 14 și 25 de ani, implicați într-o serie de activități tematice: *Prăjitura cu aromă de chimie; Adolescent ca tine sunt și eu; Bachus, prieten sau dușman?; Jocuri de societate; D’ale Carnavalului la Bibliotecă; Miracol de Crăciun.*

Clubul de Lectură ADOLESCEN-TEEN la Biblioteca Județeană „Christian Tell” Gorj

În cadrul programului, adolescenții au creat povești digitale, plecând de cărțile alese de ei („Portretul lui Dorian Gray”, „Invitație la vals”, „Faust”, „O scrisoare pierdută”, „O viață de rezervă”, „Baltagul”). Poveștile digitale au reflectat impactul cărților respective asupra lor, dar și viziunea adolescenților. Pentru programul *Citesc, deci nu mă plictisesc!*, care s-a derulat pe parcursul a 6 luni, au fost încheiate parteneriate cu șase colegii și licee din Târgu-Jiu. Ca urmare a programului, 70 de adolescenți s-au înscris în clubul de lectură ADOLESCEN-TEEN, a cărui activitate continuă și în prezent.

Coordonatorul programului: Roxana Oprea

Date de contact: Biblioteca Județeană „Christian Tell” Gorj (Calea Eroilor nr. 23, Târgu-Jiu, telefon: 0253 214904, www.bibliotell.ro/, bibliotell@yahoo.com)

Un exemplu interesant este programul derulat în anii 2011-2013 la **Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” Alba, Să ne cunoaștem valorile! Vreau, pot, știu să învăț!**

Programul are ca scop stimularea interesului pentru carte, lectură și creație în rândul tinerilor, dezvoltarea capacității de interrelaționare între elevi, cadre didactice și bibliotecari, cultivarea respectului pentru valorile științifice culturale, naționale, civice și religioase, dezvoltarea abilităților de învățare necesare de-a lungul întregii vieți, susținerea educației non-formale a tinerilor. Programul cuprinde mai multe activități:

- *A învăța să înveți – o necesitate actuală și viitoare* - ateliere de lectură și comunicare;
- *Invitație la dialog:* promovarea proiectului în rândul elevilor și cadrelor didactice prin organizarea de dezbateri în cadrul Târgului de Carte „Alba Transilvana”, ediția a VI-a;
- ABC-ul bibliotecii. Vizite ghidate la bibliotecă;
- Întâlniri la bibliotecă, cu personalități din diferite domenii de activitate;

Programul se derulează pe parcursul a 6 luni din an, activitățile organizându-se în parteneriat cu Colegiul „Apulum” din Alba Iulia.

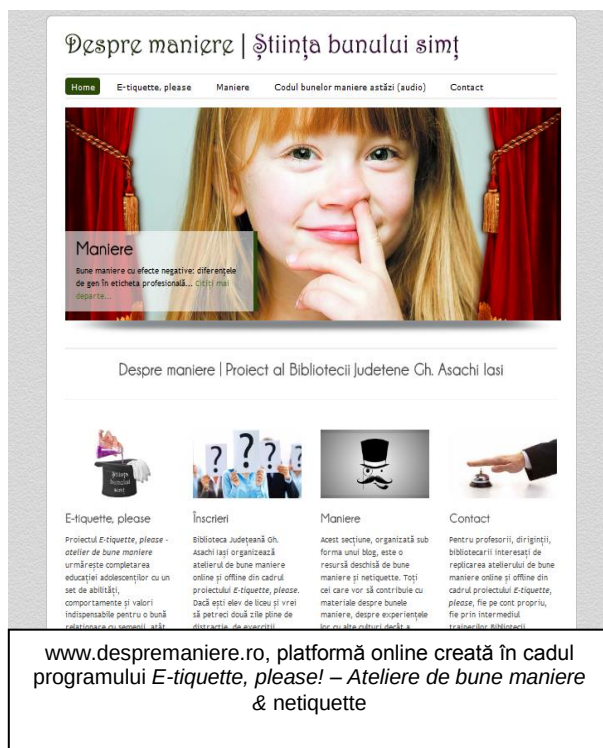
Coordonatorii programului: Felicia Colda și Monica Avram

Date de contact: Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” Alba (Str. Camil Velican (fosta Trandafirilor) nr. 22, telefon: 0258 811443, fax: 0258 817204, <http://www.bjalba.ro/>, bjalba@gmail.com)

⁶ Biblioteca Județeană *Christian Tell* Gorj, Clubul de Lectură Adolescen-Teen: <http://lecturanuucideadolecentza.blogspot.ro/>, accesat la 20 martie 2013

Programe de informare

Acestea sunt cele care sprijină nevoile de învățare continuă și furnizează cunoștințe sau dezvoltă interesul pentru o varietate de subiecte. Ele pot ajuta adolescenții să învețe cum să rezolve probleme sau aspecte cu care se confruntă, îi ajută să afle mai multe despre un domeniu de interes personal sau îi informează despre problemele civice.

Un asemenea gen de program, **E-tiquette, please! – Ateliere de bune maniere & netiquette**⁷, s-a desfășurat la **Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași** pe parcursul a 10 luni.

Programul s-a adresat adolescenților și a avut ca și scop dobândirea de către aceștia a deprinderilor de comportare civilizată în societate. Acesta a avut două componente:

- componentă de training, care a constat în conceperea unui curs de bune maniere online și offline pentru adolescenți. *E-tiquette, please - ateliere de bune maniere și netiquette* (curs de 2 zile, cu 2 module a câte 4 sesiuni fiecare). După o serie de ateliere de pilotare și promovare a cursului, cu 120 de participanți, cursul a fost livrat către 29 de adolescenți de către trainerii bibliotecii..

- o componentă online, care a constat în

realizarea unui site: despremaniere.ro și a unei pagini Facebook: <http://www.facebook.com/stiintabunuluiisimt>, utile atât la promovarea cursului, cât și la promovarea unui comportament civilizat. Pe blog au fost publicate, zilnic, articole legate de bunele maniere și netiquette.

De asemenea, echipa de bibliotecari traineri a pus la dispoziția tuturor celor interesați de replicarea cursului un pachet complet de materiale necesare pentru livrarea cursului (planuri didactice, prezentări PPT, chestionare, anexe pentru exerciții cu explicații pentru trainer, suportul de curs și materiale promoționale personalizabile.

Coordonatorul programului: Diana Ghiorgheș

Date de contact: Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași (Str. Palat nr. 1, 700019, tel/fax: 0332 110044, www.bjiiasi.ro, bibiiasi@hotmail.com)

⁷ Biblioteca Județeană Gh. Asachi Iași, *E-tiquette, please! – Ateliere de bune maniere & netiquette*, <http://despremaniere.ro/> ; <https://www.facebook.com/stiintabunuluiisimt> ; <http://www.biblionet.ro/upload/documents/librarie/5156/pdf/35092/E%29tiquette,%20please!%20-%20Curs%20de%20bune%20maniere%20&%20netiquette.pdf> ; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=21&t=1745> ; https://www.facebook.com/stiintabunuluiisimt/photos_album , accesate la 15 martie 2013

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați a organizat programul pentru adolescenți **Ești informat, ești protejat!**⁸ care a fost, de fapt, o campanie de informare în domeniul educației sexuale. Peste 50 de adolescenți au avut ocazia, timp de 4 săptămâni, să participe la sesiuni de informare, pe teme precum: sexualitate versus sex, anatomia aparatului genital feminin și masculin, boli cu transmitere sexuală, metode de contracepție, orientări sexuale. La fiecare întâlnire au participat specialiști în domeniul educației sexuale cum ar fi: consilieri școlari, psihologi, medic ginecolog, asistent din cadrul spitalului de boli infecțioase. Sesiunile de informare au fost interactive, adolescenții punând întrebări și ridicând tot felul de probleme specifice vârstei. La sfârșitul fiecărei întâlniri, aceștia au completat câte un chestionar de feedback, în care au avut posibilitatea de a formula o întrebare pe care nu au avut curajul de a o adresa în public. La aceste întrebări s-a răspuns întotdeauna la următoarea întâlnire, iar răspunsurile au fost postate și pe blog.

Programul s-a derulat pe parcursul a 6 luni, cu activități săptămânale, iar aprecierile participanților au fost foarte numeroase.

Coordonatorul programului: Gabriela Istrate

Date de contact: Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați (Str. Mihai Bravu Nr. 16, Galați, tel. 0236 411037, fax 0236 311060, <http://www.bvau.ro/index.php>, bvau@bvau.ro, vaurechia@gmail.com)

Voluntarii din programul *Construiește-ți un viitor fără droguri!*

Un alt exemplu îl constituie programul **Bibliotecii Județene „Paul Iorgovici” Caraș-Severin, Construieste-ți un viitor fără droguri!**⁹, derulat cu scopul conștientizării comunității și, mai ales, a tinerilor asupra efectelor negative și devastatoare ale consumului de droguri. Biblioteca județeană a inițiat cu ajutorul instituțiilor abilitate o serie de campanii de informare și educare a tinerilor și a înființat 5 puncte de informare în cadrul bibliotecii și liceelor din Reșița. Pentru a avea un real impact în rândul tinerilor, care utilizează

din ce în ce mai mult Internetul, programul are un blog cu povești de viață și materiale

⁸ Biblioteca Județeană V.A. Urechia Galați, *Ești informat, ești protejat*: <http://eduteenbvau.blogspot.ro/> ; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=22&t=2288>; <http://www.bvau.ro/manifestari/2013/0201/galeriefoto/index.php>., accesate la 15 martie 2013

⁹ Biblioteca Județeană Paul Iorgovici Caraș-Severin, *Construieste-ți un viitor fără droguri!*: <http://antidrogresita.blogspot.ro/> ; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=22&t=292>, accesat la 15 martie 2013

informative. **Construiește-ți un viitor fără droguri!** -a desfășurat pe parcursul a 6 luni, activitățile organizându-se bilunar.

Coordonatorul programului: Dominique Zară

Date de contact: Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” Caraș-Severin (Bdul Republicii, nr.23, Reșița, tel. 0255 212535; 0355 417595, fax: 0255 211687, <http://bjpiresita.blogspot.ro/>, bjpi_resita@yahoo.com)

Biblioteca Municipală „St. L. Roth” Mediaș și Direcția Municipală pentru Cultură, Sport, Turism și Tineret Mediaș a derulat programul **PINK ENTER - platformă online de prevenție a cancerului de sân**¹⁰. Programul a fost gândit pentru a contribui la informarea și educarea persoanelor de sex feminin din comunitatea locală, în vederea prevenirii cancerului de sân. A fost dezvoltată o platformă on-line, prin care s-a dorit determinarea cât mai multor persoane să-și facă un control mamar.

Imagine de la *Marșul Roz*, activitate în cadrul programului *PINK ENTER*

Activitățile s-au desfășurat zilnic, pe parcursul a 4 luni, iar reacțiile participanților au fost apreciative.

Coordonatorul programului: Antonela Sofia Barbu

Date de contact: Biblioteca Municipală „St. L. Roth” Mediaș (Piața Regele Ferdinand I nr. 1, tel/fax: 0269 841161, 0369 421023, www.prevetiecancersan.ro, ciproth@gmail.com)

Câteva idei despre pușculița ta la Biblioteca Județeană Mureș

Conștientizând absența unor cursuri de finanțe personale din școli, **Biblioteca Județeană Mureș** a organizat programul **Câteva idei despre pușculița ta**¹¹. Programul și-a propus instruirea unui număr de 100 de elevi mureșeni din clasele terminale de liceu, completându-le cunoștințele despre produsele financiare și conceptele financiare, pe parcursul a 6 luni, activitățile fiind organizate o dată sau de două ori pe lună.

Programul reprezintă o continuare a unui proiect de educație financiară, „BaniIQ”, program lansat la inițiativa VISA România în parteneriat cu Junior Achievement Young Enterprise, Autoritatea

¹⁰ Biblioteca Municipală St. L. Roth Mediaș, *PINK ENTER - platformă online de prevenție a cancerului de sân*: www.preventiecancersan.ro, <http://preventiecancerdesan.wordpress.com/>; <http://www.biblionet.ro/upload/documents/librarie/8471/pdf/58438/Formular%20aplicatie%20-%20Idei%20de%204000+%20-%20Medias.pdf>; <https://www.facebook.com/pages/Pink-Enter/171890509608375>; <https://www.facebook.com/groups/463582467020987/?fref=ts>. accesat la 6 martie 2013

¹¹ Biblioteca Județeană Mureș, *Câteva idei despre pușculița ta*: http://issuu.com/tibro2010/docs/cateva_idei_despre_pusculita_ta?mode=window; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=22&t=2303>, accesat la 4 martie 2013

Națională a Protecției Consumatorului, Ministerul Tineretului și Sportului și IREX România. Chiar dacă „proiectul mamă” viza numai bibliotecarii, s-a considerat oportună extinderea către un alt public țintă - elevii de liceu cu vârste cuprinse între 16-18 ani din clasele terminale de liceu din comunitatea mureșeană.

Coordonatorul programului: Ramona Bândilă

Date de contact: Biblioteca Județeană Mureș (Str. G. Enescu, nr. 2, tel: 0265 262631, fax: 0265 264384, <http://www.bjmures.ro/index.php>, secretariat@bjmures.ro)

Programe recreative

Acestea sunt gândite doar pentru divertisment, deși pot fi, de asemenea, informative sau de învățare prin experiență. Aceste programe pot încuraja creativitatea sau activitatea fizică, oferă oportunități de afirmare a talentului sau de participare la diverse competiții.

Un exemplu de program recreativ este **PLAY A GAME @ BIBLIOTECA TA**. Programul este de inspirație americană (Secția pentru adolescenți a Bibliotecii din Chicago, SUA) fiind implementat în **Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” Suceava**, **Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița**, **Biblioteca Județeană „Ștefan Bănuțescu” Ialomița** și **Biblioteca Orășenească „Anton Pann” Filiași**.

Vom prezenta mai jos același program și două modele de implementare: primul ilustrează implementarea într-o bibliotecă de rang județean, cel de-al doilea vine de la o bibliotecă orășenească.

PLAY A GAME @ BIBLIOTECA TA la Biblioteca Județeană Suceava

Programul bibliotecii județene **Biblioteca Bucovinei „I.G.Sbiera” Suceava**¹² și-a propus folosirea jocurilor video de către adolescenți pentru petrecerea timpului liber și socializare, atragerea acestora spre bibliotecă și creșterea cu 10 % a numărului total de vizite. Obiectivele programului au fost: să ofere servicii de bibliotecă noi și moderne pentru adolescenți, să îi atragă în bibliotecă și să crească numărul de vizite pentru acest grup de vârstă cu 10%, să împărtășească experiența cu alți bibliotecari, prin crearea de exemple de bune practici. Programul este foarte atractiv pentru adolescenți, iar printre rezultate se menționează: înființarea unui serviciu nou de bibliotecă adresat adolescenților, creșterea cu peste 10% a numărului de adolescenți - utilizatori ai bibliotecii, îmbunătățirea imaginii, rolului și vizibilității bibliotecii în comunitate, dezvoltarea de noi activități pornind de la nevoile adolescenților (*Club de lectură, Seară de film*, etc). Adolescenții au dobândit și dezvoltat abilități de utilizare a noilor tehnologii, iar bibliotecarii implicați au făcut schimb de experiență și au împărtășit bune practici cu

¹² Biblioteca Bucovinei I.G.Sbiera Suceava, PLAY A GAME @ BIBLIOTECA TA: <http://playagame.comli.com/>. accesat la 5 martie 2013

bibliotecile partenere, cele din județ și cu biblioteci din afara țării (Bulgaria, Ucraina). De asemenea, e demnă de menționat creșterea numărului de voluntari.

Coordonatorul programului: Lăcrămioara Cocuz

Date de contact: Biblioteca Bucovinei „I.G.Sbiera” Suceava (Str. Mitropoliei nr.4, Suceava tel: 0230 530798, fax: 0230 530798, <http://www.bbsv.ro/>)

La **Biblioteca Orășenească Filiași**¹³, prin intermediul programului, a fost amenajat un spațiu special pentru adolescenți, cu ajutorul mobilierului și echipamentelor achiziționate (console și televizor) – o secție de jocuri, două etajere destinate expozițiilor și un panou de delimitare a spațiului față de restul bibliotecii. S-a creat astfel impresia de intimitate, atât de necesară unor adolescenți, dar și un spațiu pentru recreere și socializare. Secția este destinată elevilor care urmează cursurile liceului din Filiași, fiind astfel un mijloc de recompensă.

Prin expozitiile organizate în acest spațiu, dintre care una permanentă dedicată informării financiare, elevii sunt la puși la curent cu tot ceea ce biblioteca dorește să prezinte comunității din Filiași.

La încheierea programului s-a constatat că numărul adolescenților înscriși la Biblioteca Filiași a crescut cu 114 %, iar o mare parte din elevi participă la activitățile de voluntariat. Succesul programului a determinat Consiliul Local să suplimenteze cofinanțarea pentru achiziția unor telecomenzi suplimentare pentru fiecare consolă.

Existența Secției de jocuri a făcut posibilă participarea Bibliotecii Filiași la turneul internațional organizat de către Asociația Bibliotecilor Americane „Gaming Day”, edițiile 2011 și 2012. Activitățile s-au desfășurat lunar, timp de 1 an, secția fiind deschisă între 8 și 16.

Coordonatorul programului: Dorina Bralostițeanu

Date de contact: Biblioteca Orășenească Filiași (Str. Racoteanu nr. 157, biblioteca.filiasi@yahoo.com)

Dans la Clubul de vacanță – Cafeneaua culturală,
Biblioteca Județeană „V. A. Urechia” Galați

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați organizează, începând din anul 2009, **Clubul de vacanță – Cafeneaua culturală / Cafeneaua culturală**¹⁴

Programul vine în întâmpinarea nevoilor tinerilor cu o ofertă atrăgătoare de petrecere a timpului liber, prin îmbinarea activităților recreative cu cele educative. Tinerii au, astfel, ocazia de a socializa, de a discuta cu prietenii despre preocupările lor diverse.

Invitați la activitățile din cadrul programului au fost, în funcție de tema întâlnirii, actori, profesori, preoți, scriitori. În cadrul *Cafenelei culturale* s-au abordat metode participative de lucru, răspunderea fiind împărțită între

¹³ Biblioteca Orășenească Filiași, PLAY A GAME @ BIBLIOTECA TA:

http://www.facebook.com/bibliotecaoraseneasca.filiasi?ref=tn_tnmn, accesat la 11 martie 2013

¹⁴ Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, Clubul de vacanță – Cafeneaua culturală / Cafeneaua culturală: <http://www.bvau.ro/manifestari/2012/0615/cafenea2012.pdf> ;

<http://www.facebook.com/#!/cafeneauaculturala.galati?fref=ts>, accesată la 15 martie 2013

organizatori și beneficiari. S-au folosit improvizația, jocurile de grup pentru dezvoltarea concentrării, atenției, respectului față de celălalt, a sincronizării cu ceilalți, a muncii în echipă și a abilității de a vorbi în public.

În vacanța de vară, din iulie până în septembrie, adolescenții au participat, o zi pe săptămână, la *Clubul de vacanță - Cafeneaua culturală*, unde au fost încurajați să-și dezvolte creativitatea, apoi activitățile au continuat și în timpul anului școlar, s-au organizat lunar sau bilunar. Biblioteca ține un *Jurnal* în care tinerii au notat impresiile despre întâlnirile din cadrul acestui program

Coordonatorul programului: Violeta Opaiț

Date de contact: Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” Galați (Str. Mihai Bravu Nr. 16, Galați, tel. 0236 411037, fax 0236 311060, <http://www.bvau.ro/index.php>, bvau@bvau.ro, vaurechia@gmail.com)

Secția pentru Copii și Tineret a Bibliotecii Județene „George Barițiu” Brașov, desfășoară programul recreativ **Clubul de jocuri de strategie**¹⁵. Programul a fost inițiat în parteneriat cu ceainăria *Ceai et caetera* și oferă adolescenților cu vârsta cuprinsă între 12 și 18 ani un program de educație nonformală, prin intermediul jocurilor de societate (boardgaming), prin care se urmărește dezvoltarea abilităților de rezolvare competitivă a problemelor, de evaluare a riscurilor, de planificare, de negociere, de estimare a probabilităților și de luare a deciziilor.

O activitate de joc se desfășoară respectând următoarele etape: prezentarea unui scurt istoric a jocurilor de tip boardgames în lume (apariție, competiții mondiale); prezentarea regulilor mai multor jocuri (*Coloniștii din Catan*, *Carcassonne*, *Saboteur*, *Ligretto*, *Buzz It*, *Dominion*, *Wazabi*, *Dixit*, *Ticket to ride Europe*, *Jungle Speed*, *Identik*); invitarea adolescenților la joacă (la fiecare masă se poate juca alt joc, sunt mai multe runde în care se joacă, cu adversari diferiți); discuție (Ce am învățat?, Ce ne-a plăcut?, Ce nu ne-a plăcut?).

Activitățile organizate în cadrul programului sunt de mai multe tipuri: demonstrații interactive, jocuri propriu-zise, concursuri cu premii. Programul are un caracter permanent, se desfășoară săptămânal, 2 ore/serie, de la 12 la 20.

Coordonatorul programului: Melania Butnariu

Date de contact: Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov (B-dul Eroilor nr. 33-35 500036 Brașov, tel: 0268 419338, fax: 0268 415079, <http://www.bjbv.ro/default.php>, biblgb@rdsbv.ro)

Melania Butnariu, bibliotecar la Secția pentru Copii și Tineret a Bibliotecii Județene „George Barițiu” Brașov, *Clubul de jocuri de strategie*

¹⁵ Biblioteca Județeană *George Barițiu* Brașov, Secția pentru Copii și Tineret, *Clubul de jocuri de strategie*:
<https://picasaweb.google.com/107939198948925126770/JocuriStrategice4Nov2011#slideshow/5672198769684303314>, accesată la 15 martie 2013

Ora de fitness la Biblioteca Comunală Pietrari, județul Vâlcea

Un alt exemplu interesant este programul **Fii FITness, nu FATness!**¹⁶, organizat de **Biblioteca Publică Locală Pietrari**, județul Vâlcea. Programul și-a propus să contribuie la formarea unui stil de viață sănătos prin informarea copiilor despre beneficiile unei alimentații sănătoase și despre riscurile sedentarismului, prin organizarea programului de fitness în bibliotecă și a concursului „Campionii sănătății”. Activitățile din cadrul programului au fost susținute de 18 cadre didactice, de doi medici nutriționiști și de o antrenore de fitness. S-au organizat 32 de ore de educație pentru sănătate (prezentări, distribuie de pliante și alte materiale informative) cu 16 clase de elevi. Au participat 250 de copii de diferite vârste printre care și cei de 14 ani. Participanților li s-a solicitat să completeze un

chestionar pentru a identifica obiceiurile alimentare nesănătoase și li s-a evaluat starea de sănătate. Calendarul activităților cuprinse în programul de fitness destinat celor cu surplus de greutate a fost stabilit, pe grupe de vârstă: 6-10 ani, 10-12 ani, 12-14 ani, în colaborare cu antrenore de fitness. La sfârșitul programului de fitness a avut loc concursul „Campionii sănătății”: o scurtă evaluare a rezultatelor participanților și câteva probe sportive, de fitness, pentru selectarea celor 10 câștigători. S-a constatat o scădere în greutate la un număr de 18 participanți. Toți participanții au fost recompensați cu fotografii înramate.

Activitățile din program au fost organizate și cu o grupă de 15 adolescente: antrenamente cu cele două console, discuții cu medic nutriționist, consultarea de materiale despre alimentația sănătoasă, două antrenamente de taeboo și aerobic. Din anul 2013, biblioteca oferă cursuri de fitness folosind console Wii și pentru 10 mămici care vor să revină la greutatea de dinainte de sarcină. De asemenea, continuă antrenamentele și educația pentru sănătate cu 5 grupe de copii. Programul a fost planificat pentru 3 luni, dar continuă și în prezent. Activitățile au fost organizate la început de 3 ori pe săptămână, iar, în prezent, se desfășoară zilnic.

Coordonatorul programului: Crina Popescu

Date de contact: Biblioteca Publică Locală Pietrari, județul Vâlcea (Comuna Pietrari, jud. Vâlcea, telefon Primărie: 0250 864235, <http://bibliotecapietrari-crina.blogspot.ro/>, bibliotecapietrari@yahoo.com)

¹⁶ Biblioteca Publică Locală Pietrari, Vâlcea, *Fii FITness, nu FATness!*: <http://fiifitnessnufatness.blogspot.ro/>; <https://www.facebook.com/fiifitnessnufatness>; <http://www.biblionet.ro/upload/documents/librarie/8474/pdf/58456/Formular%20aplicatie%20-%20Idei%20de%204000+%20-%20Pietrari.pdf>; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=31&t=2307>. accesate la 20 martie 2013

Programe culturale

Acestea implică tinerii adulți în cunoașterea literaturii și a artelor. Ele pot fi de învățare prin experiență, unde adolescenții sunt implicați în crearea materialelor artistice sau în discuțiile pe diverse teme literare, sau se pot baza pe audierea unor prezentări pe un anumit subiect.

Programul **Ideile noastre contează**¹⁷ al **Bibliotecii Orășenești Darabani**, județul Botoșani s-a derulat în parteneriat cu Grupul Școlar Dărăbani și a avut ca scop îmbunătățirea abilităților de comunicare și exprimare ale adolescenților din oraș prin editarea publicației *Ani de liceu* (cel puțin lunar, primul număr a apărut în iunie a 2011, în tiraj restrâns).

Activitățile din program au urmărit îmbunătățirea imaginii tinerilor în comunitate, prin organizarea unui grup de creație artistică și a unui club de fotografie, ale căror rezultate să fie făcute publice în revista *Ani de liceu*, pe blogul publicației și pe pagina de facebook. Au fost organizate concursuri și expoziții tematice lunare, iar membrii grupului de creație interesați de tehnoredactarea revistei au fost instruiți în folosirea programelor de editare de presă, de editare audio-foto-video. Prin apariția publicației *Ani de liceu* (pe hârtie și electronic), s-a urmărit promovarea orașului Darabani, atât din punct de vedere cultural, cât și din punct de vedere turistic și economic.

Programul s-a desfășurat timp de 12 săptămâni.

Coordonatorul programului: Ionel David

Date de contact: Biblioteca Orășenească Darabani, jud. Botoșani (Str. Lucian Valea, nr. 1, orașul Dărăbani, jud. Botoșani, tel: 0231 631550, bibliotecaorasuluidarabani.wordpress.com, biblioteca_darabani@yahoo.com)

¹⁷ Biblioteca Orășenească Darabani, Botoșani, *Ideile noastre contează*: <http://bibliotecaorasuluidarabani.wordpress.com/2012/12/04/revista-start-numarul-4/>; [https://www.facebook.com/pages/Suntem-T ... 3549071762](https://www.facebook.com/pages/Suntem-T...3549071762); Revista START: <http://issuu.com/smara1403/docs/rev4/1> ; <http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=5&t=334> ; <http://www.biblionet.ro/upload/documents/librarie/4251/pdf/28873/Ideile%20noastre%20conteaza%20-%20site.pdf>. accesate la 20 martie 2013

Moda între artă și industrie , Biblioteca Județene „Octavian Goga” Cluj

Un alt exemplu de program cultural este **Moda între artă și industrie** al **Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj**. Programul s-a derulat, în anul 2012, la Secția de Artă a bibliotecii și s-a adresat adolescenților cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani. Programul a avut ca scop o mai bună cunoaștere a fenomenului modei în vederea facilitării dezvoltării personale a adolescenților în raport cu tendințele vestimentare actuale. Ideea s-a născut în urma discuțiilor cu adolescenții care au participat la vizite colective și la activități programate organizate de Secția de Artă și care s-au arătat interesați să-și folosească imaginația, creativitatea, să se cunoască mai bine pe ei înșiși pentru a-și contura un stil propriu. Fiind un

subiect mai puțin abordat în cadrul școlii (cu excepția liceelor de artă), participarea la un astfel de program poate constitui un punct de pornire în alegerea unui viitor parcurs profesional.

Temele au fost realizate pe baza colecției de documente a bibliotecii județene și au cuprins:

1. *Limbajul modei*: Vestimentația ca limbaj non-verbal, Paris-capitala mondială a modei, Definirea unor termeni: haute couture, prêt-à-porter, fashion icon, designer vestimentar etc., Din culisele modei, Biografia designerului englez Lee Alexander McQueen.

2. *Vârstele costumului*: O istorie a costumului în Occident, din cele mai vechi timpuri până în prezent, însoțită de imagini (din cauza complexității temei și spațiului restrâns alocat, s-a recurs aici la o simplă expunere a evoluției costumului, fără a încerca să se explice în mod sistematic contextul economic sau politic specific fiecărei epoci).

3. *Moda - de la atelier la consumator*: Industria modei, urmărirea întregului proces tehnologic, de la studiile de piață, concept, punerea lui în practică și până la distribuirea produsului în magazine, industria textilă.

4. *Ilustrația de modă*: Proporțiile corpului uman în ilustrația de modă, crochiul, desenul tehnic, ilustrația pe calculator.

5. *Vizionare de film*: *Coco avant Chanel* (2009).

Programul s-a derulat pe parcursul unui an școlar. Activitățile - prezentări bine documentate, discuții, atelier interactiv de realizare a unor colaje etc.- au avut loc lunar, iar adolescenții (circa 20) au participat la toate întâlnirile. Pentru următorul an școlar au fost înregistrate mai multe solicitări și programul va continua cu alte grupe de adolescenți.

Un asemenea program poate avea succes doar dacă bibliotecarul este interesat de subiect și o face din pasiune. Poate fi realizat și în parteneriat cu un liceu de artă, cu susținerea unui specialist.

Coordonatorul programului: Delia Chira

Date de contact: Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj (Calea Dorobanților nr. 104, Cluj-Napoca, tel: 0264 430323, fax 0264 595428, www.bjc.ro, sectia.arta@bjc.ro)

Programe de voluntariat

Aceste programe contribuie la dezvoltarea personală a adolescenților, la creșterea încrederii și stimei de sine și permit interacțiuni pozitive cu alte categorii de vârstă. Mulți adolescenți se oferă voluntari pentru a satisface cerințele școlii în care învață pentru a acumula experiența necesară obținerii unor burse de studii sau pentru a învăța lucruri noi.

Un exemplu de program de voluntariat este **BiblioVoluntar**¹⁸, organizat de **Biblioteca Județeană „I. S. Bădescu” Sălaj** și de bibliotecile publice din **Cehu Silvaniei, Șimleu Silvaniei, Ileanda și Sărmășag**. Programul a venit în întâmpinarea nevoilor comunității, motivând tinerii din comunitate să se implice în activitățile din cadrul acesteia. În fiecare bibliotecă s-a constituit un grup de voluntari activi, care, împreună cu bibliotecarii, au organizat activități pentru informarea, educarea, culturalizarea membrilor comunităților.

Echipa de voluntari ai Bibliotecii Județene „I. S. Bădescu” Sălaj, programul *BiblioVoluntar*

Au fost instruiți 10 bibliotecari din județul Sălaj, pentru a susține cursul *Cum să devii voluntar/ Managementul voluntariatului*, 100 de tineri ca voluntari, și au fost create 5 nuclee de voluntari, câte unul în fiecare dintre bibliotecile partenere în program. Ca urmare a desfășurării programului s-au obținut noi parteneriate cu instituții publice și ONG-uri, replicarea proiectului în 25 de biblioteci publice, creșterea calității muncii bibliotecarului și economisirea timpului, prin folosirea voluntarilor, atragerea de noi utilizatori, distribuirea *Buletinului Informativ* în județ. Programul s-a desfășurat timp de 5 luni (22 de săptămâni), organizându-se întâlniri bilunare.

Coordonatorul programului: Florica Pop

Date de contact: Biblioteca Județeană Sălaj (Str. Iuliu Maniu, nr. 13, Zalău, jud. Sălaj, tel/fax: 0260 632007, www.bjs.ro, bibliovoluntarsalaj@yahoo.com, bjs_marketing@yahoo.com)

Bibliotecile partenere: biblcehusilvaniei@yahoo.com, bibliotecasimleu@yahoo.com, bibliotecaileanda@yahoo.com, bibliotecasarmasag@yahoo.com

Alt exemplu este programul **Dă valoare timpului tău!**¹⁹ organizat de **Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Maramureș**. Prin acest program, biblioteca a dorit să informeze tinerii despre voluntariat, conștientizându-i asupra beneficiilor pe care acesta le aduce. La *Centrul de resurse pentru voluntari*, creat în cadrul programului, a fost derulată o serie de activități care să faciliteze înțelegerea conceptului de voluntariat și să ofere maximum de informații celor interesați să se implice în activitățile programului. În acest sens, a fost întocmit un *Portofoliu informațional al programului*, ce cuprinde *Legea voluntariatului*, *Ghidul ONG-urilor* care lucrează cu voluntari, lista instituțiilor care desfășoară activități cu implicarea directă a voluntarilor, *Mapa voluntarului* de la biblioteca județeană.

¹⁸ Biblioteca Județeană I.S.Bădescu Sălaj, *BiblioVoluntar*:

<http://www.bjs.ro/detaliu.aspx?t=Noutati&elD=506> ;

http://www.bjs.ro/Document_Files/Documente/00000161/fgu7q_Bibliovoluntar%20-%20proiect%20refacut%2018%20septembrie%20cu%20bugetul%20nou.pdf, accesat la 16 martie 2013

¹⁹ Biblioteca Județeană Petre Dulfu Maramureș, *Dă valoare timpului tău!*:

<http://voluntariatbjpd.wordpress.com/>, accesat la 16 martie 2013

Afișul programului Dă valoare timpului tău!

Campania de promovare a voluntariatului în rândul tinerilor s-a desfășurat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Maramureș și cinci licee: sesiuni de promovare și de informare în școli, seminar de sensibilizare a cadrelor didactice pentru implicarea tinerilor în voluntariat, concurs de afișe pe tema voluntariatului. Biblioteca a realizat, în parteneriat cu Asociația Rotaract Club Team, *Manualul Voluntarului*, cu: informații legislative despre voluntariat, explicații ale noțiunilor de voluntariat, voluntar, manual etc., teste de autocunoaștere, informații despre managementul voluntarilor, voluntariat în practică, precum și informații din domenii conexe și interdependente cu voluntariatul: management, managementul timpului, managementul proiectelor. Pentru informarea tinerilor care doreau să devină voluntari sau să se informeze pe această temă a fost creat blogul www.bibliotecamm.ro/voluntariat. Programul s-a desfășurat pe parcursul a 6 luni.

Coordonatorul programului: director Teodor Ardelean și Oana Ungurean, responsabil proiect

Date de contact: Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Maramureș (B-dul Independenței, nr. 4B, Baia Mare, Maramureș, tel: 0262 275583, fax: 0262 275899, <http://www.bibliotecamm.ro/>, biblioteca@bibliotecamm.ro)

II.2 Programe oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile străine. Exemple de bune practici

Analizând tipurile de programe destinate adolescenților din bibliotecile publice europene (Marea Britanie, Suedia, Finlanda, Franța, Rusia), americane (Statele Unite ale Americii și Canada²⁰), australiene (Australia) și asiatice (Singapore), am observat că acestea pot fi grupate în: programe educaționale, de informare, recreative, culturale, tehnologice, inter-generaționale și de voluntariat, așa cum au fost prezentate în secțiunea anterioară.

Programele educaționale sunt programe de promovare a lecturii și de susținere a necesității de a învăța în mod creativ. Acestea se desfășoară sub formă de ateliere de lucru.

Programele de informare dezvoltă interesul pentru o varietate de subiecte (drepturi legale, advocacy, probleme civice, sănătate). Se desfășoară sub formă de ateliere de lucru, dezbateri, forum-uri pe teme diverse.

Programele recreative se desfășoară sub formă de cluburi de vacanță, concursuri sportive, cluburi de jocuri, ateliere de lucru manual, competiții, jocuri, concerte și spectacole de talent sau vizionări de filme.

Programele culturale pot fi derulate prin editarea unor publicații, activități interactive și dezbateri pe diverse teme, întâlniri cu personalitățile culturale ale comunității, audiarea unor prezentări pe un anumit subiect, vizionarea de spectacole și vizitarea de expoziții.

²⁰ Teen Services Report 2005/06:

http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf accesat la 18 februarie 2013

Programele tehnologice au ca principal scop dezvoltarea cunoștințelor și abilităților de utilizare a tehnologiei de ultimă oră. Acestea se desfășoară sub formă de ateliere de lucru, ateliere creative, competiții.

Programele inter-generaționale se referă la organizarea unor spectacole de teatru de păpuși, a unor cluburi de lectură, la predarea de către adolescenți a unor cunoștințe de bază în utilizarea calculatorului pentru persoanele în vârstă sau colectarea poveștilor de istorie locală din comunitate.

Programele de voluntariat se referă la implicarea în organizarea programelor de vară sau after-school, aranjarea cărților la raft sau pregătirea materialelor pentru orele de lectură.

Realitățile mai puțin favorabile din majoritatea bibliotecilor românești (buget insuficient, spații reduse, dotări nesatisfăcătoare) ar putea să facă dificilă realizarea unor astfel de programe în formatul în care au fost gândite inițial, însă ele pot fi adaptate și restructurate în funcție de resursele, timpul și dotările disponibile în bibliotecile noastre.

În continuare, vom încerca să ilustrăm aceste tipuri de programe prin câteva exemple de succes din bibliotecile din întreaga lume. Din multitudinea și varietatea acestora am selectat câteva programe care ar putea fi replicate și în bibliotecile publice românești și care ar putea constitui o sursă de inspirație pentru bibliotecarii din România.

Programele educaționale

Săptămâna Lecturii pentru Adolescenți (Teen Read Week) este o inițiativă, din 1998, a YALSA (Asociația Serviciilor de Bibliotecă destinate Tinerilor

Adulți), care se organizează în fiecare an, la mijlocul lunii octombrie. Bibliotecile din întreaga lume organizează, cu acest prilej, evenimente și programe prin care să încurajeze adolescenții să citească de plăcere și să viziteze biblioteca în căutarea materialelor de lectură. De asemenea, este o ocazie bună pentru a face cunoscute comunității serviciile bibliotecii care sunt destinate adolescenților.

Resurse utile, idei și instrumente care pot fi folosite la organizarea unei Săptămâni a Lecturii pentru Adolescenți în cadrul bibliotecii se găsesc pe pagina YALSA, la: <http://teenreadweek.ning.com/>

Săptămâna Lecturii pentru Adolescenți a fost organizată și în Biblioteca pentru Tineret din Vologda²¹, Rusia. În decembrie 2012, a avut loc a doua ediție a acestui program, care a atras atenția tinerilor. *Săptămâna Lecturii pentru Adolescenți* a fost un prilej de a pune în aplicare ideile Consiliului de lectură al tinerilor. Scopul principal al programului a fost nu numai de a atrage tinerii spre carte și lectură, ci de a le oferi oportunitatea de a comunica cu cei de vârstă apropiată. Fiecare zi a Săptămânii Lecturii pentru Adolescenți a avut tema proprie: "Bibliografia de specialitate și Ziua Comunicării", "Ziua Cărții de Artă", "Ziua Cărții de Medicină", "Ziua Poeziei", etc. Pe parcursul întregii săptămâni au fost organizate în bibliotecă concerte, jocuri, concursuri. Unul dintre cele mai impresionante evenimente a fost întâlnirea din cadrul

²¹ IFLA. *Libraries for Children and Young Adults Section*, Issue 77: <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/newsletters/IFLAnewsletterFeb2013.pdf>, accesat la 18 februarie 2013

Clubului de Literatură la care s-a discutat despre influența rețelelor de socializare asupra lecturii și tinerilor.

Programele de Lectură de Vacanță²²

Aceste programe au fost organizate în Statele Unite ale Americii, începând din anul 1890, ca modalitate de încurajare a școlarilor, în special a celor din mediul urban, de a citi pe durata vacanței de vară, de a folosi biblioteca și de a-și forma obiceiul de a citi.

Temele programelor lecturii de vacanță sunt stabilite de fiecare bibliotecă în parte sau de biblioteca statului respectiv, multe biblioteci utilizând temele stabilite de *Collaborative Summer Library Program (CSLP)*, un consorțiu al bibliotecilor la nivel național care oferă materiale de calitate pentru programul lecturii de vacanță cu cele mai mici costuri. La dispoziția adolescenților sunt puse liste bibliografice tematice, între temele abordate fiind: istoria, lumea subacvatică, speologia, anti-semitismul etc.

Top Zece al Cărților pentru Adolescenți (The Teens' Top Ten - TTT)

Aceasta este o listă de cărți recomandate de către adolescenți, alcătuită din cărțile favorite din anul anterior. Cei care fac nominalizările sunt membri în grupurile de lectură ale adolescenților din 15 biblioteci publice și școlare din țară. Nominalizările sunt făcute publice în aprilie, cu ocazia Zilei Literaturii pentru Adolescenți din cadrul Săptămânii Naționale a Bibliotecii. Adolescenții sunt încurajați să citească cât mai multe din cărțile nominalizate pe perioada verii. Toți cei interesați, cu vârsta între 12 și 18 ani, își pot vota cărțile favorite online, între jumătatea lunii august și jumătatea lunii septembrie. Câștigătorii sunt anunțați în cadrul Săptămânii Lecturii pentru Adolescenți,

de la mijlocul lunii octombrie.²³

La Biblioteca liberă din Philadelphia, SUA, se desfășoară programul **After-school de alfabetizare**²⁴, care oferă asistență în realizarea temelor, în utilizarea calculatorului și a bibliotecii pentru elevii din clasele 1-12 și activități zilnice de susținere a alfabetizării pentru elevii din școala primară. Programul se desfășoară pe parcursul anului școlar, iar activitățile din cadrul lui promovează atât alfabetizarea tradițională, cât și cea științifică, tehnologică și artistică. Programul contribuie, de asemenea, la familiarizarea elevilor cu materialele și resursele disponibile gratuit în bibliotecă, care îi pot ajuta la teme, la înscrierea la facultate sau la găsirea unui loc de muncă.

Pe lângă încurajarea realizărilor academice, programul promovează biblioteca în poziția de zonă sigură pentru copii și adolescenți, unde nu există prejudecăți. În fiecare an școlar, biblioteca colaborează cu aproximativ 150 de elevi de liceu și 8 studenți, în calitate de asistenți

²² American Library Association, ALA Library Fact Sheet 17:

<http://www.ala.org/tools/libfactsheets/alalibraryfactsheet17>, accesat la 18 februarie 2013

²³ YALSA:

http://www.ala.org/yalsa/sites/ala.org.yalsa/files/content/teenreading/teenstopten/ttt_toolkit.pdf, accesat la 18 februarie 2013

²⁴ Free Library of Philadelphia:

<http://www.freelibrary.org/libserv/leap.htm>, accesat la 4 februarie 2013

În derularea programului. Toți membrii personalului care sunt implicați în program beneficiază de o pregătire inițială de 10 ore, cărora li se adaugă încă 18 ore de educație continuă de-a lungul anului. Această abordare reflectă angajamentul bibliotecii de a spijini dezvoltarea adolescenților. Participarea la program e gratuită, fără a fi necesară o înregistrare prealabilă.

Un program similar de Afterschool pentru Adolescenți²⁵ se derulează în Biblioteca Publică din Calgary, Canada, program în cadrul căruia se desfășoară activități extra-școlare.

În spatele ecranului²⁶ este un program al Bibliotecii Libere din Philadelphia, SUA. Adolescenții cu vârsta între 12 și 15 ani învață cum folosesc regizorii sunetul, lumina și trucurile cinematografice pentru a crea eroi și hoți, povești cu stafii și comedii amuzante. Un program similar se desfășoară și în bibliotecile publice din Halifax, Canada, sub denumirea generică **Acțiune! (Make Films Now!)**²⁷. Participanții au ocazia să realizeze un film scurt, respectând pașii caracteristici producerii unui film.

Consiliul Bibliotecii din Ohio organizează **Premiile Adolescenților (TEEN CHOICE AWARDS)**²⁸, un program care permite adolescenților să își exprime preferințele în cinematografie, media sau preferințele de lectură. Programul se desfășoară pe o perioadă de 1-2 săptămâni și poate fi realizat fără cheltuieli majore. Planificarea programului se realizează pe parcursul lunii anterioare și presupune realizarea de materiale publicitare, tipărirea de buletine de vot, promovarea evenimentului pe blog-urile pentru tineri. Resursele umane implicate sunt minime: un bibliotecar pentru activitățile de planificare și monitorizare a evenimentului și un voluntar care să ajute la numărarea buletinelor de vot.

Tinerii participanți completează un buletin de vot exprimându-și preferința pentru filmele, cărțile sau programele TV realizate în ultimul an. Sunt sugerate diverse categorii: cel mai bun film din ultimul an, cel mai bun actor, cea mai bună actriță, cea mai bună carte, cel mai bun roman grafic, cel mai bun show de comedie, cel mai bun reality show, cel mai bun album muzical, cel mai bun joc pentru console, cel mai bun joc pentru playstation etc.

Sondajul acoperă mai multe zone de interes pentru a-i încuraja pe toți adolescenții să voteze, iar rezultatele sunt folosite pentru a ghida completarea colecției bibliotecii și sunt afișate în sediul bibliotecii și pe blogul adolescenților.

²⁵ Calgary Public Library:

http://calgarypubliclibrary.com/Media/Images/CPL_Kids_Teens_Fall_PG_2011.pdf, accesat la 18 februarie 2013

²⁶ Free Library of Philadelphia.

<http://libwww.freelibrary.org/behindthescreens/>, accesat la 4 februarie 2013

²⁷ Teen Services Report 2005/06:

http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 4 februarie 2013

²⁸ Teen Programming Guide - Young Adult Services Division:

http://www.olc.org/pdf/ya_teenprogramguide122010.pdf, accesat la 18 februarie 2013

Programele de informare

Biblioteca umană²⁹

Biblioteca umană este o metodă interactivă și eficientă de a ajuta oamenii să scape de stereotipuri și prejudecăți greșite. Ideea nu este una nouă: primul program de tip *Biblioteca umană* a fost organizat în Danemarca în anul 2000, iar, mai apoi, astfel de evenimente au avut loc peste tot în lume. În prezent, mai mult de 50 de țări folosesc acest model.

O *Carte umană* este o persoană dispusă să împărtășească experiența sa de viață și să răspundă la orice întrebări. Această persoană alege să reprezinte public un anumit grup. În „catalog” s-ar putea găsi o feministă, o persoană fără adăpost, un călugăr budist, o persoană cu HIV, un chimist. Orice persoană ar putea fi un „citor” al acestei biblioteci neobișnuite. Se poate alege una sau mai multe „cărți umane” pe care fiecare persoană o poate „citi” timp de 30 de minute, după care ea va trebui „returnată” bibliotecii. Dacă nu este solicitată de altcineva, se mai poate „citi” încă 30 de minute. „Cartea” are posibilitatea de a nu răspunde la întrebări incomode sau de a încheia conversația înainte de timp în caz de insultă.

Biblioteca umană s-a organizat și la Biblioteca Publică pentru Tineri Adulți din Moscova, Rusia, în 5-6 noiembrie 2011. Programul a fost coordonat de 2 voluntare, iar colecția a fost formată din 35 de „cărți umane”. Peste 350 de persoane au vizitat *Biblioteca umană* în două zile, iar cele mai populare „cărți” au fost: „Persoana fără adăpost”, „Fata care a adoptat Islamul”, „Transsexualul”, „Călătorul singuratic” și „Mama dintr-o familie de același sex”. Cea mai puțin solicitată „carte” a fost „Mama cu mulți copii”. Majoritatea „citorilor” au fost elevi și adulți tineri până în 30 de ani. Așa cum era de așteptat, în conformitate cu studiul preliminar, printre vizitatori au fost mai multe femei decât bărbați.

Un program similar, intitulat *Biblioteca Vie*, s-a derulat, în 2010, la Brașov, organizat de Asociația de Servicii Sociale SCUT și găzduit de **Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov**. Metoda a fost foarte bine primită de comunitate și a avut un succes deosebit în rândul adolescenților.

Accelerați-vă cariera: Discuții despre carieră (Accelerate Your Career: Career Conversations)³⁰, Biblioteca publică din Calgary, Canada.

Programul este unul de informare și consiliere vocațională destinat tinerilor de peste 13 ani și implică discuții individuale cu o gamă variată de profesioniști din diverse domenii. Acești profesioniști sunt invitați la bibliotecă sâmbăta, iar fiecare tânăr poate discuta cu un specialist ce activează în domeniul lui de interes. Discuțiile sunt individuale și se desfășoară în sesiuni de aproximativ 15 minute. Fără să fie nevoie de înscriere prealabilă, tinerii pot obține îndrumări referitoare la alegerea unei cariere.

²⁹ IFLA. *Libraries for Children and Young Adults Section*, Issue 75, Dec 2011:

http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/newsletters/IFLANewsletterDec2011_0.pdf, accesat la 18 februarie 2013

³⁰ Calgary Public Library:

http://calgarypubliclibrary.com/Media/Images/CPL_Kids_Teens_Fall_PG_2011.pdf, accesat la 18 februarie 2013

La noi în țară, un proiect asemănător, desfășurat în comuna Țepu, județul Galați, a fost numit *Biblioteca – centru de informare, consiliere și orientare școlară și profesională a tinerilor – Porți deschise către viitor*, ce și-a propus organizarea unui centru de informare pentru tineri în domeniul consilierii și orientării școlare și profesionale, care să inițieze și să dezvolte o serie de activități specifice, utilizând metode moderne bazate pe tehnologiile informației și comunicațiilor și cu implicarea comunității.

În aceeași categorie a programelor de informare merită menționate și *Târgul de locuri de muncă pentru adolescenți* găzduit de Biblioteca publică din Fort Worth, Texas, organizat în parteneriat cu o agenție de plasare a forței muncă, precum și *Toastmasters International – Programul de Leadership pentru Tineri*³¹, desfășurat la Biblioteca publică din Calgary, Canada, destinat dezvoltării abilităților de vorbire și prezentare în public a adolescenților, urmărind creșterea încrederii în sine și deprinderea abilităților de leader.

Programele recreative

Prezentări de modă cu materiale neconvenționale (Alternative Teen Fashion Show)

Acest program este atât educațional - adolescenții învață despre o carieră în industria modei - cât și recreativ. Adolescenții învață să-și creeze propria vestimentație folosind materiale alternative și non-tradiționale: bandă adezivă, folie de plastic, haine reciclate. Creațiile sunt, apoi, etalate într-o prezentare de modă găzduită de bibliotecă. Programul a fost inițiat la biblioteca din Fayetteville, Arkansas, SUA³², unde a fost organizat de către adolescenți pentru adolescenți. Resursele umane implicate au fost: 1 bibliotecar și 70 de adolescenți voluntari.

În România, în cadrul *Noptii bibliotecilor* din anul 2011, la Biblioteca Metropolitană din București s-a organizat o paradă a modei *3ACultural* în care s-au prezentat colecțiile vestimentare realizate de Laura Caraman.

Provocarea Cuvintelor Încrucișate (Crossword Challenge)³³

Programul fiind, de fapt, o competiție de dezlegare de cuvinte încrucișate, organizată cu ocazia aniversării primului rebus publicat oficial (21 decembrie 1913, adolescenții sunt provocați să participe la un program scurt de jocuri dedicat cuvintelor încrucișate (Consiliul Bibliotecii din Ohio).

Șah în bibliotecă³⁴

Bibliotecile publice au descoperit că șahul este foarte apreciat de adolescenți, fiind un joc intelectual care îi ajută să-și dezvolte stima de sine. Un beneficiu suplimentar este acela că aduce împreună adolescenți care altfel ar fi crezut că nu au nimic în comun. Biblioteca publică din Calgary, Canada, a organizat un program de șah în parteneriat cu Clubul de Șah Calgary și Clubul de Șah pentru Juniori Calgary. Adolescenții sunt invitați să participe la cursuri de șah, sub

³¹ *ibidem*

³² North Texas Regional Library System:

<http://ntrls.org/ConsultantReports/TeenProgramminginNorthTexasLibraries.pdf>, accesat la 18 februarie 2013

³³ Teen Programming Guide - Young Adult Services Division:

http://www.olc.org/pdf/ya_teenprogramguide122010.pdf, accesat la 18 februarie 2013

³⁴ Calgary Public Library:

http://calgarypubliclibrary.com/Media/Images/CPL_Kids_Teens_Fall_PG_2011.pdf, accesat la 18 februarie 2013

îndrumarea unui instructor. Un program similar se desfășoară și în Biblioteca publică din Keller, Texas, SUA.

Bibliotecile județene, municipale și comunale din România organizează, individual sau în parteneriat, competiții de șah, care antrenează copii și tineri (spre exemplu: Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Maramureș, Biblioteca Județeană „Astra” Sibiu, Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” Botoșani, Biblioteca Municipală „Stephan Ludwig Roth”, Mediaș, Biblioteca Municipală „George Sbârcea” Toplița, dar și Biblioteca comunală Budești, Vâlcea etc.). De asemenea, sunt oferite cursuri de șah (Biblioteca Municipală Drăgășani) sau ateliere de șah, fie ca activități temporare (pe perioada vacanțelor școlare) sau permanente. Un bun exemplu pentru această categorie ar fi cel oferit de Biblioteca Municipală „Radu Rosetti” Onești, unde își desfășoară activitatea *Atelierul de șah*, funcțional din anul 2011.

Creați un kit de supraviețuire!

Adolescenții de la Biblioteca Publică din Arlington, Texas, și-au folosit creativitatea și imaginația și au realizat cadouri pentru a fi oferite cu prilejul activităților organizate de către bibliotecă. În funcție de resursele disponibile, cutiile sau săculețele de cadouri au fost create în cadrul programului sau au fost achiziționate. Fiecare adolescent participant a primit o cutie pentru a o decora. Cutia a fost umplută cu bomboane (pentru a îndulci ziua), lumânări (pentru a lumina viața) și obiecte mici, inscripționate cu mesaje pozitive (pentru a aduce bună-dispoziție). Inițial, acest program a fost gândit pentru a ajuta adolescenții să creeze cadouri pentru Ziua Tatălui, însă pot fi create cadouri cu ocazia oricărei alte sărbători sau doar pentru a face un gest frumos. (Biblioteca Publică din Arlington, Texas, SUA)

Cărți transformate

O carte transformată este orice carte care a fost reciclată prin mijloace creative devenind un obiect de artă. Cărțile transformate pot fi relegate, folosite pentru colaj, pictate, împăturite, ornate sau modificate în orice mod în funcție de fantezia artistului. Se folosesc cărți vechi, bune de aruncat, iar adolescenții sunt invitați să-și aducă propriile lor materiale. Biblioteca pune la dispoziția adolescenților o gamă variată de instrumente și consumabile artisanale. Biblioteca Publică din Austin, Texas, a găzduit douăzeci de astfel de programe, care au permis adolescenților să-și exprime interesele lor în mod creativ. Succesul programelor constă în flexibilitatea artei colajului, care este intuitivă și permite reușita chiar și adolescenților neîncrezători în creativitatea lor.

Ca modele de programe recreative pot fi amintite și *Clubul de croșetat al tinerilor adulți* (*Young Adults Knitting*)³⁵, desfășurat în bibliotecile publice din Halifax, Canada, care oferă adolescenților participanți oportunitatea de a-și petrece timpul cu prietenii, de a întâlni alte persoane și de a crea lucruri inedite, dar și *Atelierul de Tae Kwon Do*³⁶, organizat de Biblioteca Publică din New York, în care se pun bazele disciplinei, ale echilibrului, ale sănătății și bunăstării și se promovează încrederea în sine. Tinerii învață cum să se mențină în formă, cum să-și controleze greutatea. Este o activitate socială sigură și plăcută, într-o atmosferă relaxantă, în care se pot lega noi prietenii.

³⁵ *Teen Services Report 2005/06*:

http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 4 februarie 2013

³⁶ *Tae Kwon Do Workshop*: <http://www.nypl.org/events/calendar>, accesat la 4 februarie 2013

Programele culturale

Întâlniri cu scriitori³⁷

Aceste întâlniri promovează lectura prin stabilirea unei legături personale între autor și elev. Un astfel de program se derulează în Biblioteca Publică din Philadelphia în parteneriat cu liceele și gimnaziile din Philadelphia și se adresează elevilor din clasele 7–12. Participarea se face pe bază de invitație și nu presupune costuri pentru școli și elevi.

În vederea pregătirii acestor întâlniri dintre elevi și scriitori, în perioada premergătoare acestora, coordonatorul programului se asigură că fiecare tânăr participant primește un exemplar gratuit al cărții, pentru a o putea citi înainte de întâlnirea cu autorul. Coordonatorul programului merge în școli pentru a discuta, în prealabil, despre cartea respectivă.

Punctul central al întregului program îl constituie întâlnirea propriu-zisă dintre autorul cărții și tinerii cititori, întâlnire care durează aproximativ o oră și în cadrul căreia elevii adresează autorului întrebări despre procesul creației, despre tema abordată, despre personajele cărții.

Programul este similar unor activități didactice desfășurate și la noi în țară în cadrul orelor de literatură română sau ca activitate extra-curiculară.

În plus, elevii se familiarizează cu biblioteca, o resursă publică esențială pentru dezvoltarea lor academică, prin materiale de lectură pe care le pune la dispoziție, prin serviciile și programele culturale pe care le oferă.

Programele tehnologice

Săptămâna tehnologiei pentru adolescenți (Teen Tech Week)

Săptămâna tehnologiei pentru adolescenți este organizată de Asociația Serviciilor de Bibliotecă destinate Tinerilor Adulți din cadrul ALA încă din 2007. Scopul acestei inițiative este asigurarea utilizării adecvate și etice a tehnologiilor, în special a celor din biblioteci (DVD-urile, bazele de date, cărțile audio și jocurile video). Acest program încurajează adolescenții să folosească resursele electronice pentru educare și recreere.³⁸

Resurse utile, idei și instrumente care pot fi folosite la organizarea unei Săptămâni a Tehnologiei în cadrul bibliotecii se găsesc pe pagina YALSA, la: <http://teentechweek.ning.com/>.

Program de utilizare a calculatorului³⁹

Programele de utilizare a computerelor sunt foarte frecvente în bibliotecile publice și sunt foarte atractive pentru tinerii adulți. Bibliotecile pun la dispoziția acestora calculatoare complet echipate pentru chat, navigare pe Internet, procesare word, e-mail.

În bibliotecile publice din Halifax, Canada, se organizează **Noaptea jocurilor pe calculator**⁴⁰. Programul se adresează adolescenților cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani cărora

³⁷ Field Family Teen Author Series: <http://www.freelibrary.org/libserv/teenauthor.htm>, accesat la 4 februarie 2013

³⁸ Robyn Vittek. Teen Tech Week: Create, Share, Learn @ Your Library: <http://www.inthelibrarywiththeleadpipe.org/2010/teen-tech-week-create-share-learn-your-library/>, accesat la 18 februarie 2013

³⁹ Teen Services Report 2005/06: http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 4 februarie 2013

⁴⁰ *ibidem*

le place să se joace pe calculator și se desfășoară lunar în mai multe biblioteci publice din Halifax. Tinerii își petrec o noapte albă jucându-se cu echipamentele puse la dispoziție gratuit de bibliotecă. Totodată, este și un bun prilej de socializare și petrecere a timpului liber.

Proiectare de jocuri video

Adolescenții sunt atrași de jocurile video și mulți sunt interesați de proiectarea lor. Designerii de jocuri video au descris aceste jocuri și simulări ca “spații ale posibilității” care permit tinerilor să experimenteze lumi virtuale. Bibliotecile americane au organizat spații dedicate exclusiv adolescenților, dotate cu echipamente moderne, și au gândit programe prin care tinerii să fie nu numai utilizatori, ci creatori și designeri de jocuri.

Un astfel de program are loc la Biblioteca Publică din Charlotte și Mecklenburg din Carolina de Nord, SUA⁴¹, într-o zonă special amenajată pentru adolescenți prin directă consultare cu aceștia, *ImaginOn: The Joe & Joan Martin Center*. În acest spațiu este localizat *Studio i*, în care tinerii produc filme, jocuri, animații, muzică în format digital folosind programe gratuite de tipul Scratch sau alte aplicații.

Programul **INDY 500 – CURSE WII**⁴², desfășurat la Biblioteca Publică din Ohio, este unul activ, destinat adolescenților care vor să-și testeze abilitățile de pilot de curse cu ajutorul jocului pentru console Mario Kart. Această activitate se poate desfășura sub forma unui concurs.

Programul presupune existența echipamentelor: Wii sau altor sisteme de joc, telecomenzi, televizoare sau proiectoare, jocul Mario Kart. Durata programului poate varia de la 1 la 3 ore în funcție de activitățile prevăzute. Planificarea se desfășoară pe parcursul lunii anterioare și presupune realizarea de materiale publicitare, tipărirea de flyere, promovarea evenimentului în rândul tinerilor din comunitate. Resursele umane implicate sunt minime: un bibliotecar și un voluntar care să organizeze, să supervizeze evenimentul și, eventual, să realizeze o expoziție tematică (cărți despre curse, autobiografii ale unor piloți de cursă celebri).

Programele inter-generaționale

Asistență la lectură⁴³ (**Reading Buddies**) susține dezvoltarea abilităților de lectură ale elevilor din clasele primare, încurajându-i și stimulându-le apetitul pentru lectură. Adolescenții, din clasele 9-12, din liceele locale, sunt implicați ca voluntari în acest program. (Bibliotecile publice din Halifax, Canada)

Prieteni la calculator (Computer Buddies)⁴⁴

Voluntarii adolescenți împărtășesc cunoștințele lor cu elevii din clasele 1-6 pe care îi învață să efectueze căutări pe Internet, să lucreze în Microsoft Word, Excel și PowerPoint și să își dezvolte abilitățile de căutare a informațiilor.

⁴¹ *ImaginOn: The Joe & Joan Martin Center:*

http://www.imaginson.org/Programs_&_Events/default.asp#teens , accesat la 18 februarie 2013

⁴² *Teen Programming Guide - Young Adult Services Division:*

http://www.olc.org/pdf/ya_teenprogramguide122010.pdf , accesat la 18 februarie 2013

⁴³ *Teen Services Report 2005/06:*

http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 18 februarie 2013

⁴⁴ *Free kids and teens programs:*

http://calgarypubliclibrary.com/Media/Images/CPL_Kids_Teens_Fall_PG_2011.pdf, accesat la 18 februarie 2013

Programul își propune să ofere un spațiu sigur și prietenos în care copiii să exploreze noi tehnologii, să ofere tinerilor posibilitatea de a-și dezvolta abilitățile de mentori, să atragă atenția asupra resurselor, serviciilor și programelor pe care biblioteca le oferă.

La Biblioteca publică din Calgary, acest program se desfășoară în sesiuni zilnice de 1 oră timp de 8 săptămâni în perioada toamnă-iarnă și 7 săptămâni în perioada verii. Voluntarii sunt selectați dintre tinerii care manifestă o atitudine pozitivă, dovedesc abilități de utilizare a calculatorului și cărora le face plăcere să lucreze cu copiii. Ei sunt instruiți în prealabil (o sesiune de 1 oră) și devin modele pentru copiii participanți, dezvoltându-și abilitățile de comunicare interpersonală, leadership, rezolvare a problemelor, comunicare și management al timpului.

Programele de voluntariat

ALA pune la dispoziția bibliotecarilor materiale care să-i ajute să pună bazele unui Grup consultativ al adolescenților - **Teen Advisory Group (TAG)**⁴⁵, luând în considerare faptul că adolescenții pot ajuta în activități de strângere de fonduri, planificarea și realizarea unor programe, menținerea site-ului web, scriere de recenzii și altele.

În Biblioteca Liberă din Philadelphia, SUA, s-a constituit **Consiliul Consultativ al Adolescenților (Teen Advisory Board)**⁴⁶, format dintr-un grup de 19 adolescenți (clasele 7-12) care se întâlnesc o dată pe lună. Consiliul oferă asistență bibliotecarilor în multe domenii, inclusiv strângere de fonduri, pentru programul dedicat adolescenților și pentru achizițiile bibliotecii, asistență la planificarea și derularea programelor de vacanță, asistență la planificarea programelor lunare pentru elevii claselor a 5-a și a 6-a și a programelor lunare pentru adolescenți, alegerea temei pentru *Programul lecturii de vacanță pentru adolescenți*, selectarea materialului pentru tinerii adulți.

Misiunea Consiliului Consultativ al Adolescenților este de a asista biblioteca în dezvoltarea și implementarea de programe destinate adolescenților din comunitatea locală, de a încuraja adolescenții să devină utilizatori ai bibliotecii, de a promova lectura în rândul adolescenților, de a face cunoscute programele pentru adolescenți și de a implica adolescenții în activitățile bibliotecii.⁴⁷

Implicarea tinerilor ca asistenți sau îndrumători – în calitate de voluntari și/sau personal plătit⁴⁸ - se realizează în bibliotecile publice din Halifax, Canada, prin oferirea de asistență în utilizarea calculatorului, pentru copii și adulți; „prietenii de citit” (Reading Buddies); lectură în comun; asistență în programele pentru copii.

Jean Genies⁴⁹ a fost un program inițiat de Biblioteca publică din Gosford, Australia, al cărui scop a fost de a angaja tinerii într-un program distractiv și spontan. Inspirându-se din seria

⁴⁵ ALA. *Teens Advisory Group Resources*:

<http://www.ala.org/ala/valsa/tags/tagsresources/tagsresources.cfm>, accesat la 18 februarie 2013

⁴⁶ *Teen Services & Programs*: <http://www.coralville.org/index.aspx?NID=241>, accesat la 18 februarie 2013

⁴⁷ *Libraries and Teen Advisory Groups*: <http://www.jervislibrary.org/yaweb/TAGs.html>, accesat la 18 februarie 2013

⁴⁸ *Teens and the library in Teen Services Report 2005/06*:

http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 4 februarie 2013

⁴⁹ IFLA. *Libraries for children and young adults section*. Issue 69, Dec 2008:

<http://archive.ifla.org/VII/s10/pubs/s10-newsletter-December08.pdf>, accesat la 18 februarie 2013

Frăția Pantaloniilor Călători de Ann Brashares, acest program de voluntariat a implicat bibliotecile publice din New South Wales: 4 perechi de jeanși au fost duși din bibliotecă în bibliotecă (în 40 de biblioteci publice, rurale, metropolitane și regionale, de pe întreg teritoriul Australiei) și decorați de către adolescenții voluntari, ocazie cu care au fost organizate o serie de activități pe o tematică similară, spre exemplu: ateliere de lucru manual, vizionări de filme, concursuri.

Pentru a decora blugii, au fost folosite o varietate de materiale, inclusiv vopsea, broderie, nasturi sau mărgel. Bibliotecile au fost încurajate să fotografieze jeanșii în locații emblematice, invitând școlile locale sau grupurile de tineri să fie creative.

Programul a fost conceput în așa fel încât bibliotecile participante să poată alege propriul nivel de implicare (de la oferirea unui spațiu pentru expunerea jeanșilor decorați până la realizarea unei emisiuni de radio pe tema importanței lecturii - la Biblioteca din Erina Fair), precum și activitățile relevante pentru comunitatea lor de tineri adulți.

Acest program a creat oportunitatea de a construi o rețea profesională. Totodată, el a presupus o nouă abordare în încercarea de a atrage tinerii înspre bibliotecă.

În conformitate cu angajamentul Consiliului Național al Bibliotecilor din Singapore de a implica tinerii, evenimentul **101 Things for Teens by Teens**⁵⁰ (101 de lucruri predate tinerilor de către tineri) a fost conceput pentru a oferi adolescenților oportunități de a interacționa unii cu alții. Evenimentul de nivel național a fost primul de acest fel care a adus împreună tineri de toate categoriile în încercarea de a experimenta împreună.

Pornind de la premisa că adolescenții posedă o mulțime de cunoștințe și aptitudini care merită să fie împărtășite, inițiatorii proiectului i-au încurajat să-și arate aceste talente. Evenimentul le-a oferit adolescenților entuziaști posibilitatea de a se implica în activități de voluntariat prin care să-și împărtășească cunoștințele și experiențele.

Din mai până în noiembrie 2011, studenții au fost invitați să se înscrie în program, fie prin organizarea unui atelier de lucru sau prin crearea unui videoclip, ambele incluzând elemente de învățare. Ateliere selectate s-au desfășurat ulterior în anumite biblioteci publice.

Echipa de proiect a utilizat, de asemenea, rețelele de socializare ca un instrument pentru a ajunge la noua generație de utilizatori „născuți în epoca digitală”. 95 de materiale video pot fi acum vizualizate pe Y.O! Blog - <http://blogs.nlb.gov.sg/yo/>. Punctul culminant al programului l-a constituit organizarea unui carnaval al învățării. Acesta a avut loc la Pod - turnul de observație situat la cel mai înalt nivel al clădirii Bibliotecii Naționale din Singapore - și a fost primul carnaval de acest fel organizat de către bibliotecă. Au participat 267 de persoane, dintre care 93% au fost adolescenți.

⁵⁰ IFLA. *Libraries for children and young adults section*, Issue 75, Dec 2011: http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/newsletters/IFLANewsletterDec2011_0.pdf, accesat la 4 februarie 2013

În țările scandinave au fost înființate biblioteci dedicate exclusiv acestei categorii de vârstă - Youth Libraries. Spre exemplu, în Suedia, la Stockholm⁵¹, încă din anul 2005, s-a deschis un astfel de loc de întâlnire pentru adolescenți, organizat de bibliotecari în urma consultării directe cu tinerii beneficiari. Colecțiile acestor biblioteci conțin documente achiziționate tot la sugestia adolescenților. Activitățile acestor biblioteci sunt proiectate și desfășurate cu ajutorul direct al tinerilor din diverse unități de învățământ și cu varii preocupări, angajați în aceste biblioteci. Pe lângă munca depusă alături de personalul bibliotecii, aceștia și-au derulat propriile proiecte (cercuri de lectură, de teatru, ora poveștilor).

Un experiment inedit s-a derulat în Finlanda, unde filiala Ilpoinen a Bibliotecii publice din Turku⁵² a fuzionat cu un club pentru tineri pornindu-se de la concepția că o bibliotecă poate ajuta extrem de mult la dezvoltarea tinerilor dacă își pliază activitățile pe domeniile lor de interes.

Într-un studiu asupra serviciilor specifice oferite adolescenților în bibliotecile franceze⁵³, realizat pe baza unui chestionar aplicat la nivelul orașului Paris și câteva orașe din provincie, este relevat faptul că rareori bibliotecile publice din Franța au activități sau animație specifică exclusiv pentru adolescenți. Totuși, se desfășoară cluburi de lectură, ateliere de creație literară, ateliere multimedia, lectură cu voce tare. Dintre acestea cluburile de lectură sunt cele mai larg răspândite. În multe biblioteci acestea sunt legate de *Mordus du polar*. Acest premiu pentru roman polițist pentru tineri a fost creat în anul 2004 la inițiativa unei biblioteci BILIPO și a Centrului de cercetare și informare asupra literaturii pentru tineret. Premiul este atribuit de un juriu de tineri cititori înscriși la bibliotecă.

Diversitatea și multitudinea de programe și servicii pentru adolescenți dezvoltate în bibliotecile publice străine demonstrează preocuparea constantă și crescândă a acestora pentru atragerea tinerilor înspre bibliotecă. Mai mult, tinerii sunt implicați activ și consultați în luarea deciziilor referitoare la programele care le sunt dedicate. Bibliotecile scandinave sunt cele care au constituit filiale dedicate exclusiv adolescenților, sub deviza „Nu putem schimba lumea pentru adolescenți, însă putem să le dăm instrumentele cu care să o schimbe ei înșiși...”

II.3 Analiză comparativă între programele pentru adolescenți și tineri adulți oferite de bibliotecile publice românești și de cele străine

La o analiză comparativă a tipurilor de programe și a felului în care acestea sunt gândite de bibliotecă pentru a veni cât mai bine în sprijinul și în întâmpinarea nevoilor de dezvoltare ale tinerilor, se pot face o serie de observații pe care le menționăm în rândurile care urmează.

În bibliotecile străine, programele pentru tineri sunt mai variate decât în cele românești. În bibliotecile publice din România se poate observa o preponderență a programelor educaționale și culturale, și mai puțin a celor tehnologice și inter-generaționale. Această situație este generată, în primul rând, de insuficienta dotare tehnologică din bibliotecile publice românești, dar și de lipsa unei tradiții în ceea ce privește programele inter-generaționale.

⁵¹ IFLA. *Libraries for children and young adults section*, Issue 76 Jun 2012:

<http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/newsletters/IFLAnewsletterJune2012.pdf>

accesat la 18 februarie 2013

⁵² ibidem

⁵³ CAILLOT, Audrey. *L'accueil des adolescents dans le réseau des bibliothèques de la Ville de Paris* PPP / octobre 2007:

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:JuA64C23GikJ:www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1674+adolescentes+bibliotheque&hl=ro&gl=ro>, accesat la 4 februarie 2013

Programele tehnologice permit adolescenților să experimenteze noi tehnologii sau să se perfecționeze în utilizarea tehnologiilor actuale. Aceste programe se concentrează pe instruirea în vederea dobândirii de noi competențe și oferă posibilitatea adolescenților de a testa echipamente sau programe pe care nu le au la dispoziție la școală sau acasă.

Programele intergeneraționale încurajează tinerii să interacționeze cu persoane din afara grupului lor de vârstă: fie să lucreze cu copii preșcolari, fie să ajute copii din clasele primare, fie să învețe de la persoane în vârstă. În cadrul acestor programe, accentul se pune pe interacțiunea adolescenților cu un alt grup de vârstă, indiferent dacă subiectele sunt culturale, educaționale sau tehnice.

Unele dintre programele din bibliotecile străine au constituit o sursă de inspirație pentru bibliotecarii români, care le-au preluat și le-au adaptat, cum e cazul: programului internațional „Biblioteca Vie”, organizat și în Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov.

În bibliotecile din străinătate, nu există doar programe sau secții pentru adolescenți, ci chiar biblioteci separate, destinate în întregime nevoilor acestui grup de vârstă. Acest lucru poate fi explicat prin prisma funcționării bibliotecilor în societăți cu un înalt nivel de dezvoltare. Preocuparea pentru această categorie de vârstă are o tradiție îndelungată în lumea anglo-saxonă, care a devenit model pentru alte țări.

În bibliotecile străine, tinerii sunt consultați și implicați în toate etapele procesului (în luarea deciziilor, în planificarea și în implementarea programelor pentru ei) atunci când se dorește implementarea de servicii și programe noi, lucru care nu se întâmplă întotdeauna în bibliotecile românești. Implicarea adolescenților este recomandată ca bună practică care contribuie la succesul acestora. Programele pentru adolescenți și tineri adulți din bibliotecile publice din România sunt deseori dezvoltate fără a se baza pe anchete sociologice sau pe cercetări informale ale preferințelor și dorințelor acestei categorii de vârstă. Punctul de plecare în gândirea de noi programe ar trebui să îl constituie, așa cum se întâmplă în bibliotecile din străinătate, o analiză serioasă și bine documentată a nevoilor tinerilor din comunitate.

În bibliotecile din străinătate, majoritatea programelor pentru tineri se desfășoară în colaborare cu voluntari din rândul acestora, pe când în bibliotecile publice românești tinerii sunt, de cele mai multe ori, participanți pasivi la aceste programe. Implicarea mai activă a tinerilor în programele de bibliotecă destinate lor este utilă nu numai acestora – contribuind la creșterea încrederii în sine și la dobândirea de noi abilități, ci și bibliotecii – care poate beneficia de viziunea, aptitudinile și timpul acestora. În condițiile economico-financiare actuale care afectează și nivelul personalului de specialitate din bibliotecile românești, atragerea de voluntari din rândul adolescenților și tinerilor nu poate fi decât un ajutor.

În bibliotecile românești programele pentru tineri vin în completarea curriculei școlare, pe când în străinătate activitățile pentru tineri pun accent pe dezvoltarea lor personală și pe integrarea lor socială. Bibliotecile publice românești trebuie să depășească abordarea tradițională, formală, și să se apropie mai mult de nevoile de dezvoltare personală ale adolescenților. Programele dezvoltate de biblioteci nu ar trebui să vină exclusiv în completarea educației formale, ci ar trebui să favorizeze perceperea bibliotecii și ca un spațiu de socializare și loisir.

Capitolul III

**Concluzii generale și recomandări practice pentru
lucrul eficient cu adolescenții și tinerii adulți
(14-25 ani)**

III. Concluzii generale și recomandări practice pentru lucrul eficient cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani)

III.1 Concluziile studiului

Unul din marile neajunsuri cu care ne-am confruntat în cercetarea efectuată este absența unui instrument de evaluare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri, instrument elaborat de o asociație profesională la nivel național. Acesta este motivul pentru care am ales să utilizăm Instrumentul de Evaluare a Serviciilor pentru Tineri întocmit de YALSA (YALSA Teen Services Evaluation Tool). Studiul de față pledează pentru utilizarea acestui instrument, adaptat la realitățile românești, ca reper pentru evaluarea serviciilor și programelor pentru această categorie de vârstă și în bibliotecile publice din România.

Nu fiecare element de evaluare prezentat se aplică tuturor bibliotecilor, dar acest instrument poate servi ca punct de plecare la analiza a ceea ce înseamnă un serviciu excelent pentru tineri în bibliotecile publice. Instrumentul YALSA este organizat pe mai multe niveluri de evaluare: leadership și profesionalism, cunoașterea grupului țintă, comunicare, marketing și outreach, management, cunoașterea colecției, accesul la informații și servicii. La fiecare nivel de evaluare există câteva criterii de analiză, care să asiste bibliotecile la identificarea gradului de dezvoltare a serviciilor pentru tineri: avansat, mediu, de bază și sub nivelul de bază. Chiar dacă contextul de aplicare a acestui instrument de evaluare este altul decât cel existent în bibliotecile americane, acesta constituie un bun punct de reper în realizarea unei analize a serviciilor și programelor pentru tineri din bibliotecile publice românești.

La o primă evaluare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți oferite de bibliotecile publice din România, putem concluziona, în baza raportării noastre la instrumentul de evaluare amintit mai sus, că acestea se află la un nivel de dezvoltare de bază.

De exemplu, în privința nivelului de finanțare și a personalului din serviciul pentru tineri, bibliotecile românești sunt sub nivelul de bază, pentru că nu prevăd separat buget pentru materiale și nici personal dedicat tinerilor adulți. Bibliotecile aflate la un nivel avansat au prevăzută separat finanțare din buget pentru materialele pentru tineri adulți și asigură un nivel de personal proporțional cu circulația și cu utilizarea bibliotecii de către tineri.

În ceea ce privește implicarea formală și consultarea tinerilor, adolescenții din comunitățile deservite de bibliotecile românești nu sunt consultați atunci când se dorește dezvoltarea de noi servicii și programe destinate lor, pe când bibliotecile aflate la un nivel avansat de dezvoltare au un *Grup Consultativ al Adolescenților*, adolescenți voluntari sau angajați.

Referitor la spațiile dedicate tinerilor adulți, bibliotecile aflate la un nivel avansat dispun de un spațiu pentru tineri, deschis pe toată durata programului bibliotecii. Există, de asemenea, o corespondență directă între amplitudinea spațiului alocat tinerilor în bibliotecă și proporția reprezentată de aceștia în comunitate. Din păcate, în bibliotecile publice românești există prea puține spații de bibliotecă destinate exclusiv adolescenților, în cel mai bun caz bibliotecile dispunând de o colecție de documente pentru tineri – ceea ce le situează, potrivit YALSA, sub nivelul de bază de dezvoltare.

În ciuda procentului ridicat reprezentat de utilizatorii tineri ai bibliotecilor publice din România, serviciile și programele destinate acestora nu sunt direct proporționale, cantitativ și calitativ, cu acesta. Această situație este cu atât mai îngrijorătoare la nivelul bibliotecilor județene, în care această categorie de utilizatori reprezintă peste 42% din totalul utilizatorilor.

Rămânând tot în sfera bibliotecilor județene, dar nu numai, un alt mare neajuns este neimplicarea directă a tinerilor în planificarea, implementarea și evaluarea serviciilor și programelor destinate lor. Tineri pot fi implicați în toate etapele organizării unui nou serviciu sau program, care să răspundă, astfel, mai bine nevoilor lor specifice de dezvoltare. Aceștia pot fi consultați în achiziția de documente și de echipamente, în amenajarea unui spațiu pentru ei, în gândirea de noi programe și în popularizarea acestora. Bibliotecile trebuie să se folosească de aptitudinile și resursele tinerilor adulți în cadrul serviciilor și programelor pentru ei, să îi încurajeze să își folosească aptitudinile pentru a crea și implementa servicii și programe, pentru a lucra ca voluntari sau ca angajați în bibliotecă.

În urma analizei comparative a situației din bibliotecile publice românești și străine, am formulat, în cele ce urmează, o serie de recomandări care să fie utile bibliotecarilor români din bibliotecile publice care doresc să contribuie la îmbunătățirea serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți, în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare a acestora, comparabil cu cel întâlnit în țările cu tradiție în gestionarea ofertei pentru tineri în bibliotecile publice.

Fotografiile inserate în acest capitol sunt proprietatea Bibliotecii Județene „Octavian Goga” și furnizează câteva exemple utile și replicabile la noi din câteva biblioteci publice americane.

III.2 Recomandări practice pentru îmbunătățirea activității cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani)

Profilul psihologic al adolescentului și al tânărului adult

Adolescența

Perioada adolescenței, perioadă de tranziție, este una de transformări majore fizice, psihice, comportamentale. Studiile de specialitate au etapizat această perioadă. Ținând cont de caracteristicile individuale, trecerea prin fiecare din aceste etape se realizează în ritm propriu, mai repede, sau mai încet.

Preadolescența (9 – 13 ani) este perioada în care se instalează pubertatea. La fete, pubertatea se suprapune acestei etape, iar la băieți începe în jurul vârstei de 11 ani, dar se continuă până în etapa adolescenței târzii. Este perioada în care apar transformări fizice importante, iar adolescenții își pun întrebări legate de acestea și sunt tot mai interesați de felul în care arată, dezvoltând obsesii fizice, dorind să crească mai repede și să pară mai maturi. Adolescenții încearcă să-și creeze o identitate prin îmbrăcăminte, limbaj și comportamente diferite. Au secrete, un jurnal intim și intră în conflict cu părinții, prietenii, în această etapă, devenind mai importanți. Spiritul de “gașcă” este la mare cinste, adolescenții încearcă să se identifice cu prietenii și să se comporte ca ei. Se plimbă și stau în grup. Încep să gândească abstract, să-și analizeze gândurile și să se exprime mai coerent, iar sentimentele le exprimă mai degrabă prin acțiune decât prin cuvinte. Devin mai rebeli și par obraznici sau prost crescuți, intoleranți. Sunt chinuiți de un puternic sentiment de dreptate, dar văd lucrurile doar din punctul lor de vedere. Cred că sunt singurii din lume care simt așa de profund și speră că undeva ar putea să existe un suflet-pereche care i-ar putea înțelege. Sunt emotivi, au toane, dar dincolo de toate, au nevoie de modele.

Adolescența este specifică vârstei de 13–16 ani, la fete, și 14-17 ani, la băieți. În această perioadă se dezvoltă mai mult atașamentul față de prieteni, care îi influențează puternic pe adolescenții tot mai insistenți în a respinge controlul părinților.

Preocupările acestei categorii de vârstă sunt multiple, de la școală, la sport, muzică, alte hobbyuri, prieteni. Știu mai bine spre ce sunt înclinați (matematică, literatură, sport, arte). În această etapă, adolescenții înțeleg idei tot mai complexe, pe care vor să le discute, încep să descopere și să înțeleagă și ceea ce simt alții. Sunt mai sociabili, mai puțin timizi, dar sunt mai conștienți de limitele lor, continuând însă să se întrebe cine sunt, ce le place, ce este important pentru ei, să-și facă planuri de viitor. Aceasta determină deseori o inconsecvență în gusturi, atitudini și idei. Din această perioadă adolescenții sunt înclinați să-și asume anumite riscuri. Apare tentația de a încerca tutunul, alcoolul sau drogurile.

Adolescența târzie începe la fete între 16 și 18 ani, iar la băieți între 17 și 18 ani. Sfârșitul adolescenței este greu de precizat, unii având aceleași dificultăți emoționale și la 30 de ani, amânând asumarea responsabilităților de adult. În această perioadă, se termină dezvoltarea fizică, adolescenții simțindu-se mai confortabil cu ei înșiși și modul în care arată. Sunt mai siguri pe ei, mai independenți, mai organizați. Astfel, scade influența prietenilor și crește receptivitatea la sfaturile părinților. Deși deciziile finale sunt proprii, legăturile cu părinții sunt mai profunde, mai mature. Adolescentul își conștientizează calitățile, defectele și slăbiciunile. În această perioadă compromisul este mai ușor de acceptat. Nivelul de abstractizare este unul superior, manifestându-se atracția pentru anumite idealuri politice, sociale sau religioase. Adolescentul își dezvoltă conștiința, aflând ce este important pentru el și știe cât valorează. Sunt conștientizate consecințele deciziilor proprii și preocuparea pentru viitor este mai prezentă. Apare nevoia de independență financiară, astfel, unii încep să lucreze, sunt studenți. Fiind perioada în care poate să apară prima legătură puternică de iubire, unii adolescenți pot chiar să se căsătorească în această perioadă.

Adolescența prelungită sau etapa tânărului adult se referă la perioada cuprinsă între 20 și 25 de ani. Studenți sau angajați în câmpul muncii, tinerii sunt pe cale să devină sau chiar devin independenți, iar unii își întemeiază o familie. Sunt mai energici, acest plus de energie fiind canalizat spre dezvoltarea personalității

Cunoașterea particularităților acestei categorii de vârstă, a sensibilităților sale, este o necesitate în abordarea, comunicarea, relaționarea și colaborarea eficientă și de succes.

De reținut!

Adolescenții au nevoie

- să le acordăm încrederea noastră.
- să-i consultăm, să le cerem părerea, să-i implicăm, mai ales atunci când este vorba despre decizii care îi privesc direct, să nu ezităm să-i responsabilizăm!
- să nu impunem, să nu dictăm!
- să le încurajăm spiritul de inițiativă!
- să-i sprijinim când vor să învețe ceva nou, să le dezvoltăm creativitatea!
- să ținem cont de alegerile lor, dar să le oferim și alternative, respectându-le personalitatea!
- să fie lăsați să se comporte ca niște adolescenți.

Resurse utile

Ursula Șchiopu; Emil Verza. *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții, ediția a III-a revizuită*. București, 1977.

Marin Gh. Ciobanu. *Sănătatea optimă de-a lungul vieții. Vol.3 Adolescenții*. Suceava: Accent Print, 2005.

Tinca Crețu. *Psihologia vârstelor, ediția a III-a revăzută și adăugită*. Iași: Polirom, 2009.

Instruirea, consumul cultural și practicile de loisir ale adolescenților

Adolescența și, în mare măsură, adolescența târzie sunt vârste ale învățării. Acest fapt favorizează dezvoltarea cognitivă, dar și formarea culturii generale. În această perioadă, conținuturile de învățare se amplifică cantitativ și calitativ, apar noi teme și discipline în curricula școlară, confruntând adolescentul cu solicitări sporite. Noile discipline cer capacitate mărită de abstractizare sau efort crescut pentru înțelegerea unor fenomene complexe. În fața acestor noi cerințe, atitudinile adolescenților sunt diferite. În cazul celor care se străduiesc mult, timpul de învățare independentă crește la 4-5 ore zilnic. Alții, care-și stabilesc scopuri de viață mai puțin legate de școală și de performanțele în învățare, restrâng mult acest timp, dar el rămâne oricum crescut față de stadiile anterioare. Acum tinerii se pot angaja în microcercetări, existând o disponibilitate pentru participarea la activități culturale și sportive.

Adolescenții pot deveni în această perioadă creatori și sunt consumatori culturali importanți. Aceste calități sunt promovate social prin competiții și concursuri de literatură, dar și în domeniile tehnice. Se știe că există producții literare interesante realizate la vârste timpurii, la fel în domeniul picturii sau muzicii. Creația tehnico-științifică a cunoscut de asemenea o contribuție remarcabilă din partea acestui segment de vârstă. Integrarea adolescentului în viața culturală cu eforturi personale ce nu traversează neapărat mediul familial este de asemenea o expresie a dorinței de autonomie și a cerinței de identitate ce se afirmă impetuos.

În acest context, consumul cultural al adolescenților se diversifică. Au o mare răspândire audițiile muzicale, participarea la concerte, constituirea de formații muzicale – domeniul muzicii moderne devenind o expresie a autonomiei. Concurentă cu această formă de consum cultural este aceea încorporată în ateliere de literatură, tehnică, activitatea în echipele de cor, sportive, de artă, excursii exploratoare. Acestea sunt forme dominante colective de consum cultural, la care se adaugă cele individuale: audiții muzicale, lectura, vizionarea de filme și spectacole de teatru, vizite la muzee, urmărirea unor posturi de televiziune sau a unor programe radio.

Activitățile de loisir reliefează o apetență deosebită pentru practicarea sporturilor. Ieșirile sunt agreate într-o proporție mai mare decât în cazul altor categorii de vârstă, plimbarea în spații verzi, și chiar jogging-ul, dar și plimbarea prin mall-uri. Frecventarea discotecilor, serilor de Karaoke, caracterizează loisir-ul adolescentin. Adolescența este, prin excelență, perioada de valorizare extremă a prietenilor. Majoritatea au un grup de prieteni constanți, fac parte din asociații sau cluburi. La domiciliu, dotarea căminelor cu televizoare, computere, și chiar console de jocuri, a dus la creșterea timpului petrecut de adolescenți în fața ecranului, ceea ce presupune vizionarea de programe, antrenarea în jocuri diverse. Practic, această generație a ajuns la integrarea micro-informaticii în modul propriu de loisir.

Chiar dacă comportamentele culturale și de loisir emblematice s-au înnoit, nu avem de-a face cu un univers cultural unificat, ci mai degrabă cu unul tot mai diferențiat. Dacă putem să admitem că la tinerețe există practici culturale și de loisir care contribuie la fasonarea și

exprimarea identității, suntem totuși obligați să constatăm că nu toți tinerii se situează pe aceleași poziții din punct de vedere cultural. Dincolo de partajarea unor practici și preferințe, comportamentele și gusturile sunt diferite, determinând clivaje în cadrul populației de adolescenți.

Nu se pot nega nici diferențele rural-urban (unele aspecte derivă din decalajele și specificul infrastructurii culturale și al spațiilor de consum cultural și loisir proprie fiecărui tip de comunitate). Pe de altă parte, asistăm la un fenomen tot mai perceptibil al urbanizării ruralului, în cadrul căruia televiziunea, radioul și chiar computerele și Internetul, desfășurarea unor activități sportive (ex. fotbal, ciclism, dar și alte sporturi încurajate de instituțiile de învățământ), ori de socializare și loisir (ex. discotecii) nu mai sunt neapărat un apanaj al urbanului, iar etapele școlarizării determină migrarea populației adolescente spre urban. Astfel, diferențele rural-urban din perspectiva instruirii, consumului cultural și loisir-ului adolescenților, nu sunt neglijabile, dar sunt mai puțin importante decât apartenența socială care influențează practicile lor de instruire, culturale sau de loisir. În cazul categoriilor defavorizate se poate pune problema timpului destinat instruirii, consumului cultural ori de loisir (care poate fi limitat, de exemplu, mai ales în mediul rural, de implicarea adolescenților în activitățile gospodărești sau în munca câmpului), dar și al accesului la instruire, practici culturale și de loisir specifice vârstei.

Nu în ultimul rând, studiile evidențiază o cultură a fetelor și o cultură a băieților care se opune în termenii alegerii obiectelor culturale (băieții mai receptivi la cele video, fetele la cele audio), dar mai ales în termeni de practici și consum: fetele sunt mai implicate în consumul cultural cu scopuri educative (de exemplu, frecventarea bibliotecii).

Cunoașterea motivației și factorilor psihologici sau sociali care determină îmbrățișarea, respingerea sau transformarea anumitor practici de consum cultural ori de loisir, permite găsirea de soluții noi în vederea atragerii spre acestea a adolescenților. De exemplu: Ce generează inapetența pentru lectură a adolescenților? Practica lecturii apare în strânsă legătură cu ambianța familială și cercul de prieteni. Tinerii par a refuza mai puțin subiectele cărților cât constrângerea practicii solitare a lecturii. Izolarea pe care o presupune lectura, nu este agreată și este asociată plictisului. Li se pare că lectura este apanajul omului instruit, persoanelor în vârstă și nu aparține universului lor cultural și nu văd utilitatea de a o include în acesta. Pe de altă parte, în fața unor generații succesive tot mai puțin cititoare de cărți, se impun alte forme de lectură, modificând modelul implicit al lecturii liniare, literare etc. Într-un univers cultural organizat tot mai mult în jurul audio-vizualului, adolescenții au operat în fapt un transfer al unor practici de consum cultural, de loisir sau instruire valorificând facilitățile oferite de computer, telefonul mobil, I-pad etc. Acest context nu presupune automat un declin al lecturii. Lectura pe e-book și pe Internet este o practică agreată de adolescenți. Dacă activități de durată mai lungă precum lectura unui roman par a fi amenințate de pierderea capacității adolescenților de a citi texte ample, multiplicitatea suporturilor de lectură poate să mențină vie acuitatea lecturii. Această generație tinde să controleze ansamblul suporturilor lecturii și multiplică utilizări și practici de lectură co-existente.

De reținut!

- Cunoașterea particularităților și preferințelor privind instruirea, consumul cultural și loisirul adolescenților dar și a diversității intrageneraționale este utilă în procesul de proiectare a serviciilor și programelor destinate acestei categorii de vârstă.

Resurse utile

Ursula Șchiopu; Emil Verza. *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții, ediția a III-a revizuită*, București, 1977.

Tinca Crețu. *Psihologia vârstelor, ediția a III-a revăzută și adăugită*. Iași: Polirom, 2009.

Par Jean-François Hersent. *La culture des adolescents : rupture et continuité*, accesat mai 2013, disponibil la

https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:tXjUrUxgfVMJ:documentation.spip.ac-rouen.fr/IMG/pdf/texte_hersent_rouen.pdf+http://documentaliste.ac-rouen.fr/spip/IMG/pdf/texte_hersent_rouen.pdf&hl=ro&gl=ro&pid=bl&srcid=ADGEESjOt1xbnOoB6GX8naGp0eGhKembyGQE9QsnwmF2QO5NrMrl2qMH8j3jmlC-3MGXGpagstroESYvvlC9xJRU1aJ9NyLrM5pKBuw1tTqbT7RxINyVxb5JfA1eHoA7Nb8GbVnZY2UN&sig=AHIEtbQPIQImGzJ1nQEBEZOOr4vxzoQnMaA

Sylvie Octobre. *Pratiques culturelles chez les jeunes et institutions de transmission : un choc de cultures ?*. Culture prospective, 2009-1 [en ligne].

Paris : Ministère de la culture et de la communication, 2009, accesat aprilie 2013 disponibil la

<http://www2.culture.gouv.fr/culture/deps/2008/pdf/Cprospective09-1.pdf>

Véronique Le Goaziou. *Lecteurs précaires des jeunes exclus de la lecture ?*, accesat aprilie 2013 disponibil la <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2007-03-0136-011>

Pierre Merckle. *L'adolescence, combien de cultures? : Premiers résultats de l'enquête longitudinale sur les pratiques culturelles des enfants et des adolescents*, accesat aprilie 2013 disponibil la

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:_I_FjFrwQVOJ:www.enfanceetcultures.culture.gouv.fr/actes/merckle.pdf+R%C3%A9sultats+de+l%E2%80%99enqu%C3%AAt+sur+la+place+des+adolescents+en+biblioth%C3%A8que:&hl=ro&gl=ro

Evaluarea nevoilor adolescenților și tinerilor adulți

Evaluarea nevoilor publicului cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani este importantă deoarece trebuie să le putem oferi servicii inovative de bibliotecă, care să se plieze pe dorințele acestora. Așa cum am arătat în capitolul anterior, bibliotecile publice românești oferă o gamă variată de servicii adolescenților și tinerilor adulți, de la serviciile tradiționale până la servicii noi și inovative, care să le stimuleze creativitatea și să le permită dezvoltarea personalității, dar, de cele mai multe ori, acestea nu au la bază o analiză a nevoilor acestora.

Literatura de specialitate ne oferă multe metode de identificare a nevoilor utilizatorilor. Dintre acestea vom aminti câteva: *statisticile de bibliotecă*, ce ne oferă date concrete despre numărul de utilizatori din categoria de vârstă analizată, precum și despre preferințele de lectură și informare; *sondajele* realizate prin chestionare aplicate utilizatorilor precum și non-utilizatorilor sau părților interesate (de exemplu școli, licee, universități); *focus grupurile* cu utilizatorii sau non-utilizatorii; *statisticile utilizării resurselor de pe internet* (dacă biblioteca are astfel de servicii); *discuții directe* ale bibliotecarilor cu utilizatorii; *sugestii* ale acestora, de exemplu privind programul de lucru sau privind colecțiile de documente.

Exemple

Statisticile de bibliotecă

Analiza comparativă a statisticilor de bibliotecă pe mai mulți ani ne poate furniza numeroase date importante pentru grupul țintă vizat, adolescenți și tineri adulți cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani.

An	14 - 25 ani
2008	2945
2009	2628
2010	2945
2011	3097
2012	3586
TOTAL	15.201
%	45,6

În tabelul alăturat găsiți datele referitoare la cititorii înscriși la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj în 5 ani, colectate conform statisticilor Probip 2000. Din aceste date putem remarca evoluția numărului de utilizatori ai grupului țintă, în perioada analizată. Aceste date comparate cu numărul populației din această grupă de vârstă din localitatea deservită de bibliotecă, ne dau o imagine asupra procentului de atragere la bibliotecă a adolescenților și tinerilor adulți. Aceștia reprezintă 45,6% din numărul total al utilizatorilor, fiind un procent însemnat ca și categorie de vârstă. Dacă însă vrem să știm ce procent din grupul țintă este atras către bibliotecă, acesta se calculează prin raportarea numărului de adolescenți

înscriși la bibliotecă la numărul populației de această vârstă.

. De exemplu populația de vârstă 14-25 de ani din municipiul Cluj-Napoca, în anul 2012, este 103.268, numărul de utilizatori din grupa de vârstă este 15.201, iar indicele de atragere la bibliotecă este 14,72 %. Astfel putem concluziona că există încă multe persoane, din grupul de vârstă vizat, care trebuie atrase către bibliotecă.

În municipii, orașe sau comune situația este mult diferită, fiindcă oferta de lectură și loisir este mai mică decât în municipiile reședință de județ, unde există numeroase instituții care oferă tinerilor alternative culturale și de loisir.

Aceste date trebuie corelate cu datele referitoare la preferințele de lectură ale grupului țintă vizat care rezultă din softul de bibliotecă sau din studiul fișelor de împrumut în cazul bibliotecilor mici. Se pot face și studii ale preferințelor de lectură într-o anumită perioadă de timp, de exemplu 2 săptămâni într-una din lunile cele mai frecventate (exemplu: ianuarie, aprilie, octombrie), folosind o metodă clasică, prin înregistrarea într-un formular a solicitărilor de lectură pe grupele CZU. Se pot face și clasamente ale celor mai solicitate titluri.

Se pot observa corelații între variația numărului de utilizatori și numărul de documente de bibliotecă nou adăugate stocului. Astfel dacă se achiziționează un număr suficient de mare de documente noi din sfera de interes al grupului de vârstă vizat, se poate constata că numărul de utilizatori, numărul de vizite la bibliotecă cât și numărul de documente consultate/împrumutate cresc.

Datele statistice ne oferă o imagine asupra a ceea ce își doresc utilizatorii bibliotecilor, dar ne permit să aflăm câți din grupul de vârstă vizat din localitatea deservită de bibliotecă sunt și beneficiarii serviciilor de bibliotecă, astfel încât să putem proiecta noi programe, să facem achiziții potrivite de documente sau de tehnologie.

Sondajul

Sondajele sunt folosite pentru colectarea de informații diverse de la o parte a grupului țintă vizat. Pentru a afla nevoile adolescenților și tinerilor adulți este bine să ne adresăm și celor

ce nu frecventează biblioteca, astfel vom avea o imagine asupra ceea ce își doresc aceștia din partea bibliotecii.

În realizarea sondajului trebuie să avem grijă la următoarele aspecte: mărimea eșantionului studiat, perioada în care se va efectua cercetarea, modul de întocmire a chestionarului. Este important ca eșantionul din rândul populației țintă să fie suficient de mare, pentru ca rezultatele să fie relevante pentru grupul de vârstă cercetat (în cazul nostru adolescenți și tineri adulți cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani).

Perioada de realizare a sondajului, respectiv de aplicare a chestionarului, trebuie atent aleasă, în cazul grupei de vârstă amintite, aceasta ar fi luna octombrie sau luna aprilie, mai puțin aglomerate pentru cazul celor care studiază, ei fiind, de regulă, majoritatea membrilor grupului.

În formularea chestionarelor trebuie ținut cont de următoarele:

- În introducere trebuie explicat cine coordonează cercetarea și care este scopul ei.
- Întrebările trebuie organizate în ordine logică.
- Trebuie să existe o parte cu date demografice despre respondenți.
- În încheiere trebuie mulțumit respondenților și spus ce va face biblioteca cu rezultatele chestionarului.

Chestionarul se realizează în funcție de scopul cercetării, în cazul de față ne propunem să aflăm de la adolescenți și tineri dacă: activitățile bibliotecii sunt cunoscute, sursele de informare despre acestea sunt potrivite, dacă frecventează biblioteca și cât de des, ce le place să citească (vom folosi domeniile CZU în limbajul comun). Unele întrebări pot orienta opțiunea potențialului utilizator. De exemplu: *Ați participa la ...?* sau *Biblioteca organizează sesiuni de instruire pentru* utilizatorii urmând să aleagă una din opțiunile enumerate, sau să-și exprime propria opțiune într-o rubrică special destinată. Chestionarele pot fi făcute în colaborare cu un cadru didactic, în bibliotecile mici, sau în echipă cu voluntari și sociologi, în bibliotecile mari.

Chestionarele trebuie să fie pretestate pe un număr mic de respondenți din cadrul grupului țintă pentru a verifica dacă întrebările sunt bine formulate.

Colectarea datelor poate fi făcută direct cu ajutorul operatorilor de interviu sau pe internet.

Rezultatele sondajelor realizate pot fi folosite pentru a dezvolta servicii noi de bibliotecă, pentru a ghida extinderea colecțiilor, pentru a revizui serviciile existente, pentru direcționarea activității de perfecționare a personalului etc.

Dacă dorim să aflăm mai multe informații și mai în amănunt, atunci vom folosi metoda focus grupului.

De reținut!

- Aveți grijă cum interpretați statisticile pentru a avea o imagine corectă comparați datele cu anii anteriori. Pentru a vedea evoluția gradului de atragere la lectură a grupului de vârstă vizat verificați cu întreaga populație de vârstă respectivă din localitatea deservită pe o perioadă de minim 4-5 ani!
- Gândiți și aplicați chestionare utilizatorilor, non-utilizatorilor sau părților interesate pentru a construi servicii utile!

Resurse utile

Pentru întocmirea unui chestionar puteți folosi exemplele existente la adresa: <http://isondaje.ro/questions/> , accesat la 18 aprilie 2013

Ileana Gabriela Niculescu-Aron. *Tehnica sondajelor Aplicații și teste de evaluare*: <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=461&idb=> , accesat la 18 aprilie 2013

Julietta Manolache. *Orientarea activității bibliotecii către cerința de informare a cititorilor: sondaj de opinie realizat la Biblioteca de Istorie - filială a B.C.U. „M. Eminescu”*., <http://www.bcu-iasi.ro/biblos/biblos14/pag32.pdf>, accesat la 18 aprilie 2013

Data Collection Tips: Developing a Survey: http://www.innonet.org/client_docs/File/Survey_Dev_Tips.pdf, accesat la 30 aprilie 2013

Focus grupul

Focus grupul este folosit pentru a obține informații mai în detaliu și mai complete referitoare la părerile utilizatorilor bibliotecii. Dacă focus grupurile sunt pregătite atent se pot obține de la participanți o serie de informații importante care să ducă la îmbunătățirea serviciilor cum ar fi: o imagine corectă a nevoilor, frustrărilor și preocupărilor lor curente, opinii față de o idee sau un serviciu, modul în care ei evaluează eficiența unui program sau serviciu. Tot în cadrul focus grupurilor se poate obține susținerea comunității pentru un potențial program sau serviciu.

Un focus grup reunește 8 până la 10 persoane în scopul aflării opiniilor acestora și pentru a obține feedback referitor la anumite produse sau servicii. Focus grupurile sunt conduse de către un moderator obiectiv care urmărește un ghid de discuție foarte precis, stimulează conversația, încearcă să îi implice în conversație pe toți membrii grupului și care nu trebuie să îi influențeze pe ceilalți cu propriile opinii. Pentru obiectivitate este bine ca sesiunea să fie înregistrată audio și apoi să se facă o transcriere a acesteia. Trebuie să fim atenți să asigurăm confidențialitatea participanților, astfel încât numele acestora să nu apară în documente publice, dar și să cerem acordul părinților în cazul participanților minori. În acest sens se va întocmi o fișă de participare la focus grup care va conține și o parte cu acordul părintelui și semnătura acestuia.

Participanții sunt rugați să ia parte la discuție care se structurează pe un set de întrebări dinainte pregătite care orientează participanții.

Încăperea în care se organizează focus grupul trebuie să fie primitoare, iar scaunele trebuie așezate în jurul unei mese în centrul căreia se va așeza reportofonul, astfel încât, toată lumea să se simtă confortabil și la același nivel.

Moderarea sesiunii este o etapă importantă în desfășurarea focus grupului și trebuie să înceapă prin prezentarea regulilor de bază. Conversația trebuie să fie informală și trebuie să ne asigurăm că toată lumea are posibilitatea să vorbească, chiar și cei care nu au curajul să o facă. Moderatorul va rămâne neutru și va solicita mai multe informații în cazul răspunsurilor laconice. Moderatorul trebuie să fie atent la timp astfel încât să nu se depășească o oră, cel mult o oră jumătate, altfel tinerii se vor plictisi și se pot pierde astfel contribuții importante.

Focus grupurile se pot repeta pe același set de întrebări până când nu se mai obțin răspunsuri relevante.

Feedback-ul obținut în urma focus grupurilor permite bibliotecii să-și gândească programe și strategii pe termen mediu pentru grupul țintă vizat.

De reținut!

- Asigurați-vă că aveți un număr suficient de participanți așa încât trimiteți invitațiile mai multor tineri, altfel vă puteți trezi cu un număr prea mic (3-4) și irelevant de participanți! Reconfirmați participarea invitaților printr-un telefon cu o zi înainte de organizarea focus grupului!
- În organizarea focus grupului trebuie parcurși următorii pași:
 - Stabiliți un obiectiv clar pentru sesiunea de grup.
 - Folosiți o echipă de două persoane pentru a planifica și a modera sesiunile de focus grup – includeți un moderator obiectiv și un partener al acestuia care să ofere asistență și să ia notițe.
 - Luați notițe de calitate. Includeți observațiile relevante referitoare la starea de spirit a grupului, conținutul general al conversației, limbajul trupului folosit de participanți.
 - Limitați-vă la grupuri mici – în mod ideal câte 6-8 persoane, dar nu mai mult de 10.
 - Nu uitați să includeți și câteva întrebări de încălzire: Care este cel mai greu lucru din viața de adolescent? De ce? Vă place să citiți? De ce/ de ce nu?
- Realizați focus grupuri cu utilizatorii, non-utilizatorii sau cu părțile interesate, dar atenție pentru participanții minori trebuie să aveți acordul părinților!
- Fiți deschiși la observațiile utilizatorilor legate de exemplu de programul de funcționare necorespunzător sau de taxele mari la anumite servicii. Schimbați programul de lucru cu publicul, dacă acesta o cere, fiți flexibili și atenți cu aceștia, mai ales că este o vârstă pe care o câștigăm pentru tot restul vieții ca utilizatori ai bibliotecii!
- Folosiți statisticile ca argumente pentru autorități sau finanțatori pentru obținerea de fonduri suplimentare!

Resurse utile

Sînzianu, Simona-Gabriela. *Cerințele și nevoile de informare ale utilizatorilor - studiu de caz*: <http://www.bcu-iasi.ro/biblos/biblos19/5a%20-%20biblioteci%20citori%20lect.pdf> , accesat la 11 februarie 2013

Guidelines for Conducting a Focus Group, http://assessment.aas.duke.edu/documents/How_to_Conduct_a_Focus_Group.pdf , accesat la 30 aprilie 2013

Cătălin Gărgăun, Nicoleta Gărgăun. *Metode de cercetare - Focus – Grupul*: http://www.icvl.eu/2012/disc/cniv/documente/pdf/sectiuneaE/sectiuneaE_lucrarea_02.pdf , accesat la 30 aprilie 2013

Organizarea serviciilor/programelor de bibliotecă pentru adolescenți și tineri adulți

Serviciile/programele de bibliotecă pentru adolescenți și tineri adulți trebuie:

- să țină cont de nevoile unice ale acestora;
- să asigure tranziția de la serviciile pentru copii la serviciile pentru adulți;
- să promoveze lectura, alfabetizarea informațională și educația permanentă.

Adolescenții și tinerii adulți au nevoie să beneficieze de servicii care să se adreseze nevoilor lor educaționale, informaționale, culturale și de petrecere a timpului liber.⁵⁴

Patrick Jones identifică 12 obiective generale ale serviciilor pentru adolescenți și tineri adulți⁵⁵:

1. Asigurarea de servicii și programe care să corespundă nevoilor de dezvoltare ale tinerilor adulți și principiilor dezvoltării pozitive a tinerilor;
2. Implicarea specialiștilor în activitățile cu tineri adulți, care să îi instruiască pe membrii personalului și pe voluntari pentru a-i putea deservi pe tinerii adulți;
3. Elaborarea unor viziuni, a unei misiuni și a scopurilor separate pentru programele dedicate adolescenților;
4. Monitorizarea satisfacerii nevoilor unice ale tinerilor adulți în cadrul tuturor serviciilor bibliotecii;
5. Alocarea spațiului/spațiilor pentru a fi folosite exclusiv de către tinerii adulți;
6. Dezvoltarea colecțiilor unice de resurse pentru tinerii adulți;
7. Asigurarea accesului egal la facilități, resurse, programe și servicii pentru tinerii adulți;
8. Tratarea cu respect a tinerilor adulți și oferirea serviciilor de calitate;
9. Folosirea experienței și cunoștințelor tinerilor adulți;
10. Asigurarea accesului de la distanță la informații și resurse, necesare tinerilor adulți pentru informare, educare și petrecere a timpului liber;
11. Colaborarea cu alte biblioteci din comunitatea locală pentru a consolida și susține alfabetizarea informațională a tinerilor adulți;
12. Asigurarea resurselor și activităților pentru consolidarea și susținerea alfabetizării adolescenților.

În baza analizei efectuate cu privire la starea actuală de dezvoltare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tinerii adulți în bibliotecile publice din România putem distinge, la rândul nostru, câteva principii fundamentale de care trebuie să ținem cont în efortul nostru, al bibliotecarilor, de a aduce schimbări cantitative și calitative în oferta de servicii și programe destinate acestei categorii de vârstă și sau în gradul de utilizare și în nivelul de satisfacție cu privire la serviciile/programele bibliotecilor:

- integrarea serviciilor pentru adolescenți și tineri în misiunea, scopul și obiectivele bibliotecii definite în documentele fundamentale ale instituției;

⁵⁴ International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report: *Guidelines for Library Services For Young Adults*, p.3. <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, accesat la 4 martie 2013

⁵⁵ Jones, Patrick. *New Directions for Library Service to Young Adults*. YALSA. Disponibilă parțial online, p. 16: http://books.google.ro/books?id=vJStFTHncBYC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=New+Directions+for+Library+Service+to+Young+Adults&source=bl&ots=8HOa1xsG5h&sig=Bm_-1ldpf4xl3qFwKwOzAeh_zFU&hl=ro&sa=X&ei=vjgvUY3JHcuKhQfAulCgCQ&ved=0CHoQ6AEwBw#v=onepage&q&f=false, accesat la 28 februarie 2013

- consultarea și implicarea activă a tinerilor din comunitate în organizarea spațiilor și dezvoltarea colecțiilor destinate lor, în planificarea și implementarea de servicii noi, în luarea deciziilor legate de politica instituției referitoare la categoria de vârstă din care fac parte;
- organizarea unor programe care să susțină nu numai educarea și alfabetizarea tinerilor, ci și creativitatea și libera exprimare a opiniilor lor, care să răspundă nevoilor lor informaționale, de educație tehnologică și de petrecere a timpului liber. Programele trebuie să creeze oportunități pentru dezvoltarea de noi abilități, de interacțiune a tinerilor cu alți tineri, cu adulți sau copii. Aceste programe pot fi gândite și astfel încât adolescenții să fie cei care îi instruiesc pe alții;
- încheierea unor parteneriate cu persoane fizice sau organizații din comunitate pentru a dezvolta și promova servicii care vin în întâmpinarea nevoilor tinerilor;
- monitorizarea permanentă, cantitativă și calitativă a serviciilor și programelor pentru tineri în vederea identificării direcțiilor de dezvoltare ulterioară a ofertei bibliotecii.

Planificarea

După identificarea nevoilor cultural-educative și de loisir ale publicului țintă, folosind una dintre metodele descrise mai sus, în etapa premergătoare implementării serviciilor/programelor destinate acestuia trebuie avute în vedere câteva aspecte:

- serviciile și programele bibliotecii care pot fi oferite utilizatorilor din această categorie de vârstă (14-25 de ani);
- organizarea/ambientarea/semnalizarea spațiului/colțului special destinat adolescenților și tinerilor adulți; selectarea și așezarea la raft liber a fondului de documente consacrate acestora;
- identificarea cunoștințelor, abilităților și competențelor ce trebuie dezvoltate în rândul personalului implicat în activitățile cu tinerii utilizatori;
- contactarea partenerilor și sponsorilor posibili;
- stabilirea canalelor și instrumentelor de promovare ;
- diseminarea bunelor practici.

Bibliotecile care doresc implementarea unor servicii/programe eficiente pentru adolescenți și tineri adulți trebuie să îi implice pe aceștia în toate etapele procesului: planificare, implementare, monitorizare și evaluare. Valorizarea opiniilor și dorințelor tinerilor utilizatori ai bibliotecii contribuie la dezvoltarea pozitivă a acestora. Tinerii trebuie priviți ca experți în stabilirea a ceea ce ar fi interesant și util pentru ei. Interesele lor constituie premisa necesară și obligatorie ce stă la baza procesului de planificare a serviciilor/programelor de bibliotecă ce le sunt destinate.

Recomandăm ca pentru fiecare serviciu/program ce urmează să fie inițiat sau dezvoltat în bibliotecă pentru această categorie de vârstă, bibliotecarii implicați să completeze o fișă utilă atât la planificarea, cât și la implementarea și evaluarea programului (Anexa nr.3). Informațiile cuprinse în această *Fișă* vizează: o scurtă descriere a programului, a scopului și a obiectivelor sale, planificarea în timp și spațiu a programului, desemnarea persoanelor responsabile de program, stabilirea bugetului necesar, a materialelor și echipamentelor necesare derulării programului, stabilirea strategiei de promovare. Existența unei astfel de *Fișe* este utilă pentru posibilitatea ce o oferă, de preluare în orice moment a responsabilității organizării programului de către orice alt bibliotecar. *Fișa* este utilă și la planificarea de viitoare programe similare.

De reținut!

- Orice demers care vizează crearea și dezvoltarea unor servicii și programe destinate adolescenților și tinerilor adulți trebuie precedat de o bună cunoaștere a particularităților acestui segment de populație din cadrul comunității și trebuie însoțit de o permanentă evaluare a modificărilor intervenite.
- Serviciile pentru adolescenți și tineri adulți trebuie integrate în misiunea, scopul și obiectivele bibliotecii așa cum sunt ele definite în documentele fundamentale ale instituției.
- Tinerii trebuie priviți ca experți în stabilirea a ceea ce este interesant și util pentru ei. Țineți cont de nevoile unice ale acestora!
- Nu presupuneți că știți de ce au nevoie tinerii și ce ar putea face biblioteca pentru ei. Întrebați-i pe aceștia, cereți-le părerea, implicați-i activ!
- Completați fișa serviciului/programului atingând fiecare aspect prevăzut!
- Promovați în cadrul comunității și în spațiul virtual activitățile care urmează să le desfășurați! Cereți-le tinerilor să gândească și să realizeze materiale de promovare și să se implice în distribuirea lor!
- Documentați fiecare activitate (elaborați un plan de lucru/plan de lecție, elaborati materiale de feed-back, faceți fotografii, filmați)!

Resurse utile

International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report, *Guidelines for Library Services For Young Adults*:

<http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, accesat 13 martie 2013

Jones, Patrick. *New Directions for Library Service to Young Adults*. YALSA: http://books.google.ro/books?id=vJStFTHncBYC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=New+Directions+for+Library+Service+to+Young+Adults&source=bl&ots=8HOa1xsG5h&sig=Bm_1ldpf4xl3qFwKwOzAeh_zFU&hl=ro&sa=X&ei=vjgvUY3JHcuKhQfAulCgCO&ved=0CHoQ6AEwBw#v=onepage&q&f=false, accesat martie 2013

Halifax Public Libraries. Teen Services Report 2005/06. *Teens and the library*: http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, accesat la 13 martie 2013

Chelton, Mary K., ed. *Excellence in library services to young adults: the nation's top programs*, 3rd edition. Chicago: ALA, 2003 ISBN 0838907865: http://books.google.ro/books?id=QFfeLPH4yQcC&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_qe_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, accesat la 13 martie 2013

Spațiul fizic

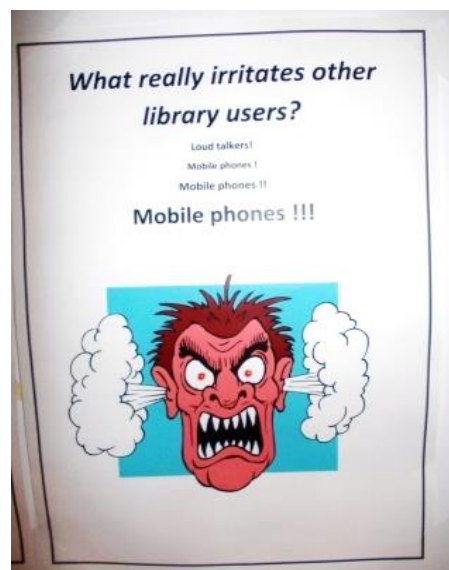

Spațiul pentru adolescenți la Biblioteca Publică din Tolono, USA, o localitate cu cca. 11.000 de locuitori.

întâlnire cu prieteni sau cu persoane de aceeași vârstă, cu aceleași gusturi, preferințe, pasiuni. Altfel spus, spațiul destinat utilizatorilor tineri trebuie să le permită acestora să se manifeste și să se desfășoare cât mai liber cu putință.

Acest aspect este esențial în alegerea și delimitarea spațiului pentru adolescenți și tineri adulți. În cazul unei biblioteci mari, cu mai multe secții, trebuie evitată proximitatea cu spațiul destinat studiului (sala de lectură). În cazul bibliotecilor de mici dimensiuni, trebuie gândit foarte bine orarul de desfășurare a activităților în grup cu tinerii utilizatori, astfel încât acestea să nu perturbe celelalte activități derulate în bibliotecă.

Și într-un caz și într-altul, recomandabil este să se elaboreze, cu consultarea tinerilor, un **regulament de conduită** pentru beneficiarii spațiului în cauză.

Viikki Library, zona metropolitană Helsinki

Sello Library, zona metropolitană Helsinki

Foarte puține biblioteci dispun de un asemenea spațiu în incinta sediului în care își desfășoară activitatea. Dimensiunea, mobilierul, dotările, elementele de ambientare sunt variabile în funcție de tipul și resursele bibliotecii. Un astfel de spațiu special destinat adolescenților și tinerilor adulți poate varia de la un singur colț într-o încăpere până la o întreagă secție.

Foarte importantă este semnalizarea corespunzătoare a spațiului pentru tineri, precum și crearea de oportunități pentru aceștia în vederea exprimării opiniilor cu privire la felul în care poate fi îmbunătățit aspectul acestuia.

Sondarea opiniei publicului țintă în legătură cu aspectul și elementele care trebuie să compună acest spațiu, plecând de la resursele bibliotecii, trebuie să fie o preocupare constantă a bibliotecarilor implicați.

Mobilierul

În materie de dotări, tinerii preferă mobilierul neconvențional, multifuncțional, ușor de manipulat, în culori vii sau chiar stridente.

Nu în toate bibliotecile, din păcate, această cerință poate fi satisfăcută din resursele proprii. Tinerii se pot dovedi, și în acest caz, extrem de creativi și inventivi. Pot fi încurajați, bunăoară, să inițieze o campanie în propria comunitate în scopul procurării și, după caz, reabilitării unor elemente de mobilier necesare spațiului ce le este destinat.

Sau, la fel de bine, tinerii pot fi încurajați să imagineze și să creeze elemente de mobilier din materiale reciclabile sau ecologice.

Library 10, Helsinki

Echipamentele

Adolescenții și tinerii adulți adoră tehnologia. Biblioteca trebuie să pună la dispoziția acestei categorii de utilizatori cel puțin un calculator cu acces Internet. La acest capitol, este foarte importantă gestionarea corespunzătoare a dotărilor și instalațiilor existente în bibliotecă: întreținerea dispozitivelor de conectare la rețeaua electrică (prize), achiziționarea de prelungitoare cu protecție și USB, asigurarea accesului la rețeaua de Internet. De asemenea, bibliotecarii trebuie să expună, într-o manieră simplă și prietenoasă, regulamente și/sau instrucțiuni în vederea utilizării corespunzătoare a acestor facilități.

Pentru procurarea de alte echipamente tehnologice se poate apela la proiecte, campanii de sensibilizare sau partajare de resurse cu instituțiile partenere din cadrul comunității.

La capitolul dotări, bibliotecarii, în colaborare cu tinerii utilizatori și în funcție de preferințele lor, pot identifica și alte elemente care pot fi introduse în acest spațiu (ex: seturi de cărți de joc, table, șah, etc).

Echipament destinat adolescenților la Young Media Room. la Biblioteca Publică Sello. Helsinki

De reținut!

- Tinerii au nevoie de un loc aparte în bibliotecă. Indiferent de dimensiunea acestuia, el trebuie să reflecte gusturile și nevoile lor.

- Dacă resursele bibliotecii sunt insuficiente pentru desfășurarea activităților căutați și cereți ajutor partenerilor. Încurajați-i pe tineri să inițieze campanii de sensibilizare a comunității și de procurare de donații.

Resurse utile

Teen Space Guidelines: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/teenspaces>, accesat la 13 martie 2013

Teen behavior in the library: <http://www.movlic.com/library/checkItOut-07TeenBehavior.html>, accesat martie 2013

Bolan, Kimberly. *The Need for Teen Spaces in Public Libraries*, YALSA, 2008: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/whitepapers/teenspaces>, accesat la 13 martie 2013

Spațiul virtual

În afara spațiului fizic ce poate fi amenajat, în mod aparte, pentru utilizatorii tineri există și posibilitatea creării și ambientării unui spațiu special destinat lor în mediul virtual sub forma unei secțiuni dedicate pe pagina web a bibliotecii sau al unui cont pe una din rețelele de socializare frecventate de aceștia (Facebook, Twitter). Utilizarea canalelor de informare și de socializare în spațiul virtual accesate de tineri, poate crește considerabil gradul de vizibilitate a bibliotecii în rândurile acestora, precum și gradul de accesibilitate a serviciilor și programelor ce le sunt destinate.

Câteva exemple de secțiuni web și bloguri dedicate adolescenților și tinerilor sunt:

- Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj: <http://www.bjc.ro/paginaadolescentilor/index.php/ro/>.
- Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea, <http://www.bjvrancea.ro/sectiile-bibliotecii/sectia-pentru-copii-si-tineret-oana-diana-renea/>, <http://bibliotecacopiifocsani.wordpress.com/>
- Biblioteca Metropolitană București, Bibliolounge, <http://bibliolounge.ro/>
- Burlington Public Library http://www.bpl.on.ca/programs_for_teen
- Champaign Public Library, <http://www.champaign.org/teenspace.html>
- Chicago Public Library, <http://www.chipublib.org/forteens/index.php>
- New York Public Library <http://www.nypl.org/help/getting-oriented/resources-teens>
- Park Ridge Public Library, http://www.parkridgelibrary.org/the_loft/default1.aspx
- Scottsdale Public Library <http://www.scottsdalelibrary.org/teens>

Pagina de Facebook a BiblioLounge, Biblioteca Metropolitană București

Allen County Public Library - Notes From the Underground, blog pentru adolescenți

De reținut!

- Nu ezitați să creați și să întrețineți, cu ajutorul tinerilor, un spațiu destinat lor în lumea virtuală!

Resurse utile

Teen Space Guidelines: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/teenspaces>, accesat martie 2013

“Site of the Month.” *School Library Journal*. Reed Business. Usability of Websites for Teenagers: <http://www.nngroup.com/articles/usability-of-websites-for-teenagers/>, accesat la 15 martie 2013

Baudo, Valeria. Favorizarea accesului la informație a generației Internet – Biblioteca 2.0.: <http://www.slideshare.net/Biblioragazzi/favorire-laccesso-allinformazione-della-net-generation-la-biblioteca-20>, accesat la 23 martie 2013

Gurbici, Galina. [Biblioteca contemporană pentru copii și tineret în spațiul virtual]: <http://uraledu.ru/node/26303>, accesat la 15 martie 2013

Colecția de documente

Adolescenții și tinerii adulți reprezintă un grup eterogen, ale căror interese, nivel de maturitate, nevoi și abilități variază considerabil. În consecință, bibliotecile trebuie să aibă în vedere întreaga varietate de resurse care să reflecte aceste nevoi. Implicarea tinerilor în selectarea și afișarea materialelor din bibliotecă destinate grupului lor de vârstă poate avea un impact pozitiv în promovarea serviciilor și resurselor bibliotecii și poate ajuta la creșterea gradului de utilizare a bibliotecii.

Biblioteca trebuie:

- să identifice nevoile adolescenților din comunitate și posibili parteneri din comunitate care oferă servicii pentru tineri;
- să aloce sume corespunzătoare pentru dezvoltarea colecției destinată adolescenților;
- să cunoască oferta editurilor pentru adolescenți și să achiziționeze titlurile și colecțiile de succes destinate acestora;
- să încurajeze utilizarea independentă a colecției folosind accesul liber la raft;
- să utilizeze o semnalizare adecvată, aparte, a colecției de documente destinată tinerilor;
- să elaboreze instrumente de consiliere pentru utilizatori (liste de cărți recomandate, expoziții, prezență activă pe Internet);

Library 10, Helsinki

Raftul cu romane grafice japoneze, la Biblioteca din Hameenlinna

- să colaboreze cu toate instituțiile partenere pentru a-i putea informa pe tineri despre materialele disponibile în colecția bibliotecii;
- să promoveze, atât în spațiul comunității, cât și în spațiul virtual, serviciile pentru tineri în rândul utilizatorilor și non-utilizatorilor din categoria de vârstă 14-25 de ani.

Un aspect important în ceea ce privește valorificarea colecțiilor bibliotecii este modul de organizare, nivelul de accesibilizare propriu-zis: de la cotare, semnalizare și până la modul în care se explică regulile de organizare ale documentelor în bibliotecă, accesul facil și rapid este esențial pentru acest public.

Este recomandat accesul liber la raft și organizarea pe domenii de interes, bineînțeles decizia ar trebui luată sau măcar testată împreună cu adolescenți și tineri adulți. Dacă este dificil de abandonat sistemul de organizare general, de tipul clasificare pe domenii filosofice (de exemplu, cote acordate în baza Clasificării Universale Zecimale), atunci este necesar să se „traducă” conceptele în limbaj cât mai natural, sau să se marcheze astfel încât să semnaleze adolescentului-utilizator conținutul documentelor.

Semnalizare la raft pentru “Animale de companie” și pentru “Romane de dragoste”

[Pasila Library](#), din zona metropolitană Helsinki .
Instrucțiuni cu privire la sistemul de cotare și aranjare la raft realizate în stilul benzilor desenate

De asemenea, materialele care descriu modul de folosire al instrumentelor de căutare tipice bibliotecilor (tutoriale pentru utilizarea catalogului etc.) vor trebui construite într-un limbaj cât mai accesibil și apropiat adolescenților.

De reținut!

- Colecția pentru adolescenți trebuie să cuprindă diferite tipuri de documente tipărite, audiovizuale și electronice.
- Este recomandabil să se achiziționeze materiale care reflectă cultura juvenilă și care în mod tradițional nu fac parte din colecțiile bibliotecii, de exemplu seriale televizate, postere, jocuri electronice, romane grafice.
- Apelați la ajutorul tinerilor în procesul de selecție a acestor materiale!
- Apelați la ajutorul tinerilor pentru a decide care e cea mai bună așezare la raft!

Resurse utile

IFLA Public Library Service Guidelines / edited by Christie Koontz and Barbara Gubbin. Munich/New York: De Gruyter Saur, 2010. ISBN 978-3-11-023226-4. (IFLA Publications; Nr 147).

Turin, Joëlle. *La littérature de jeunesse et les adolescents: Évolution et tendances*. În: *Les adolescents: Sommaire, Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/sommaire/2003/3>, accesat la 14 martie 2013

Personalul implicat

Satisfacerea nevoilor specifice adolescenților și tinerilor adulți reclamă desemnarea și pregătirea personalului de bibliotecă responsabil de planificarea, promovarea, implementarea și monitorizarea serviciilor și programelor destinate acestora. Bibliotecarul implicat în activitățile cu tinerii utilizatori trebuie să-și dezvolte următoarele aptitudini și competențe.⁵⁶

- să cunoască interesele și să înțeleagă nevoile specifice de dezvoltare ale tinerilor;
- să comunice și să colaboreze cu parteneri și alte grupuri din comunitate care se adresează nevoilor tinerilor;
- să fie flexibili, pentru a putea urmări nevoile și interesele în schimbare ale tinerilor
- să susțină cauza acestora, atât în bibliotecă, cât și în comunitate;
- să lucreze, în permanență, în parteneriat cu tinerii;
- să gândească în mod creativ.

Bibliotecara specializată pe programe pentru adolescenți, pregătind recuzita.
Oak Park Public Library

Atitudinea bibliotecarului antrenat în activitățile cu adolescenții este esențială. Abandonați atitudinea maternă/paternă și asumați-vă rolul de partener și camarad. Tinerii se află într-o etapă sensibilă în evoluția lor, de descoperire de sine și de construcție a propriei

⁵⁶ International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report, *Guidelines for Library Services For Young Adults*, p. 6-7. <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, accesat la 4 februarie 2013

personalități. În consecință, ei vor să fie tratați cu respect, să li se ceară părerea, să fie antrenați în identificarea soluțiilor pentru problemele ivite, să fie puși în valoare. În mod egal, tinerii nu vor să fie luați în râs, ignorați, tratați ca niște copii, criticați.

De reținut!

- Puneți-vă în locul lor și tratați-i așa cum ați vrea să fiți tratați!
- Zâmbiți! Arătați-vă în mod sincer interesul pentru ceea ce au de spus.
- Încurajați-i!
- Gândiți creativ!
- Debarasați-vă de inhibiții în prezența lor! Exuberanța vârstei și nebănuitele lor calități pot constitui, în multe cazuri, soluția la obstacolele întâmpinate în realizarea unor activități de succes.

Resurse utile

YALSA's *Competencies for Librarians Serving Youth: Young Adults Deserve the Best*:

http://www.ala.org/yalsa/sites/ala.org.yalsa/files/content/guidelines/yadeservethebest_201.pdf, accesat la 24 martie 2013

IFLA Public Library Service Guidelines / edited by Christie Koontz and Barbara Gubbin. Munich/New York: De Gruyter Saur, 2010. ISBN 978-3-11-023226-4. (IFLA Publications; Nr 147).

Caplan, Audra. *The Benefits of Including Dedicated Young Adult Librarians on Staff in the Public Library*. YALSA: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/whitepapers/yastaff>, accesat la 24 martie 2013

Timpul

În planificarea și implementarea activităților din cadrul programelor pentru tineri trebuie ținut cont de câțiva factori esențiali: structura anului școlar și universitar, calendarul perioadelor de evaluare și a sesiunilor de examene, orarul de desfășurare a cursurilor și, după caz, programul de funcționare a instituțiilor/firmelor în care sunt angajați tinerii din cadrul comunității. În general, activitățile consacrate acestei categorii de vârstă se desfășoară în a doua parte a zilei, după terminarea orelor de curs; la sfârșit de săptămână și pe perioada vacanțelor școlare/universitare. Orarul și calendarul programelor destinate tinerilor trebuie convenit cu aceștia și trebuie adaptat specificului activităților în care este implicat acest segment din cadrul populației comunității.

De reținut!

- Adaptați-vă calendarul și orarul activităților cu și pentru tineri specificului activităților în care este implicat acest segment din cadrul comunității!

Voluntarii

Cunoștințele, aptitudinile, calitățile, imaginația, creativitatea, exuberanța și, nu în ultimul rând, idealismul și generozitatea tinerilor trebuie privite ca resurse fundamentale și utilizate ca atare în scopul dezvoltării serviciilor și programelor ce le sunt destinate în cadrul bibliotecii. Implicarea tinerilor, încă din etapa preliminară, de planificare a serviciilor și programelor trebuie încurajată și în etapele de promovare, implementare, monitorizare și evaluare.

Voluntariatul este, cel mai adesea, soluția ideală pentru insuficiența personalului de bibliotecă. Mai mult decât atât, implicarea activă a tinerilor în activitățile de bibliotecă destinate lor și chiar altor categorii de utilizatori contribuie la responsabilizarea lor, la valorizarea lor în cadrul comunității, la dobândirea de experiențe și cunoștințe utile dezvoltării lor personale, la dobândirea respectului de sine și a respectului celorlalți.

În anexele 4 și 5 puteți găsi un model de contract de voluntariat, precum și o fișă de post pentru activitatea unui voluntar.

De reținut!

- Dacă personalul este insuficient, apălați la voluntari! Valorizarea opiniilor și creativității tinerilor încă din faza de planificare a programelor vă asigură implicarea lor activă și în etapele ulterioare.
- Respectați legislația în vigoare în materie de voluntariat!

Resurse utile

Pagina oficială <http://www.voluntariat.ro/>, accesat la 30 aprilie 2013

Pagina oficială <http://www.provobis.ro/>, accesat la 30 mai 2013

Documente universale și europene cu privire la voluntariat:
<http://voluntariatbjpd.wordpress.com/link-uri-utile/>, accesat la 30 aprilie 2013

Parteneriatele

Pentru asigurarea calității serviciilor de bibliotecă pentru adolescenți, instituțiile din comunitatea locală trebuie să coopereze în beneficiul adolescenților. Majoritatea bibliotecilor publice din România au încheiate parteneriate cu instituțiile educaționale locale, colaborare în baza căreia desfășoară, în comun, activități și programe pentru tineri. Tipurile de colaborare includ: vizite colective la bibliotecă, discuții în grup și promovarea științei de carte, programe de familiarizare a elevilor cu spațiul web, organizarea în comun a activităților. Dialogul permanent și parteneriatele cu serviciile sociale asociate primăriilor, cu agențiile de ocupare a forței de muncă, cu fundațiile și ONG-urile de pe raza localității sau cu instituții/asociații/grupuri ce asigură servicii pentru tineri pot ajuta bibliotecarii în înțelegerea problemelor sociale curente și a altor probleme locale, în abordarea tinerilor non-utilizatori ai bibliotecii, în organizarea, în comun, a programelor și activităților pentru publicul țintă.

În vederea asigurării unui înalt nivel calitativ serviciilor și programelor de bibliotecă destinate tinerilor, este necesară, în mod imperios, conlucrarea între toate instituțiile din comunitatea locală.

De reținut!

- Este foarte important să se încheie acorduri de parteneriat cu instituțiile colaboratoare, prin care partenerii stabilesc obiectivele, termenele, își asumă responsabilitățile și obligațiile pentru buna desfășurare a unui program.
- Trebuie să dăm dovadă de atenție și respect față de colaboratorii bibliotecii, să-i amintim în interviuri, articole sau discursuri în fața publicului.
- Partenerii pot fi de mare folos în promovarea imaginii bibliotecii și în susținerea acesteia în fața autorităților locale.

Resurse utile

Ghid privind relațiile de parteneriat între diverse entități de drept public și privat:

http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/utile/Instructiuni%20de%20implementare/POSDRU/4_POSDRU_Ghid_relatii_parteneriat.pdf,

accesat la 6 mai 2013

Rolul parteneriatului școală-comunitate: <http://promep.softwin.ro/-promep/news/show/4406>, accesat la 6 mai 2013

Marc, Marinela. *Relația școală-familie-comunitate în contextul schimbărilor legislative:* <http://www.ccdcluj.ro/Preuniversitaria/V52012/Plen/Relatia%20scoala%20familie%20-%20Marinela%20Marc.pdf>,

accesat la 6 mai 2013

Promovarea serviciilor/programelor pentru adolescenți

Promovarea serviciilor și programelor bibliotecii în rândul adolescenților este o activitate importantă pentru că mulți dintre aceștia nu cunosc resursele pe care le au la dispoziție în bibliotecă. Pot fi folosite în acest scop mijloacele tradiționale, cum sunt: afișele, pliantele, fluturașii, roll-up-uri s.a., precum și mijloacele moderne on-line.

Materiale promoționale

Materialele promoționale realizate trebuie să fie atractive din punct de vedere grafic și să conțină un limbaj specific adolescenților și tinerilor. În mod obligatoriu, acestea trebuie să conțină date despre organizator/organizatori, locul unde se realizează evenimentul/noul serviciu, durata acestuia, orar de desfășurare, condiții de acces, date de contact pentru informații suplimentare. Dacă biblioteca nu are suficiente resurse să apeleze la firme specializate, bibliotecarul poate fi creativ, dar poate fi ajutat și de adolescenți, în realizarea materialelor promoționale.

Iată câteva reguli care trebuie respectate atunci când se face un afiș: în mod natural, ochiul percepe informația de la stânga la dreapta și de sus în jos, după un „Z” mental, astfel în stânga sus va fi logo-ul organizatorului, în dreapta sus va fi logo-ul partenerului principal, dacă acesta există, în partea de jos a afișului, de la stânga la dreapta, vor fi toate logo-urile sponsorilor și partenerilor (dacă există).

Afișul nu trebuie să conțină prea multe imagini și mai ales nu trebuie să repetăm aceleași fotografii la mai multe afișe. În mod ideal trebuie să existe un concept unitar, dacă se realizează mai multe tipuri de materiale promoționale. Trebuie să ținem cont de faptul că tinerii sunt grăbiți și să nu punem multă informație pe afiș, altfel acesta nu le va stârni interesul. Este recomandat

să se folosească un singur font și maxim două culori la text. Afișul trebuie să fie atragător de la distanță.

Modele de materiale promoționale și de zonă de afișare într-o bibliotecă mică, SUA.

De reținut!

- Realizați materiale atractive și apelați la ajutorul tinerilor!
- Trebuie avut în vedere că informația conținută de un afiș trebuie să răspundă la următoarele întrebări: Ce se întâmplă? Când se întâmplă? Unde se întâmplă?

Resurse utile

11 Sfaturi înainte să te Apuci de un Afis Publicitar: <http://romaniancopywriter.ro/sfaturi-afis/>, accesat la 13 aprilie 2013

Cum se face un afis?: <http://ro.scribd.com/doc/90852427/Cum-se-face-un-afis>, accesat la 20 aprilie 2013

Metode de promovare

Nu este suficient să avem materiale atractive trebuie să ne preocupăm și de amplasarea și difuzarea acestora.

Campania de promovare

Biblioteca publică trebuie să organizeze campanii de promovare periodic, pentru a ajunge la publicul țintă nefamiliarizat cu serviciile acesteia. În organizarea acestora trebuie ținut cont de resursele umane disponibile, dar și de cele materiale. A organiza o campanie pentru tineri înseamnă și a alege momentul potrivit. Dacă scopul este de a-i aduce la bibliotecă atunci debutul anului școlar, sau universitar (unde e cazul) e un moment potrivit. Dacă organizăm evenimente la care invităm adolescenți sau tineri trebuie să ținem cont de perioada anului școlar/universitar, perioadele de evaluare trebuie excluse din calcul. În campaniile de promovare

pot fi folosiți și voluntari, mai ales în cazul grupului țintă vizat de studiul nostru. Tinerii se lasă mai ușor convinși de alți tineri!

Campania de promovarea a evenimentelor sau noilor servicii pentru adolescenți și tineri trebuie să se desfășoare în locuri frecventate de adolescenți: instituții de învățământ, cinematografe, cafenele, magazine cunoscute. Biblioteca Județeană Cluj a organizat campanii de promovare a serviciilor pentru adolescenți în școlile și liceele clujene prin amplasarea de afișe, dar și prin distribuirea de materiale promoționale. Foarte utile sunt discuțiile cu profesorii și invitațiile adresate acestora de a veni cu elevii în vizite organizate, prilej cu care aceștia se familiarizează cu biblioteca și află ce oferte are aceasta pentru ei.

Promovarea bibliotecii și ofertei acesteia de servicii se poate realiza prin prezentările făcute de bibliotecari în cadrul orelor de dirigenție în școli și licee, dar și prin prezența unui reprezentant al bibliotecii la serbările de final de an și înmânarea unor premii din partea bibliotecii acelor elevi care frecventează mult biblioteca pe durata anului școlar.

Promovarea directă în rândul studenților se realizează la începutul anului universitar prin realizarea de tururi ghidate, dar și prin facilitățile oferite studenților de la facultățile care au dorit să încheie acorduri de colaborare cu biblioteca. Un eveniment realizat an de an de Biblioteca Județeană Cluj este „Luna permisului gratuit pentru elevi și studenți”. Acesta are loc în octombrie și eficacitatea lui e dovedită prin triplarea numărului de permise realizate față de media celorlalte luni ale anului. Nu trebuie să neglijăm faptul că o bună promovare este realizată și de către utilizatorii mulțumiți de serviciile bibliotecii, care la rândul lor vor aduce noi utilizatori, mai ales dacă le cereți asta în mod explicit.

Evenimente la bibliotecă

Un alt mijloc de atragere a tinerilor înspre bibliotecă este participarea acestora la evenimente la care este invitată o personalitate sau o vedetă cu priză la această grupă de public. Evenimentul se organizează la bibliotecă, iar spațiul este pregătit special, astfel încât să fie atractiv și plăcut. Cu această ocazie se anunță facilități de înscriere pentru participanți sau, dacă sunt posibilități, se acordă diferite premii utilizatorilor fideli. Premiile nu trebuie neapărat să fie consistente, pentru unii adolescenți este important să primească facilități de acces sau număr mai mare de documente pentru împrumutul la domiciliu, totul ține de imaginația bibliotecarilor.

Promovarea pe Internet

Metodele moderne de promovare a serviciilor și facilităților oferite de bibliotecile publice adolescenților și tinerilor trebuie folosite în mod curent, știut fiind faptul că aceștia folosesc în mod frecvent Internetul. Fiecare bibliotecă, care are o *pagină web* proprie, trebuie să aibă o secțiune dedicată adolescenților și tinerilor, care să conțină informații despre: programe, colecția de documente, condiții de acces, facilități etc.

Adolescenții și tinerii de astăzi petrec foarte mult timp pe rețelele de socializare Facebook, MySpace, Twitter precum și pe altele, dar în aceeași măsură sunt utilizatori ai telefoanelor mobile (trimit sms-uri și vorbesc foarte mult). Bibliotecile trebuie să folosească toate aceste metode în promovarea programelor destinate tinerilor. Din experiențele de pe Internet, pe care le-am studiat, am constatat că se recomandă maximum 5 postări pe Facebook pe zi pentru un eveniment, iar aceste postări trebuie făcute constant, chiar și după încheierea unui eveniment din cadrul unui program. Este bine să fie postate și poze care să reflecte în mod pozitiv atmosfera de la eveniment și să se constituie în invitații pentru alți tineri la bibliotecă. Postările pe rețelele de socializare (de exemplu Facebook) este bine să fie făcute după masa și seara, momentele când tinerii le folosesc la maximum.

Se recomandă să se folosească sms-urile pentru anunțuri scurte și simple, de exemplu să li se reamintească despre o invitație la programe. Aceștia, la rândul lor, pot să trimită prietenilor sau cunoștințelor mesaje primite, fără prea mare efort, astfel mesajul ajunge la mult mai mulți tineri, ceea ce e în interesul bibliotecii.

Anunțurile de pe Twitter sunt importante chiar și în ziua evenimentului, așa cum se știe tinerilor este bine să li se reamintească despre evenimente și programe chiar dacă și-au confirmat participarea. De asemenea, transmiterea pe twitter a momentelor și mesajelor cheie din timpul evenimentului aduce un plus de notorietate bibliotecii și extinde participarea la eveniment prin includerea celor ce urmăresc activitatea în mediul virtual.

Folosirea rețelelor de socializare pentru promovarea programelor este agreată de adolescenți și pentru că pot primi răspunsuri rapide la întrebările lor. Interacțiunea este foarte importantă pentru adolescenți, așa că nu ezitați să comunicați cu ei pe rețelele de socializare. Anunțați eveniment, comentați împreună cu ei și nu uitați să le mulțumiți pentru sugestii sau distribuirea postărilor și conținuturilor voastre către prietenii lor din mediul virtual.

De reținut!

- Înainte de a organiza o campanie trebuie să ne asigurăm că dispunem de materialele promoționale care să transmită mesajul dorit.
- Campaniile trebuie foarte bine organizate, astfel încât întreaga echipa să știe care este mesajul și ce are de făcut.
- Evenimentele organizate trebuie să dureze o oră cel mult o oră și jumătate pentru ca tinerii să nu se plictisească.
- Trebuie să fiți la curent cu noile rețele de socializare și să le folosiți în promovarea serviciilor pentru adolescenți și tineri. Internetul e mediul pe care ei îl folosesc!

Resurse utile

Enache, Ionel; Maței, Mihaela. *Marketingul în bibliotecă*: <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/enache-market/6.htm>, accesat la 7 martie 2013
Ionel Enache. *Marketingul serviciilor de bibliotecă în Europa*: <http://www.lisr.ro/11-enache.pdf>, accesat la 7 martie 2013
Denise Agosto; June Abbas. *Teens, Libraries, and Social Networking: What Librarians Need to Know*, Santa Barbara, Calif. : Libraries Unlimited, 2011
Poster Forge (pentru creare de postere) <http://poster-forge.en.softonic.com/>
SpringPublisher (pentru creare de fluturași, cărți de vizită, antete, felicitări) <http://springpublisher.en.softonic.com/>
Vdraw (pentru creare de buletine informative, fluturași, postere, broșuri, logo-uri, calendare) <http://vdraw.en.softonic.com/>
SmartDraw (pentru creare de fluturași și broșuri) <http://www.smartdraw.com/specials/business-flyers.asp>

Implementarea programului/serviciului

În această etapă se vor realiza activitățile propriu-zise din cadrul programului pentru adolescenți: stabilirea unui calendar al activităților, responsabilii de fiecare activitate, termenele, locul de desfășurare și resursele necesare.

În această etapă se elaborează un formular de înscriere care va conține informații concise despre conținutul programului, ce vor învăța adolescenții, condiții clare despre cine poate participa, în ce perioadă, care este periodicitatea activităților și datele de contact ale persoanei înscrise precum și ale bibliotecii. Concomitent cu înscrierea participanților se contactează partenerii, se semnează un acord de parteneriat, prin care părțile își asumă niște responsabilități pentru realizarea în bune condiții a programului. Responsabilii de fiecare activitate își pregătesc bibliografia, elaborează notele de curs, planifică activitățile demonstrative, pregătesc sala, consumabilele necesare, se asigură că toate echipamentele funcționează bine. Pentru derularea în bune condiții a programului, se elaborează un regulament care se afișează în spațiul destinat adolescenților. Acesta trebuie să conțină condiții de acces și participare, oferta de servicii, drepturile și obligațiile utilizatorilor. Textul trebuie să fie concis, dar foarte clar, limbajul relaxat, în ton cald, dar ferm. Este important ca acesta să nu conțină multe restricții pentru a nu bloca dorința adolescenților de a beneficia de facilitățile oferite.

Câteva modele de regulamente pentru adolescenți sunt disponibile la adresele:

- http://www.bjc.ro/new/files/sectia-pentru-adolescenti/regulament_sectia_adolescenti.pdf
- <http://bellearte.weebly.com/regulament3.html>
- <http://concursliceeni.biblionet.ro/?id2=0001>

De reținut!

- Este bine ca pentru fiecare program să existe un singur responsabil de program, pentru a nu crea confuzii la nivelul coordonării, acesta va distribui sarcini membrilor echipei care îl vor ajuta să organizeze activitățile.
- Este foarte importantă perioada aleasă pentru derularea programului; trebuie avut grijă să nu coincidă cu perioada examenelor sau a testelor naționale. Activitățile trebuie fixate la ore convenabile adolescenților, în afara programului școlar sau la sfârșit de săptămână.
- Este important să ne asigurăm ca informația a ajuns în instituțiile cultural-educative și adolescenții au aflat despre proiect. În acest sens, este bine să fie un responsabil de difuzarea afișelor, de trimiterea mesajelor prin e-mail, care ulterior sa ia legătura cu responsabilii de la licee și facultăți pentru a afla dacă informația a ajuns la publicul-țintă.
- Trebuie avut în vedere ca numărul persoanelor înscrise să fie mult mai mare decât cel necesar pentru desfășurarea programului în bune condiții, deoarece rata de abandon este foarte mare la această grupă de vârstă.
- Activitățile trebuie monitorizate în permanență de coordonator și îmbunătățite. Este recomandabil să se renunțe la componentele mai puțin acceptate de participanți, chiar dacă inițial au fost incluse în planul de acțiuni.
- Atenție la comunicarea cu membrii echipei, toți trebuie să fie la curent cu modificările care au intervenit! Succesul proiectului va depinde în mare măsură de modul în care comunică membrii echipei și partenerii proiectului.
- Este foarte important ca personalul care lucrează cu adolescenții să posede niște calități deosebite de comunicare, de înțelegere și acceptare a opiniilor acestora.
- O garanție a succesului proiectului o constituie capacitatea moderatorului/formatorului de a crea o ambianță plăcută, de stimulare a

participanților implicați în discuții. Participanții trebuie să se cunoască între ei, să comunice, să creeze o atmosferă plăcută de lucru.

- Trebuie să se țină o evidență statistică a numărului de activități, a numărului de participanți la proiect, să se constituie dosare electronice cu nume, date de contact, poze, planuri de lecții, formulare de evaluare etc.
- Rezultatele proiectului trebuie să se constituie în produse măsurabile, care pot să stea la baza accesării de resurse de la autoritățile locale sau de la diferiți finanțatori. Este bine să se consemneze poveștile de succes și mai ales să se facă publice, acestea fiind un bun mijloc de promovare a serviciilor.

Resurse utile

Programul de Granturi pentru Dezvoltarea Școlară - Ghidul aplicantului: [http://ismb.edu.ro/sitevechi2013/Subpagini/Proiecte/Program_granturi/Ghidul Apl icantului_pentru_PGDS_2007.pdf](http://ismb.edu.ro/sitevechi2013/Subpagini/Proiecte/Program_granturi/Ghidul_Apl icantului_pentru_PGDS_2007.pdf), accesat la 20 aprilie 2013

Ghid de implementare proiecte: <http://ebookbrowse.com/pf7r4-ghid-implementare-proiecte-por-pdf-d63886280>, accesat la 25 aprilie 2013

Ghid de implementare a Standardelor Minime de Calitate pentru Centrele de tineret: http://www.tineri.md/files/3874_ghid_implementare_standarte_centre_tiner et.pdf, accesat la 25 aprilie 2013

Evaluarea programului / serviciului

Este extrem de important să se realizeze evaluarea calitativă a programelor/serviciilor oferite adolescenților și tinerilor, aceasta însemnând utilizarea instrumentelor de evaluare după cum urmează: chestionare, interviuri, discuții focus-grup, analiza opiniilor și sugestiilor exprimate într-un caiet special sau într-o „boxă de idei”, analiza bilețelelor cu întrebări deschise de tipul: *Ce mi-a plăcut? Ce nu mi-a plăcut? Ce aș dori?*, analiza opiniilor trimise prin pagina web a bibliotecilor.

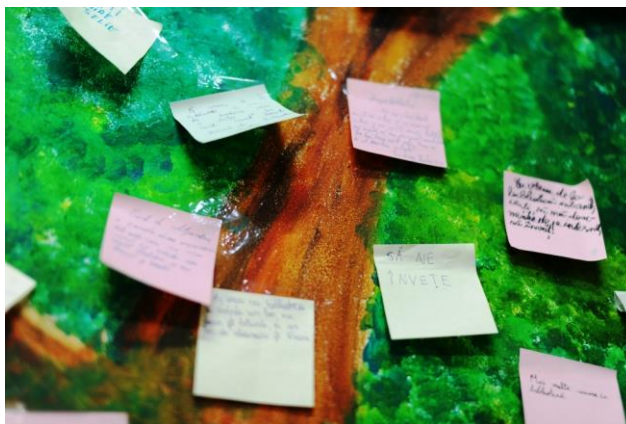
Este recomandabil să folosim metode atractive de evaluare, cum ar fi:

- *Desenul impactului*, prin care adolescenții vor răspunde printr-un desen cum i-a influențat/schimbat participarea la acest proiect, cum au evoluat activitățile în timp.
- *Linia timpului*, prin care adolescenții vor desena o linie a perioadei acordate proiectului, marcând cele mai importante realizări ale proiectului, datele concrete ale activităților.

Procedura de aplicare a acestor metode este descrisă detaliat la pag. 83 și 93 din ghidul *Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii* disponibil la adresa: http://childrights.md/files/publications/GHID_profesionisti.pdf

Evaluarea este importantă atât pentru utilizatori cât și pentru bibliotecari:

- Utilizatorii au sentimentul că această instituție este cu adevărat pentru comunitate, că părerea lor contează, că au libertatea să aleagă, să se exprime liber.

Feedback după activitate, la Biblioteca Județeană Vrancea

- Bibliotecarul, având feedback-ul utilizatorilor, poate îmbunătăți serviciile, ajusta resursele, programul, timpul alocat, personalul implicat în funcție de așteptările utilizatorilor, pentru asigurarea durabilității proiectelor.

De reținut!

- Este bine să folosim Metoda observației, să urmărim reacția utilizatorilor, comentariile, emoțiile sau nemulțumirile. Să reținem că la vârsta adolescenței aceștia au un grad mai pronunțat de timiditate, de neîncredere!

Discuțiile de la egal la egal i-ar ajuta să depășească aceste stări.

- Este bine să încurajăm tinerii să-și exprime sincer opiniile despre serviciile oferite și să propună alte activități la care ar dori să participe, să critice, asigurându-i că opiniile lor vor rămâne confidențiale, dar vor fi de ajutor bibliotecarului.
- *Chestionarele* pe care le aplicăm e bine să fie scurte, cu întrebări concrete, clar formulate pentru întrebări deschise sau variante de răspunsuri pertinente pe care adolescenții ar trebui doar să le bifeze sau să le încercuiască, în cazul întrebărilor închise.
- *Interviul* trebuie să fie realizat conform unui ghid elaborat din timp. Acesta trebuie să conțină câteva întrebări deschise, de reflecție, care să ofere posibilitatea de apreciere, de exprimare a părerilor. Trebuie să evităm întrebările confuze sau cele care sugerează un anumit răspuns.
- Pentru asigurarea unor discuții productive gen focus-grup este bine să se pregătească din timp un set de întrebări, dar discuția trebuie să decurgă firesc fără a da impresia că se folosesc întrebări structurate.
- Evaluarea se va face după fiecare activitate, iar la sfârșitul programului se va întocmi un raport de evaluare însoțit de concluzii și propuneri de îmbunătățire.

Resurse utile

Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii:
http://childrights.md/files/publications/GHID_profesionisti.pdf, accesat la 25 aprilie 2013

International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report, Guidelines for Library Services For Young Adults. 15 pag:
<http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, accesat la 6 mai 2013

Planificarea studiului realizat prin metoda focus grup:

[http://socionet.webs.com/Metode%20calitative/08_\(L2\)_Planificarea%20focus%20grupurilor%20\(Krueger\).pdf](http://socionet.webs.com/Metode%20calitative/08_(L2)_Planificarea%20focus%20grupurilor%20(Krueger).pdf), accesat la 6 mai 2013

Exemple de focus-grup: <http://www.youtube.com/watch?v=POF3m6ZNoiY>, accesat la 6 mai 2013

Cum se face un chestionar:

<http://www.informatiiprofesionale.ro/cercetare-si-dezvoltare/cum-se-face-un-chestionar>, accesat la 6 mai 2013

Chestionarul – instrument valoros în cercetarea pieței:

<http://www.informatiiprofesionale.ro/cercetare-si-dezvoltare/cum-se-face-un-chestionar>, accesat la 6 mai 2013

Observația ca metodă de cercetare în educație:

http://www.didactic.ro/materiale/122087_observa-ia-ca-metod-de-cercetare-n-educa-ie, accesat la 6 mai 2013

Evaluarea activităților destinate adolescenților și tinerilor adulți

Pe lângă evaluarea calitativă a programelor/serviciilor oferite adolescenților este important de evaluat întreaga activitate a bibliotecii vis-à-vis de adolescenți și publicul tânăr.

Dintre indicatorii importanți menționăm **conținutul și actualitatea colecției destinate adolescenților**. O colecție actuală și relevantă presupune achiziția de noi documente apărute pe piața cărții (în special a altor tipuri de media: DVD-uri, CD-uri, blu ray, jocuri), purificarea și casarea periodică a documentelor uzate fizic și moral. Este foarte important ca fondul de documente pentru adolescenți să fie de actualitate, organizat exclusiv la acces liber, cu o semnalizare atractivă, care să asigure o bună circulație a colecției.

Gradul de utilizare a colecției de documente reprezintă un alt indicator important, acesta se calculează prin raportarea numărului de documente împrumutate de către adolescenți într-un an la numărul de documente destinate adolescenților existente în colecții.

Următorii indicatori care ar trebui urmăriți de către biblioteci sunt:

- procentul de atragere către bibliotecă a adolescenților și tinerilor până la 25 de ani raportat la numărul acestora din localitatea respectivă;
- procentul de adolescenți-utilizatori, raportat la populație;
- cheltuielile per adolescent-utilizator din fondurile bibliotecii pentru documentele destinate acestei categorii de vârstă;
- indicatorul de frecvență per utilizator, acesta reprezintă numărul de vizite realizat de publicul țintă într-o perioadă de timp raportat la numărul de adolescenți-utilizatori activi;
- utilizarea serviciilor de bibliotecă per utilizator:
 - în cazul împrumutului de documente, acesta se calculează prin raportarea numărului de documente consultate la numărul de utilizatori activi/adolescenți;
 - în cazul altor servicii (sesiuni Internet, livrări de documente electronice, activități, cursuri etc) acesta se calculează prin raportarea numărului de servicii la numărul de adolescenți-utilizatori activi;
- numărul de activități destinate adolescenților și numărul de adolescenți participanți

Un alt indicator important este cel legat de **spații**, numărul de m²/utilizator-adolescent, însușirea recomandărilor de ambientare; în acest sens trebuie să ne raportăm la recomandările IFLA cu privire la spații: *IFLA Library Building Guideline: Developments & Reflections, 2007*, disponibil la adresa:

<http://www.ifla.org/files/assets/library-buildings-and-equipment/Publications/key-issues-in-building-design-en.pdf>

În ultimii ani a crescut numărul serviciilor oferite cu ajutorul noilor tehnologii. În acest sens, este important să evaluăm numărul de calculatoare/utilizator-adolescent, să monitorizăm numărul de sesiuni Internet și facilități de lucru pe calculator oferite adolescenților. Aici vom utiliza instrumentele de calcul al indicatorilor de performanță aprobați în Sistemul Național de Biblioteci din România, disponibili pe pagina web a ANBPR la adresa:

De reținut!

- Evaluarea activității bibliotecii va fi concludentă dacă rezultatele vor fi comparate cu situația din anii precedenți.
- Este relevantă comparația cu biblioteci publice care servesc comunități similare ca mărime și structură socio-profesională.
- Analiza indicatorilor menționați va fi un bun argument pentru autoritățile locale, în vederea obținerii de fonduri necesare dezvoltării colecțiilor destinate adolescenților și creării de noi facilități pentru această categorie.

Resurse utile

International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report, Guidelines for Library Services For Young Adults, p.8, accesat la 6 mai 2013

Osoianu, Vera. *Bibliotecile ca spații fizice*. În: *Biblioteca în căutarea identității*. Chișinău, S.N, 2013, p.156-161

Metode de calcul al indicatorilor de performanță conform standardului în vigoare:
<http://www.slideshare.net/libruniv/indicatori-13055347>, accesat la 6 mai 2013

Regneală, Laura. *Studiul comparativ al standardelor profesionale internaționale și al indicatorilor folosiți în Biblioteca Centrală Universitară din București:*
<http://bcub.ro/continut/unibib/regneala.php>, accesat la 6 mai 2013

Evaluarea [activității bibliotecare]: În Ghidurile ENTITLE: disponibil la
http://www.bjc.ro/new/files/ghidurile-entitle/entitle_guideline_5_romanian.pdf,
accesat la 6 mai 2013

Resurse utile

Servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți

International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA Professional Report. *Guidelines for Library Services For Young Adults*: <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>, Accesat la 11.03.2013.

Liniile Directoare ale IFLA pentru Serviciile de Bibliotecă destinate Tinerilor Adulți oferă un cadru pentru dezvoltarea unor servicii pentru adolescenți și pentru biblioteci, la nivelul comunității internaționale. Liniile Directoare cuprind atât aspecte teoretice, cât și practice care pot susține o bibliotecă în satisfacerea nevoilor educaționale, informaționale, culturale și de petrecere a timpului liber ale adolescenților, de o manieră adecvată în noul context de dezvoltare.

Jones, Patrick. *New Directions for Library Service to Young Adults*. YALSA: http://books.google.ro/books?id=vJStFTHncBYC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=New+Directions+for+Library+Se+vice+to+Young+Adults&source=bl&ots=8HOa1xsG5h&sig=Bm_1ldpf4xl3qFwKwOzAeh_zFU&hl=ro&sa=X&ei=vjgvUY3JHcuKhQfAulCgCQ&ved=0CHoQ6AEwBw#v=onepage&q&f=false, Accesat la 11.03.2013.

Carte disponibilă parțial online, destinată celor care doresc să implementeze, să dezvolte sau să evalueze servicii pentru tineri adulți. Oferă sugestii utile pentru oferirea de servicii de bibliotecă de calitate tinerilor adulți în bibliotecile școlare și publice, pornind de la nevoile de dezvoltare ale acestora.

Halifax Public Libraries. *Teen Services Report 2005/06*: http://www.halifaxpubliclibraries.ca/assets/files/reports/teen_services_report_2005-06.pdf, Accesat la 11.03.2013.

Raport despre serviciile pentru adolescenți din bibliotecile publice din Halifax care subliniază: importanța serviciilor pentru adolescenți în bibliotecă, principiile de bază ale acestor servicii, nevoile de dezvoltare ale adolescenților și beneficiile implicării bibliotecii în satisfacerea acestor nevoi, posibilele bariere în calea utilizării bibliotecii de către adolescenți, importanța implicării active a adolescenților, provocările pentru bibliotecă, scopul și obiectivele serviciilor pentru adolescenți. Raportul oferă câteva exemple de programe de succes și o listă cu materialele bibliografice folosite la întocmirea raportului.

Massachusetts Library Association, Youth Services Section. *Standards for Public Library Services to Young Adults in Massachusetts*: <http://www.masslib.org/yss/REVISIONFeb051.pdf>, Accesat la 11.03.2013.

Material întocmit de Secțiunea pentru Servicii destinate Tinerilor din cadrul Asociației de Bibliotecari din Massachusetts este destinat dezvoltării și evaluării serviciilor pentru tineri adulți din cadrul bibliotecii. În document este definit grupul țintă (tinerii adulți), sunt prezentate principiile și practicile serviciilor pentru tineri, competențele necesare și responsabilitățile personalului (inclusiv o fișă a postului pentru bibliotecarul din serviciul pentru tineri),

politica/bugetul/selecția/promovarea colecțiilor pentru tineri, facilitățile necesare, principiile și tipurile de programe pentru tineri, un exemplu de fișă de program, un exemplu de Politică de voluntariat. Fiecare capitol se încheie cu o scurtă bibliografie.

Teen programming in North Texas Libraries:
<http://ntrls.org/ConsultantReports/TeenProgramminginNorthTexasLibraries.pdf>,
Accesat la 04.03.2013.

Cuprinde exemple de programe pentru tineri, grupate pe categorii.

Honnold, RoseMary. *Terrific Teen Programs*:
<http://www.westchesterlibraryassociation.org/wp-content/uploads/2012/01/LongIsland.doc>
Accesat la 10.03.2013.

Prezintă pe scurt programe de succes pentru adolescenți.

Vaillancourt, Renée J. *Bare Bones Young Adult Services: Tips for Public Library Generalists*. Chicago: ALA, 2000. ISBN 0838934978:
http://books.google.ro/books?id=fITp_stUTCwC&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Accesat la 13.03.2013.

Cartea are mai multe capitole, dar numai o selecție de pagini este disponibilă online. Capitolele cărții fac referire la: filosofia serviciilor pentru tineri, implicarea tinerilor, planificarea serviciilor pentru tineri, organizarea unui spațiu pentru tineri, colecția pentru tineri, deservirea tinerilor adulți, drepturi și responsabilități, educația continuă pentru servicii a putea oferi servicii îmbunătățite.

Chelton, Mary K., ed. *Excellence in library services to young adults: the nation's top programs*, 3rd edition. Chicago: ALA, 2003 ISBN 0838907865:
http://books.google.ro/books?id=QFfeLPH4yQcC&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Accesat la 13.03.2013.

Carte disponibilă parțial online, prezintă în detaliu studii de caz și exemple de programe pentru tineri.

Vasil'evna Il'ina, Valentina. *Les bibliothèques pour adolescents en Russie : Genèse*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților:
<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0057-009><http://bbf.enssib.fr/sommaire/2003/3>,
Accesat la 13.03.2013.

Prezentare în perspectivă istorică a serviciilor pentru adolescenți în bibliotecile din Rusia.

School Library Journal. Reed Business. "Site of the Month." : *Usability of Websites for Teenagers*. <http://www.useit.com/alertbox/20050131.html>. Accesat la 13.03.2013.

Articol despre cum trebuie să arate o pagină web pentru adolescenți.

Baudo, Valeria. Favorire l'accesso all'informazione della Net Generation: La biblioteca 2.0: <http://www.slideshare.net/Biblioragazzi/favorire-l'accesso-all'informazione-della-net-generation-la-biblioteca-20>, Accesat la 13.03.2013.

Prezintă noile servicii de bibliotecă destinate generațiilor tinere și exemple de bune practici pentru atragerea acestora înspre bibliotecă

Gurbici, Galina. *Современная библиотека для детей и юношества в виртуальном пространстве* = *Biblioteca contemporană pentru copii și tineret în spațiul virtual*: <http://uraledu.ru/node/26303>. Accesat la 12.03.2013.

Articol al doamnei Galina Gurbici, șef serviciu Bibliografic al Bibliotecii regionale Sverdlovsk (Rusia), despre biblioteca contemporană pentru copii și tineret în spațiul virtual.

Pagina Bibliotecii regionale pentru copii și tineret din Sverdlovsk: <http://www.teenbook.ru/vzros/biblioteka/ofitsialno/1298/>, Accesat la 12.03.2013.

Pagina Bibliotecii regionale pentru copii și tineret din Sverdlovsk cuprinde strategia de dezvoltare a serviciilor pentru copii și tineret în bibliotecile centrale și municipale din regiunea Sverdlovsk (Rusia).

YALSA Public Library Evaluation Tool: <http://www.ala.org/valsa/sites/ala.org.valsa/files/content/guidelines/yacompetencies/evaluationtool.pdf>, Accesat la 10.03.2013.

Instrument de evaluare a serviciilor pentru tineri adulți, elaborat de YALSA.

Bolan, Kimberly. *The Need for Teen Spaces in Public Libraries*, YALSA, 2008: <http://www.ala.org/valsa/guidelines/whitepapers/teenspaces>, Accesat la 14.03.2013.

Articol ce subliniază importanța existenței în biblioteci a unor spații separate pentru adolescenți.

Persic, Peter. *L'espace jeunesse de la bibliothèque publique de Los Angeles : Teen' Scape*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0067-011>, Accesat la 12.03.2013.

Prezentintă spațiului pentru adolescenți de la biblioteca publică din Los Angeles.

YALS - Young Adult Library Services: <http://www.yalsa.ala.org/yals/>, Accesat la 14.03.2013.

Pagină ce pune la dispoziție o serie de articole de interes și exemple de bune practici pentru bibliotecarii care lucrează cu adolescenții.

YALSA's *Speaking up for Library Services to Teens: a Guide to Advocacy*: http://www.ala.org/valsa/sites/ala.org.valsa/files/content/advocacy_final.pdf, Accesat la 14.03.2013.

Material util celor care doresc realizarea unui plan de advocacy, oferind câteva modele, dar și resurse și studii de caz.

Jamet, Antoine, Rogasik, Jean-Baptiste, Rousseau, Thierry. *Les adolescents et la Bibliothèque municipale de Lyon* (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea linkului în bara de adrese): <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1074>., Accesat la 12.03.2013.

Prelucrarea datelor unei anchete aplicate adolescenților și personalului bibliotecii care lucrează cu aceștia. Este evaluat apoi punctul de vedere al adolescenților privind oferta de

servicii propuse de bibliotecă. La final, sunt formulate recomandări privind îmbunătățirea acestora pe termen de 1 până la 3 ani.

Laczkó Katalin. *Ifjúsági könyvtárak Németországban = Biblioteci pentru tineret în Germania:*

https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:KFXbUKPqxr4J:www.pemeks.hu/download/goethe.pdf+fiatalok+k%C3%B6nyvt%C3%A1ra&hl=ro&gl=ro&pid=bl&srcid=ADGEESiFxGrxT4J0ZihYBFro9UelQMtgVR_4dy7L74yt4rzWJLRcNuRZQOzi_QA77BY9Dh9k30lpm3-xEVvukHBaQF2RHU_LuZHK9U_wkAgmxn3, Accesat la 12.03.2013.

Conferință susținută la Institutul Goethe, în anul 2008, de Janette Achberger, directoarea bibliotecii pentru adolescenți Hoeb4, din Hamburg și membră a grupului de specialiști a Asociației pentru bibliotecile pentru copii și tineri din Germania. Cele două biblioteci de la Dresda (înființată în anul 2000) și Hamburg (a doua bibliotecă de acest tip din Germania, dezvoltată în anii 2003-2005), sunt descrise (de la amenajări, dotări, ofertă, funcționare etc.), ca exemple de bune practici pentru Germania.

Magyarország első ifjúsági könyvtára Ceglédén : Ifjúsági könyvtár nyílt a Városi Könyvtár alagsorában = Prima bibliotecă pentru tineret din Ungaria, la Cegléd : inaugurarea unei biblioteci pentru tineri la subsolul bibliotecii orașenești:

http://www.infocegled.hu/hir_olvas/permalink:magyarorszag-elso-ifjusagi-konyvtara-cegleden-2012-06-08-161612/, Accesat la 12.03.2013.

Articol apărut pe portalul infocegled.hu, care anunță înființarea, pe baza unor modele străine, a primei biblioteci pentru adolescenți din Ungaria, la Cegléd (iun. 2012), la subsolul Bibliotecii orașenești. Pe lângă lectură, tinerii sunt așteptați să participe la diferite activități de loisir. Pe o perioadă de probă, accesata a fost deschisă cu un orar de funcționare zilnică, între orele 13-17.

Szerafinné Szabolcsi Ágnes. *Ifjúsági könyvtárak és olvasmányok 1920–1940 között/.* = Biblioteci și literatură pentru tineri între 1920 -1940:

http://www.tanszertar.hu/eken/2005_01/szerafinne.htm, Accesat la 12.03.2013.

Studiu cu caracter istoric asupra bibliotecilor pentru tineri și al lecturii dedicate acestora în Ungaria, între anii 1920-1940.

Goda Beatrix, trad. și alcăt. *Olvasásfejlesztési programok Németországban : Németország olvasási lázban ég : Projektek és célkitűzések az egész országra kiterjedően = Programe de promovare a lecturii în Germania : Germania în febra lecturii, proiecte și obiective naționale:*

http://olvasas.opkm.hu/Plugins/Interactive/Media/522/media/olvasasfejlesztes_godabeatrix.pdf, Accesat la 12.03.2013.

Prezintă într-o manieră exhaustivă programele de dezvoltare a lecturii din Germania, desfășurate sub lozinca *Germania în febra lecturii*. S-au inițiat programe, activități, concursuri, au fost împărțite numeroase premii. După prezentarea programelor naționale, cu concursul unui grup de specialiști, la solicitarea Ministerului Educației și Cercetării, au fost adunate și prezentate programele desfășurate în fiecare land german. În acest material de sinteză, se regăsesc și programele desfășurate în cadrul bibliotecilor.

Letheve, Jacques. *Bibliothèques de jeunes en Allemagne (Les)*. În: *Bulletin d'informations de l'ABF*, n°13 – 1954:

<http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/revues/afficher-49639>, Accesat la 18.03.2013.

Articol apărut în anii 1950, care evaluează problematica bibliotecilor pentru adolescenți în Republica Federală Germană. Sunt prezentate și comentate în continuare, problemele bibliotecarilor legate de colecțiile de cărți destinate adolescenților, așa cum au rezultat ele în urma unei anchete desfășurate în Germania acelor ani.

Ancilotti, Henri. *Section disque et public adolescent à la Bibliothèque francophone multimédia de Limoges*. (resursă accesibilă prin introducerea titlului în Google).

https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:DKzd6c_i0vwJ:epublications.unilim.fr/memoires/lienenceprombd/2011/ancilotti-henri/ancilotti-henri-rapport.pdf+Brun,+M.C.+%281994%29.+Un+secteur+adolescent+:+l%E2%80%99exp%C3%A9rience+de+Chamb%C3%A9ry.+Bulletin+d%E2%80%99informations+de+l%E2%80%99Association+des+biblioth%C3%A9caires+fran%C3%A7ais+,&hl=ro&gl=ro&pid=bl&srcid=ADGEESj0HO-AbTWRBbpZ71f7GTI-y5fnFlj3eHqMRFqZTBbqxi6MR0IIDHJk3bhHjUB0jT9DbekBcSBQ6uOxEzcTlkfUDImw5h1zVMC0vUWoV73J3VVJ0nYPqJI69z1WhA5mPgwpKoQD&sig=AHIEtbSBrCPn-W0siCGuJv-cK292wRvRZA, Accesat la 20.03.2013.

Studiul pornește de la constatarea privind scăderea ponderii publicului adolescent la Biblioteca Francofonă Multimedia din Limoges. Acest declin al interesului adolescenților a fost considerat îngrijorător, deși, se integra unui fenomen general, perceptibil și la nivelul altor biblioteci. Autorul apreciază că acesta este legat de raporturile bibliotecilor cu adolescenții, dar, de asemenea, de utilizarea noilor instrumente, a noilor media de o generație numită și “digital natives”. Soluțiile întrevăzute de Henri Ancilotti pentru a răspunde acestei probleme vizau o muncă de adaptare a bibliotecii acestui public specific, ameliorarea și îmbogățirea ofertei deja existente, prin introducerea de noi servicii, în acest caz particular menite să dezvolte secția de discuri într-o secție muzicală, de loisir, destinată adolescenților și nu în ultimul rând, printr-o nouă concepție a bibliotecii în ansamblul ei, transformarea spațiului într-unul atrăgător pentru toți, vesel, cu posibilități multiple de utilizare, în care cultura este admisă de-o manieră democratică, un veritabil loc în pas cu lumea și unde adolescenții își vor găsi natural locul lor.

Un espace « ados » : pour qui ? pour quoi ?
<http://abfblog.wordpress.com/2009/06/12/un-espace-ados-pour-qui-pour-quoi/>, Accesat la 20.03.2013.

Prezintă un atelier moderat de Christophe Evans și consacrat primelor rezultate ale unei anchete calitative asupra practicilor și reprezentărilor adolescenților (11-18 ani) asupra bibliotecilor. Au fost selecționate șase biblioteci ca teren al anchetei Lille et Toulouse, Auxerre et Nanterre, Dinan și Graulhet și aceasta a avut o dimensiune cantitativă și una calitativă. Unul din punctele anchetei a vizat spațiul din biblioteci destinat adolescenților.

În cadrul atelierului au fost prezentate sub acest aspect trei biblioteci municipale, participante la anchetă: Auxerre, Nanterre, Toulouse- José Cabanis și au fost comentate rezultatele anchetei derulate anterior.

Concluzia atelierului a fost aceea că adolescenții au des o imagine tradițională, conformistă asupra bibliotecii. Ei doresc spații diferite, delimitate mai puțin pe criterii de vârstă, cât în funcție de utilizări (muncă, lectură de plăcere, spațiu de relaxare confortabil).

Colecțiile de bibliotecă

Murail, Marie-Aude. *Cibles mouvantes*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0038-005>, Accesat la 11.03.2013.

Meditație pe marginea întrebării dacă există o literatură pentru adolescenți, pornind de experiențe personale privind lecturile adolescenței, primul eseu redactat. În ce privește lectura, autoarea ajunge la concluzia că lucrări citite mai demult la colegiu, de ceva timp, sunt recomandate claselor primare. Romanele pentru adolescenți, care au fost mult timp ruda săracă a producției editoriale, sunt pe cale de a deveni urmașul demn al literaturii populare, această literatură care are ambiția de genera râsul sau plânsul tuturor celor care iubesc poveștile. Încercând să scrie literatură pentru adolescenți, autoarea prezintă subiecte de meditație, experiențe proprii, inspirate de proprii copii.

Turin, Joëlle. *La littérature de jeunesse et les adolescents : Évolution et tendances*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0043-006>, Accesat la 11.03.2013.

Articolul încearcă să răspundă la întrebarea dacă există o tradiție pentru o lectură specifică, destinată tinerilor, sau, din contră, există o altă tendință care constă în refuzul de a stabili frontiere pentru delimitarea unei literaturi destinate unui public specific. În acest context, sunt abordate o serie de romane care i se par reprezentative autorului pentru a ilustra diversitatea ofertei literare pentru adolescenți.

Personalul de bibliotecă

YALSA's Competencies for Librarians Serving Youth: Young Adults Deserve the Best: http://www.ala.org/valsa/files/guidelines/yadeservethebest_201.pdf, Accesat la 14.03.2013.

Documentul YALSA prezintă competențele necesare bibliotecarului care lucrează cu tinerii adulți, grupate pe categorii: leadership și profesionalism, cunoașterea grupului țintă, comunicare/marketing/outreach, management, cunoașterea materialelor disponibile, accesul la informație și serviciile.

Caplan, Audra. *The Benefits of Including Dedicated Young Adult Librarians on Staff in the Public Library*. YALSA: <http://www.ala.org/valsa/guidelines/whitepapers/yastaff>, Accesat la 14.03.2013.

Prezintă beneficiile existenței în cadrul personalului din bibliotecă a unor bibliotecari special instruiți pentru a lucra cu tinerii.

Flowers, Sarah. *Young Adults Deserve the Best: YALSA's Competencies in Action*. Chicago: ALA, 2011:

http://books.google.ro/books?id=dN0m3JbS_BgC&printsec=frontcover&dq=Young+Adults+Describe+the+Best:+Competencies+for+Librarians+Serving+Youth&hl=ro&sa=X&ei=O3o9UZSTC4PatAacq4HwAg&ved=0CC4Q6AEwAA#v=onepage&q&f=false, Accesat la 13.03.2013.

Carte disponibilă parțial online, prezintă ariile de competență necesare unui bibliotecar care lucrează cu tinerii: leadership și profesionalism, cunoașterea grupului țintă, comunicare/marketing și outreach, administrare, cunoașterea materialelor, accesul la informații, servicii.

Braun, Linda W. *The Importance of a Whole Library Approach to Public Library Young Adult Services: A YALSA Issue Paper*: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/whitepapers/wholelibrary>, Accesat la 14.03.2013.

Articolul subliniază importanța existenței în bibliotecă a unui personal suficient de bine pregătit pentru a putea deservi tinerii.

Feinstein, Katerine. *La formation des bibliothécaires de jeunesse*: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/revues/afficher-43369>, Accesat la 18.03.2012.

Studiul pornește de la constatarea potrivit căreia, dezvoltarea bibliotecilor pentru tineri pune pe tapet problema vidului existent din perspective formării bibliotecarilor pentru tineri, dar și a obligației de a găsi mijloace pentru a-i forma. Crearea unei diplome universitare sub formă de certificat de specializare, ar permite, în opinia autoarei, revalorizarea literaturii și a bibliotecilor pentru tineri.

Resurse de informare utile bibliotecarului din serviciul pentru tineri

Chew, Ivan. *Web 2.0 and Library Services for Young Adults: An Introduction for Librarians*:

http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/Web%202.0%20and%20Library%20Services%20for%20Young%20Adults%20-%20An%20Introduction%20for%20Librarians_IFLA%20CHILD-YA%20Section_Dec%202008.pdf, Accesat la 06.03.2013.

Documentul dorește să îi familiarizeze pe bibliotecari cu ce înseamnă Web 2.0 și cu rețelele de socializare și cu felul în care aceste instrumente pot fi folosite în activitățile cu tinerii adulți din bibliotecă. Printre acestea sunt prezentate: blogul, chatul, Facebook, Flickr, Google Docs, MySpace, podcast-urile, RSS feed, Slideshare, social bookmarking, Twitter, creative commons, lumi virtuale & machinima, wikis.

YALSA. *Teens & Social Networking in School & Public Libraries: A Toolkit for Librarians & Library Workers*: <http://teentechweek.wikispaces.com/file/view/SocialNetworkingToolkit.pdf>, Accesat la 13.03.2013.

Subliniază impactul rețelilor sociale asupra educației din școli și biblioteci și oferă câteva trimiteri la resurse de informare suplimentare pentru bibliotecari și tineri.

Coleman, Tina and Llanes, Peggy. *The Hipster Librarian's Guide to Teen Craft Projects*: <http://www.alaeditions.org/web-extra-hipster-librarians-guide-teen-craft-projects>, Accesat la 13.03.2013.

Foi cu instrucțiuni pentru programele de lucru manual prezentate în carte.

The Librarian's Guide to Anime and Manga: <http://www.koyagi.com/Libguide.html>, Accesat la 13.03.2013.

Material despre ce înseamnă anime și manga.

YALSA Academy: <http://www.youtube.com/playlist?list=PLC046A24B35F7950D>, Accesat la 14.03.2013

Resursă creată cu și pentru bibliotecari, oferă o serie de materiale video care abordează diverse aspecte practice care privesc adolescenții.

YALSA Blog: <http://yalsa.ala.org/blog/>, Accesat la 14.03.2013.
Blogul oficial al YASLA (Young Adult Library Services Association)

Despre adolescenți și tineri adulți

Search Institute's 40 Developmental Assets for Young Adults:
<http://www.search-institute.org/developmental-assets>, Accesat la 14.03.2013.

Materialul prezintă 40 de valori de dezvoltare ale tinerilor, așa cum au fost ele identificate de Institutul Search, care contribuie la transformarea acestora în adulți responsabili.

Albaret, Lucie. *Adolescents et bibliothèques : Attentes et propositions*:
<http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1585> (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea linkului în bara de adrese), Accesat la 12.03.2013.

Studiul a fost realizat la solicitarea bibliotecii municipale și interuniversitare Clermont-Ferrand și are la bază rezultatele a două anchete realizate printre adolescenții din Clermont și alte câteva biblioteci. Obiectivul a fost înainte de toate, înțelegerea raporturilor adolescenților cu cartea și biblioteca. Este vorba despre stabilirea stării de fapt și evaluarea necesităților adolescenților în materie de lectură și servicii de bibliotecă.

Studiul urmărește în principal clarificarea a trei aspecte: așteptările adolescenților, oferta bibliotecilor și corespondența între cei doi parteneri. În primul rând, urmărind relația progresivă de la relația intimă cu cartea la cea exteriorizată, trecând prin medierea bibliotecii și animație, s-a avut în vedere studiul raportului între adolescenți și carte, pentru a vedea ce le place să citească, ce caută într-o lectură, într-o carte, genuri favorite, schimburi de opinii în jurul unei cărți dar și raporturile tinerilor cu biblioteca, mai întâi prin date cuantificabile (frecvența și durata vizitelor), apoi prin aprecierea motivației de a veni la bibliotecă, prin examinarea așteptărilor adolescenților și, în fine, prin aprecierea animației de bibliotecă pentru adolescenți: ce face aceasta și ce și-ar dori adolescenții. În al doilea rând, a fost examinată oferta bibliotecilor, mai întâi sub aspectul secțiilor specifice pentru adolescenți fiind studiate punctele convergente și cele divergente ale bibliotecilor; apoi a fost realizat un tablou al activităților de animație, al activităților dedicate adolescenților: în ce constau, obiective, mod de organizare (în colaborare sau nu cu alte instituții). Ultima parte a studiului constă în confruntarea celor două discursuri: cel al adolescenților privind biblioteca și bibliotecarii: munca acestora din urmă, rolul pe care tinerii

îl atribuie bibliotecii; cel al bibliotecarilor asupra adolescenților: ce sunt, ce caută în bibliotecă, rolul pe care biblioteca ar trebui să-l joace pentru aceștia; un eseu de sinteză care reia diferite elemente de comparație.

Tietse, Samuel. *Rapport de recherche bibliographique : Les pratiques culturelles chez les adolescents*:

<http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1626> (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea linkului în bara de adrese), Accesat la 14.03.2013.

Obiectivul studiului este de a prezenta o bibliografie exhaustivă asupra diferitelor funcții ale bibliotecilor/centrelor de documentare privind adolescenții și anumite efecte asupra practicilor culturale. Scopul a fost de a aduna lucrările realizate în jurul practicilor culturale ale adolescenților sub formă de referințe bibliografice. Prima parte a studiului expune metodologia, iar partea a doua este o sinteză în care este descrisă populația denumită adolescentă, analizează diferitele funcții sociale ale bibliotecii în ce privește adolescenții și în fine, vine cu propuneri pentru o mai bună corelare între așteptările adolescenților și ofertele bibliotecilor. Ultima parte cuprinde bibliografia propriu-zisă, structurată pe următoarele capitole: Sociologia și psihologia adolescenților; Adolescenții: educație și practice culturale; Animația și rolul bibliotecilor; Ofertele bibliotecilor și așteptările adolescenților.

Hersent, Jean-François. *La culture des adolescents : rupture et continuité*:

http://documentation.spip.ac-rouen.fr/IMG/pdf/texte_hersent_rouen.pdf, Accesat la 12.03.2013.

Studiul debutează încercând un răspuns la o serie de întrebări: Cum se definește adolescența? și Există o cultură a adolescenților?, ca întrebări preliminare înaintea încercării de a analiza practicile culturale ale adolescenților. Această analiză, duce la stabilirea faptului că utilizarea timpului liber de către adolescenți, în complexitatea și sub multiplele sale aspecte, nu permite o concluzie simplă, unică. Anumite procese de segregare socială sau culturală, ori dimpotrivă, regruparea, orientează comportamentele culturale ale adolescenților, așteptările și gusturile lor. Observarea comportamentelor culturale ale tinerilor nu poate să nu accepte diferența între condițiile de acces la practicile culturale și rezonanța activităților în sânul diferitelor categorii de adolescenți. Dacă contactul cotidian cu resursele media tind să invadeze și să structureze ocuparea timpului liber și fragmentează ansamblul generației de 15-20 de ani, nu este mai puțin adevărat că acesta reacționează diferit la dominația media, după origine socială, sex, loc de rezidență, școală, tip de studii urmate. În alți termeni, este contestabilă concluzia potrivit căreia este suficient pentru a constitui o cultură (sau o subcultură) a tinerilor – mai mult sau mai puțin omogenă – constatând existența unui anumit număr de factori cumulativi ca: un mod de viață specific, care se manifestă printr-o modă vestimentară, ca simbol ostentativ și mijloc de experimentare, o fascinație pentru starurile media (din show business, sport sau televiziune) și pentru muzica zisă *amplificată* (rock, rap, funk, soul, reggae, etc.). Aceștia, în fapt, nu se traduc decât prin încercarea tinerilor de construcție identitară pe baza noilor forme culturale contemporane, care favorizează anumite fenomene de agregare a unui grup de apartenență.

Talpin, Jean-Marc. *Quels enjeux psychiques pour la lecture à l'adolescence ?*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0005-001>, Accesat la 14.03.2013.

Ce poți să câștigi sau să pierzi din punct de vedere psihologic prin lectură la adolescență, este problema pe care încearcă să o lămurească articolul semnat de Jean-Marc Talpin.

Hersent, Jean-François. *Les pratiques culturelles adolescentes : France, début du troisième millénaire*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0012-002>, Accesat la 14.03.2013.

Vezi rezumatul la studiul *La culture des adolescents : rupture et continuité*/Jean-François Hersent.

Bertrand, Anne-Marie. « *Émile Zola, il écrit trop* » : *Les jeunes et la lecture*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0022-003>, Accesat la 14.03.2013.

Text de sinteză care face bilanțul cunoștințelor noastre actuale asupra lecturii populației tinere și relațiilor acesteia cu bibliotecile publice.

Petit, Michèle. *Pourquoi inciter des adolescents à lire de la littérature ?* În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0029-004>, Accesat la 14.03.2013.

Articolul cuprinde considerații pe marginea întrebărilor legate de lectura operelor literare în perioada adolescenței. Această lectură contribuie la reușita ascensiunii sociale a categoriilor defavorizate? Este favorabilă unor performanțe mai bune în ceea ce privește dezvoltarea vocabularului, dezvoltă anumite cunoștințe sau competențe specifice? Se iau în considerare unele binefaceri socializante, în particular, partajarea unui patrimoniu comun? Se delimitează de această problematică unii care revendică doar plăcerea de a citi.

Ascultându-i pe adolescenți, din diferite categorii sociale, analiza amintirilor despre lecturi ale adolescenților, mai ales în contexte marcate de violență, sugerează că aceasta nu este esențială. La această vârstă și în această perioadă de criză de repere, esențial este de a găsi un sens, de a construi un alt spațiu, alte timpuri, o altă limbă; de a simboliza o realitate secretă, interioară, de a da formă propriei experiențe, de a se descoperi și uneori de a repara ceva stricat în raport cu propria istorie sau în relațiile cu alții.

George, Marie-Noëlle. *L'adolescent, cet inconnu*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0061-010>, Accesat la 14.03.2013.

Constatând sărăcia literaturii de specialitate care tratează problematica utilizatorilor adolescenți, studiul aduce în atenția cititorului o multitudine de întrebări care se nasc din încercarea de a atrage acest public specific la bibliotecă, de la înțelegerea și gestionarea comportamentului uneori supărător al acestuia, la problema serviciilor, a spațiului etc. Este relevantă, în acest context, problema identificării acestei categorii de public, care, plasat între limite de vârstă foarte largi (13 -18 ani), este, în realitate, extrem de eterogen. De asemenea, este demontată ideea unui spațiu specific delimitat pentru adolescenți în bibliotecă. Pe de altă parte, se constată că dacă există o preocupare privind evaluarea utilizării colecțiilor bibliotecilor de către adolescenți, rămân întrebări privind politica de animație pentru adolescenți. În fapt, se constată absența unei reflexii globale. Există de asemenea tendința ca, în ce privește colecția,

să fie privilegiată cartea, fiind omise alte suporturi poate mai adaptate practicilor anumitor tineri. Și aprecierea activității de animație suportă limite, dirijată poate prea mult spre valorizarea prin mijloace tradiționale a lecturii (ex. Cluburile de lectură). Problema mijloacelor multimedia ar trebui să fie în centrul preocupărilor bibliotecarilor în atragerea adolescenților și, în acest scop, ar fi poate de dorit ca dincolo de aspectele tehnice, documentare, să fie luată în considerare mai mult dimensiunea recreativă și ludică a mijloacelor multimedia. Se subliniază, de asemenea, faptul că bibliotecile se concentrează în primul rând pe populația școlară realizând lucruri deosebite pentru această categorie. Este abordată și problema violenței, accesul la creație fiind considerat cea mai bună armă de luptă cu violența și comportamentul necivilizat. Autoarea consideră că trebuie să ne punem întrebarea dacă misiunea bibliotecii este doar aceea de a determina să se citească cu orice preț și dacă nu cumva, înainte de toate este aceea de a permite tuturor cetățenilor, și în particular, celor marginalizați și aflați departe de orice demers cultural, de a se înscrie în viața colectivității, și în particular în viața culturală a colectivității. Toate aceste considerații, determină autoarea să concluzioneze asupra necesității ca bibliotecile să-și revizuiască obiectivele în politica lor privind utilizatorii adolescenți.

Cook, Sherry J., Parker, Stephen R., Pettijohn, Charles E. *Les jeunes ados et la bibliothèque publique : une enquête américaine*. Traducerea articolului apărut în *Public Libraries*, mai-iunie 2005, p. 157-161: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2008-06-0081-003> (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea linkului în bara de adrese), Accesat la 14.03.2013.

Acest demers a fost realizat cu intenția de a crea un instrument de cercetare care să permită măsurarea percepției tinerilor adolescenți față de biblioteca lor publică. Scopul delimitat a fost, în primul rând, acela de a permite bibliotecilor să răspundă mai multor întrebări legate de comportamentul și atitudinile adolescenților în relația lor cu rețeaua de biblioteci publice, mai exact legat de dorința de a frecventa biblioteca. În al doilea rând, s-a dorit determinarea tipurilor de comportamente specifice, care pot fi asociate adolescenților în utilizarea bibliotecii. În al treilea rând, s-a intenționat studierea diferențelor între comportamentele adolescenților în funcție de diferențele demografice (vârstă, sex), pentru a oferi bibliotecilor posibilitatea de a gândi strategii valabile de atragere a adolescenților spre bibliotecă. Pe lângă prezentarea eșantionului și a rezultatelor propriu-zise, studiul face referi, la final, la anumite stereotipuri care influențează comportamentul adolescenților față de bibliotecă și a bibliotecarilor față de aceștia, încercând ca prin câteva constatări bazate pe rezultatele anchetei să sugereze mijloace de demolare a acestora.

Octobre, Sylvie. *Pratiques culturelles chez les jeunes et institutions de transmission : un choc de cultures?*. În: *Culture prospective*, 2009-1 [en ligne]. Paris : Ministère de la culture et de la communication, 2009: <http://www2.culture.gouv.fr/culture/deps/2008/pdf/Cprospective09-1.pdf>, Accesat la 19.03.2013.

Cu revoluția tehnologică, consumatorii culturali au evoluat, mai ales în cadrul generației numite și *digital natives*, tineri familiarizați cu tehnologia informației și comunicării. Pe de altă parte, noii utilizatori culturali tineri (10-24 ani), continuă practici tradiționale de consum cultural, dar frecventarea echipamentelor culturale și de consum mediatic sunt caracteristice acestei categorii, pentru care, internetul apare legat de de un interes global pentru cultură și informație. Genul, vârsta, apartenența la o categorie socio-profesională constituie variabile semnificative. Pe de altă parte, familia, școala, instituțiile culturale ca elemente de transmisie a culturii, au evoluat mult, interogându-se asupra modalităților proprii de acțiune.

Détrez, Christine. *Métamorphoses de la lecture*: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2011-05-0032-005>, Accesat la 21.03.2013.

Studiul pornește de la constatarea că tinerii nu mai citesc: acum câteva decenii din cauza benzilor desenate, ulterior din cauza televizorului, azi din cauza internetului. Pe de altă parte, este extrem de greu de măsurat evoluția, pornind chiar și de la anchete statistice successive bazate pe întrebări diferite. Studiul încearcă să facă totuși acest lucru urmărind două anchete longitudinale, prima, derulată în urmă cu douăzeci de ani. Chiar dacă răspunsurile nu pot fi comparate punctual, este posibilă reconstituirea spațiilor de loisir pe care le conturează. Palmaresul activităților de loisir nu s-a schimbat radical: televiziunea rămânând în frunte, urmată de muzică, prietenii și sport. Dar, marea noutate a ultimilor cincisprezece ani este computerul, și mai exact internetul. Între anii 2002 și 2008, echipamentele s-au diversificat, iar posibilitățile pe care le oferă sunt multiple. Astfel, era digitală a determinat mutații extrem de importante, care perturbă asocierea tradițională între suport și o activitate. Ancheta de acum cincisprezece ani, indica lectura ca o activitate importantă a adolescenților (lectura de seară, schimbul de cărți între prietenii), chiar dacă pe parcursul devenirii adolescenților se observa o scădere a gustului pentru lectură. De fapt, în timp, totul și nimic nu s-a schimbat: pe parcursul școlarizării se observă scăderea treptată a practicii lecturii. Pe de altă parte, echipamentele multimedia, aparatele multimedia, nomadismul acestora, popularitatea internetului și a rețelelor de socializare, nu exprimă aplecarea spre lectură, dar nici abandonarea totală a cărții, avantajată și de faptul că este pusă în circulație de diferite media, ca și televiziune, cinema, benzi desenate, internet și computer.

Merckle, Pierre. *L'adolescence, combien de cultures? : Premiers résultats de l'enquête longitudinale sur les pratiques culturelles des enfants et des adolescents*: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1FjFwQVQJ:www.enfanceetculture.s.culture.gouv.fr/actes/merckle.pdf+R%C3%A9sultats+de+l%E2%80%99enqu%C3%Aate+sur+la+place+des+adolescents+en+biblioth%C3%A8que;&hl=ro&gl=ro>, Accesat la 20.03.2013.

Sunt prezentate concluziile unei anchete longitudinale asupra practicilor culturale ale copiilor și adolescenților. Acestea au evidențiat faptul că, dacă putem să admitem că la adolescență, înainte de intrarea în viața profesională există practici culturale și de loisir care contribuie la fasonarea și exprimarea identității, suntem totuși obligați să constatăm că nu toți tinerii se situează pe aceleași poziții din punct de vedere cultural: dincolo de partajarea unui anumit număr de practici și preferințe, comportamentele și gusturile sunt diferite, determinând clivaje în cadrul populației de adolescenți. De asemenea, diferențele dintre comportamentul cultural al fetelor și băieților, au lăsat loc mai mult diferențelor sociale. Ipoteza unui univers cultural omogen, organizat în jurul muzicii, reținerea în ce privește practica lecturii, o sociabilitate accentuată, este infirmată pe de-o parte de constatarea că, chiar dacă universul cultural adolescentin există, el nu mai este același de acum 10 ani, azi fiind organizat mai mult în jurul computerului și practicilor muzicale digitale; pe de altă parte, chiar dacă comportamentele emblematice s-au înnoit, nu avem de-a face cu un univers cultural unificat, ci mai degrabă cu unul tot mai diferențiat cu înaintarea în vârstă. Traectoriile culturale care însoțesc provizoriu acest proces, până ce această mulțime de copii și adolescenți ajung adulți, sunt traiectorii mai mult centrifuge, produse într-un spațiu cultural diferențiat, care contribuie el însuși la deformarea și transformarea traiectoriilor.

Le Goaziou, Véronique. *Lecteurs précaires des jeunes exclus de la lecture?*: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2007-03-0136-011>, Accesat la 19.03.2013.

Obiectivul acestui demers a fost identificarea practicilor de lectură ale tinerilor în afara școlii, studierea locului și sensului dat de tineri acestei preocupări, pentru a pune, în final, în evidență, perspectiva acestora asupra lecturii și cititorilor.

Majoritatea tinerilor intervievați citesc puțin, fapt recunoscut fără disimulare. Ei citesc uneori ziare (mai ales locale și regionale) și aproape regulat magazine sau benzi desenate. Evocarea cărților este des legată de școală și temele școlare. Este cazul elevilor cu rezultate școlare bune și al fetelor care citesc cele mai multe cărți. A rezultat faptul că inapetența pentru lectură a tinerilor este o constantă generală în evoluția practicilor culturale și de loisir ale adolescenților. În afara casei, ei preferă activități colective (vizitarea unor centre comerciale, jocuri sportive), iar acasă, ei privesc la televizor sau joacă jocuri video. Practica lecturii apare în strânsă legătură cu ambianța familială și cercul de prieteni. Bibliotecile sunt considerate ca un loc care le este accesibil gratuit și, înainte de toate, un loc de întâlnire cu prietenii. De asemenea, tinerii par a refuza mai puțin subiectele cărților cât constrângerea practicii solitare a lecturii. Izolarea pe care o presupune lectura, nu este agreată și este asociată plictisului. Practica lecturii îi trimite spre o intimitate care este des, dureroasă pentru ei. Li se pare că lectura este apanajul omului instruit, persoanelor în vârstă și nu aparține universului lor cultural și nu văd utilitatea de a include în acesta.

Redaud, Anne Marinet. *Des jeunes et des bibliothèques?*: [Des jeunes et des bibliothèques?](#), Accesat la 20.03.2013.

Pentru a prezenta rezultatele anchetei *Cei de 11-18 ani în bibliotecile municipale*, Biblioteca publică de informare (BPI) a organizat o dezbatere în parteneriat cu Centrul național de literatură pentru tineri. Obiectivul central al acesteia a fost de a răspunde la o problemă care frământă profesioniștii, veniți în număr mare la întâlnire și anume cel al relațiilor pe care tinerii le au, sau nu, cu bibliotecile municipale, în era internetului. Intervențiile s-au pliat pe câteva teme majore: *Cei foarte mici la bibliotecă: situația idilică*; *Reprezentarea bibliotecii în ochii tinerilor*; *Ce vor tinerii?*; *Piste pentru cucerirea unui nou public*.

Bernadette, Seibel. *Les adolescents en bibliothèque : rappel historique*: http://www.lecturejeunesse.com/index1024.php?page=pratiques_reflexion_detail&menu=3&id_article=107&id_revue=20, Accesat la 18.03.2013.

Studiul prezintă o perspectivă istorică asupra procesului descoperii de către bibliotecile din Franța a unui public specific, cel al adolescenților, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea. Afirmarea adolescenților ca public specific în biblioteci s-a manifestat mai mult ca efect al democratizării educației decât ca expresie a evoluției lecturii publice. Raportarea profesioniștilor la această categorie s-a realizat constant sub formă de "problemă". Astfel, "problema" lecturii adolescenților a generat între bibliotecari o teamă privind pierderea viitorilor cititori, la care s-a adăugat o dificultate în perceperea și adaptarea la diversitatea utilizărilor și nevoilor adolescenților, cu un risc de stigmatizare a unei fracțiuni cu un comportament neobișnuit. Problema continuă legată de oferta bibliotecilor pentru adolescenți, este încă odată revelatoare pentru adaptarea dificilă a instituției la diversitatea socială și culturală a tinerilor. Se pune întrebarea dacă acest fapt este generat de acești tineri utilizatori lipsiți de bune maniere sau de aplicarea normelor de funcționare a unei instituții prevăzute a fi un loc cu utilizare multiplă, care

intră în contradicție cu practica utilizării în realitate de către diversele categorii de tineri, confrunțați cu un loc care face posibile aceste noi utilizări.

Poissenot, Claude, Delalande, Corinne, Kanmacher, Violaine, et al. *Les adolescents à la bibliothèque*:

http://www.ecoledeslettres.fr/blog/wp-content/uploads/2011/11/1_quelle_bibliotheque_pour_les_adolescents.pdf, Accesat la 20.03.2013.

Este vorba despre conținutul intervențiilor la o masă rotundă organizată pe această temă în oct. 2011. Claude Poissenot arăta că, dacă azi, se pune frecvent întrebarea “ce fel de biblioteci pentru adolescenți?”, este pentru că diferite anchete au arătat clar o eroziune în practica lecturii cărților de către adolescenți, o eroziune generațională, în fapt, fiecare generație citește mai puțin decât precedentă. Răspunsul ar trebui găsit, arată acesta, pornind de la adolescenți, așa cum sunt și nu așa cum se dorește ca aceștia să fie. Pentru adolescenți, biblioteca este un loc legat de școală, fiind perceput ca un spațiu școlar. Problema este aceea de a crea o apropiere de adolescenți, a locului, a instituției și nu numai la nivel individual, dar și ca grup. Este o problemă la care se încearcă răspunsuri prin prisma experiențelor unor biblioteci din Marsilia, Toulouse, Lyon și Paris, reprezentate la masa rotundă. În acest context s-a pus în discuție problema spațiului destinat adolescenților, eficiența unor parteneriate în direcția dezvoltării potențialului artistic al adolescenților. Potrivit altui interlocutor, urmărind motivele pentru care adolescenții frecventează biblioteca (pentru lectură, dar o lectură în afara obligațiilor școlare sau sugestiilor de lectură ale părinților, pentru a se întâlni, a fi împreună ori pentru a munci (singuri sau în grup), pentru a utiliza internetul, chiar dacă au acces la acesta de acasă), se definesc trei direcții pe care se poate structura oferta bibliotecilor pentru această categorie de vârstă. Prima ar fi de a “acompania”, de a le fi alături, mai ales în perioade specifice (ex. examene), de a le asigura asistență în selecția informațiilor de pe internet, sugestii de lectură, sprijin în pregătirea temelor. A doua, ar fi cea de a-i atrage în grupuri, de a-i face să fie împreună în jurul unui conținut cultural (activități de animație, cluburi nu numai de lectură, dar și de muzică, ateliere de creație sau IT). A treia ar fi valorizarea adolescenților, încercarea de a-i transforma în actori. Concluzia acestei reuniuni a fost aceea că, adolescenții aspiră la o formă de recunoaștere individuală și instituțională pe care bibliotecile pot să le-o aducă..

Rives, Caroline. *Adolescents, lecture et bibliothèques*: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/revues/afficher-43527>, Accesat la 21.03.2013.

Întrebarea privind locul adolescenților în bibliotecă este o întrebare recurentă în profesia de bibliotecar. Extrem de prezentă în literatura biblioteconomică a anilor '70, intrată într-un con de umbră în următorii ani, a redevenit o problemă de actualitate în anii '90. Abordând principalele demersuri teoretice ale anilor '70, autoarea constată că numeroase aspecte asupra cărora s-a aplecat atunci această literatură, sunt reluate încercându-se o nouă perspectivă asupra acestora și maniere noi de aprofundare. În acest context, sunt prezentate noi analize sociologice, mai diversificate și derulate cu mai multă finețe. Sunt integrate astfel în acest studiu cercetările realizate de Nicole Robine, François de Singly, Martine Burgos, Jean-Marie Privat, Claude Poissenot. De asemenea, o altă tendință cu efecte benefice asupra raportării adolescenților față de bibliotecă, evidențiată de autoarea acestui articol, este dezvoltarea ideii de parteneriat între sectorul cultural și cel școlar. Caroline Rives consideră că, prezentarea unor

cercetări mai noi pe o temă care a născut o literatură bogată, diversă și pasionantă, hrănește speranța unei mai bune cunoașteri și surmontarea opacității noțiunii de adolescență.

Poissenot, Claude. *Publics et non publics adolescents : Les Bibliothèques Actrices et spectatrice de la selection*: http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/docs/00/06/21/48/TXT/sic_00000366.txt, Accesat la 21.03.2013.

Autorul constată persistența problemei adolescenților în bibliotecă, deși din anii 70, în bibliotecile franceze, secțiilor pentru adolescenți au devenit o componentă obișnuită a acestora. S-au creat astfel premisele pentru a se pune problema publicului uitat, în acest context, al adolescenților care nu frecventează biblioteca și a mijloacelor de atragerea a acestora. Concentrându-și studiul asupra acestei categorii de adolescenți, autorul lansează ipoteza că, bibliotecile își selecționează publicul prin oferta lor, și prin maniera de a oferi. Sunt apoi inventariate toate caracteristicile care formează "obstacole" sau din contră pasarele spre frecventarea bibliotecii (originea socială, indiferența părinților și copiilor lor față de școală, relațiile părinților cu biblioteca și lectura, domeniul de pregătire al tinerilor (litere sau științe etc.), identitatea sexuală...). Autorul conchide că, astfel, este bine delimitată categoria adolescenților non-utilizatori de bibliotecă, se întrevăd de asemenea piste care permit explicarea non-frecventării și pornind de aici, se poate spune că biblioteca este spectatoare la non-utilizarea sa de anumite categorii de adolescenți și aceasta nu ține de raportul cu lectura sau școala.

Repaire, Virginie, Touitou, Cécile, Sallet, Bernard, Bettahar, Françoise. *Les 11-18 ans et les bibliothèques municipales*. (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea titlului în Google):

https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:gogcL2bZh0J:editionsdelabibliotheque.bpi.fr/resources/download.cfm?GCOI%3D84240100884420%26thefile%3DETUDE_BPI_11-18_ANS.pdf+Les+11-18+ans+et+les+biblioth%C3%A8ques+municipals/Virginie+Repaire,+C%C3%A9cile+Touitou,+Bernard+Sallet,+Fran%C3%A7oise+Bettahar&hl=ro&gl=ro&pid=bl&srcid=ADGEESh9GWQQ9bsM-fv5vGsPkyret_vY0PM_Kz7M0OJ9hxETx62PrcWCKXpVn4yV5UtcFvRM6PmO6irotRX-EpytwCU0Xzp2ng5V5KOSrT6K4-kReE_aP0UXUDQ_Wu68Uwr_tCP3XoEm&sig=AHIEtbRSWSNUF2hExyHSgVnWPQvQRww3Q, Accesat la 23.03.2013.

Studiul prezintă o anchetă realizată în anul 2008, la cererea Direcției pentru carte și cultură a ministerului Culturii și Comunicațiilor, asupra adolescenților cu vârsta cuprinsă între 11-18 ani și a relațiilor acestora cu bibliotecile municipale. Este prezentată metodologia anchetei, și principalele rezultate ale acesteia. Sunt analizate situații care pun în evidență apropiere sau indiferență față de bibliotecă, variații după caracteristici socio-culturale și oferta bibliotecilor și nu în ultimul rând reprezentări ale bibliotecilor care converg, dar sugerează o cerere contrastantă. În final, sunt sugerate câteva soluții pentru (re)câștigarea acestei categorii de utilizatori: readucerea publicului tânăr în centrul dezbaterii biblioteconomice; dezvoltarea ofertei bibliotecilor de o manieră semnificativă; asigurarea unei mai mari vizibilități bibliotecilor și determinarea tinerilor să participe la aceasta; dezvoltarea relațiilor cu publicul tânăr și alți parteneri.

Poissenot, Claude. *Adolescents et bibliothèque : quels genres de fréquentation?*: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:quFF2sM6BocJ:thematic.hautetfort.co>

m/media/02/01/82743800.pdf+R%C3%A9sultats+de+l%E2%80%99enqu%C3%Aate+sur+la+place+des+adolescents+en+biblioth%C3%A8que;&hl=ro&gl=ro, Accesat la 22.03.2013.

Studiul prezintă considerații asupra frecventării bibliotecilor de către adolescenții băieți și fete. Este vorba despre o analiză din perspectiva genurilor, care pune în evidență aspecte multiple legate de prezență, imagine, utilizare, evidențiind elemente particulare care pot ghida bibliotecile în ce privește diferitele strategii gândite pentru atragerea spre bibliotecă a acestui segment de utilizatori, dezvoltarea colecției, diferitele servicii, activități gândite pentru aceștia.

Poissenot, Claude. *Les adolescents et la bibliothèque*: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-1998-03-0098-011>, Accesat la 22.03.2013.

Este o prezentare a cărții lui Claude Poissenot, care se concentrează asupra rațiunilor pentru care adolescenții încetează să frecventeze biblioteca municipală. O anchetă desfășurată în anul 1991, a permis constituirea unui eșantion de tineri de 12 ani, care au fost urmăriți timp de cinci ani, pentru a se face o evaluare și a se înțelege evoluția practicilor lor de lectură.

Autorul consideră că biblioteca contribuie la producerea deșertificării, adăugând că menținerea sau nu în bibliotecă nu depinde atât de caracteristicile sociale ale tinerilor cât de oferta pe care o întâlnesc aici. Libertatea de mișcare între spațiile destinate copiilor și adulților, un fond de talie mijlocie, aprecierea pozitivă a ambianței bibliotecii sunt factori considerați favorabili reînscriserii adolescenților la bibliotecă. De asemenea, înscrierea la bibliotecă nu este suficientă. Pentru o practică perenă trebuie ca înscrierea la bibliotecă să se facă cât mai devreme. O înscriere tardivă, generează caracteristici specifice publicului fragil: citește puțin, preferă benzile desenate, sau cărțile joc în locul lecturii romanelor. Autorul distinge astfel, cinci tipuri de utilizatori (rebel, științific, sub tutelă, literar de la distanță și literar în bibliotecă), în funcție de care stabilește nivelul de implicare în universul bibliotecii și al cărții. Modalitățile de lectură contribuie de asemenea la selecția publicului adolescent al bibliotecilor. Autorul face astfel diferența între lectura – muncă, stimulată de cerințele școlare și lectura de loisir. Fiecare poate să îndepărteze în parte adolescenții de bibliotecă. Unii trec ușor de la un tip de lectură la altul și vin la bibliotecă, în timp ce alții, mai ales în situații de eșec școlar, resping și școala și biblioteca. Un alt aspect subliniat este legat de necesitatea ca bibliotecile să țină cont de faptul că universul de socializare evoluează cu vârsta, iar bibliotecile trebuie să fie receptivă la nevoile de schimbare pentru a-și menține publicul.

Părăsind terenul unei sociologii statice, autorul evidențiază faptul că practicile de utilizare a bibliotecii intră într-un proces, se înscriu pe o cale care nu poate fi separată de raportul cu lumea și sensul lucrurilor pe care tinerii le construiesc pas cu pas, precum un puzzle a cărui imagine globală nu o vor vedea niciodată.

Le Saux, Annie. *Parcours en bibliothèques : des adonaissants aux jeunes adultes : 54e congrès de l'Association des bibliothécaires de France*: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2008-05-0085-002>, Accesat la 21.03.2013.

Sunt prezentate probleme discutate la Congresul Asociației bibliotecarilor din Franța, desfășurat în iun. 2008 la Reims, care s-a focalizat asupra publicului adolescent al bibliotecilor. Întrebările la care s-a încercat să se ofere răspunsuri au fost: Cine sunt ei?, Ce citesc ei?, Tinerii și internetul, Utilizarea bibliotecii de către studenți.

Braun, Linda W. *Technically Involved: Technology-based Youth Participation Activities for Your Library*. Chicago: ALA, 2003. ISBN 0838908616:
http://books.google.ro/books?id=vjffj8G3Fh0C&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Accesat la 13.03.2013.

Cartea, disponibilă parțial online, prezintă avantajele și modalitățile de implicare a tinerilor în programele tehnologice ale bibliotecii.

Tucillo, Diane. *Library Teen Advisory Groups*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield/Scarecrow Press, 2004. ISBN 0810849828:
http://books.google.ro/books?id=j52WGd_h8YsC&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Accesat la 13.03.2013.

Cartea, disponibilă parțial online, prezintă importanța și etapele constituirii unui Consiliu Consultativ al Adolescenților.

Altele (proiecte, pagini web de bibliotecă, reviste online, bibliografii)

Ascoltare il futuro = Să ascultăm viitorul:
<http://www.sbv.mi.it/sbvdrupal/node/163>, Accesat la 13.03.2013.

Textul integral al proiectului inițiat de bibliotecarii din bibliotecile din Vimercate, Italia. Printre obiectivele proiectului se numără: schimbarea percepției adolescenților referitoare la lectură, transformarea bibliotecii într-un loc de socializare pentru tineri, oportunitatea oferită adolescenților de a-și exprima propriile opinii culturale.

Dubranna, Jean-Marc. *Un café littéraire au lycée Carcouët à Nantes*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților:
<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0056-008>, Accesat la 14.03.2013.

Articolul prezintă proiectul cafenelei literare de la liceul Carcouët. Aceasta a încercat să strângă un public puțin familiarizat cu problematica comunicării, nu numai cu cea a achiziției de informații. Concret, un spațiu convivial a fost amenajat în cafeneaua unui liceu, atrăgător (din punct de vedere al raportului cerere-ofertă) și confortabil (amenajări interioare, dotări), dar liber (poți sta așezat, poți să te deplasezi, poți să te sprijini de pereți, să te așezi pe jos), liber și din punct de vedere al exprimării. Trebuie doar să fi citit cartea zilei pentru a lua cuvântul sau de a asculta ceea ce pot alții să spună, pentru a te opune, a critica. Există un profesor sau un elev moderator. Elevii experimentează legitimitatea propriului lor punct de vedere legat de o carte, în condițiile în care le este des confiscat.

Bérard, Françoise. *Un service éducatif à la bibliothèque : L'exemple de Châlons-en-Champagne*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France* t. 48, n° 3, 2003, număr special dedicat adolescenților: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2003-03-0068-012>, Accesat la 14.03.2013.

Este descris serviciul educativ pentru elevi și adolescenți de la Châlons-en-Champagne, centrat pe istorie locală și patrimoniu scris. Sunt prezentate spațiul, echipamentele, colecția, colaborarea cu profesorii și direcțiile dezvoltate în cadrul acestui serviciu.

Pagina web Metodobiedinenie: <http://vmo.rgub.ru/navigator/potrait.php>, Accesat la 13.03.2013.

Metodobiedinenie este o pagină a asociațiilor virtuale de biblioteci și organizații care lucrează cu tinerii. Pagina cuprinde link-uri către bibliotecile pentru tineret din Rusia, publicații pentru tineri, studii, experiențe ale țărilor străine, politici pentru tineret.

Pagina Bibliotecii de stat pentru tineret din Ucraina: <http://vk.com/lib4uth>, Accesat la 14.03.2013.

Cuprinde informații utile pentru tineri, concursuri pentru copii dotați, curiozități, expoziții virtuale.

The Journal of Research on Libraries and Young Adults: <http://www.yalsa.ala.org/jrly/>, Accesat la 14.03.2013.

Revista online a YALSA care oferă o gamă variată de articole despre tineri și biblioteci.

Pour en savoir plus...[Bibliographie établie par Cécile Touitou (Tosca Consultants) avec la colla-boration d'Aline Eisenegger (BNF/Centre national de la littérature pour la jeunesse – La joie par les livres)] (resursă accesibil în format PDF, prin introducerea titlului în Google). Accesat la 14.03.2013.

Premergător anchetei realizate în anul 2008 la cererea *Direcției pentru carte și lectură* a Ministerului Culturii și Comunicațiilor asupra relației adolescenților cu bibliotecile municipale, s-a realizat această bibliografie care să clarifice problematica analizelor realizate anterior în Franța și în străinătate. Bibliografia a avut în vedere surse care vizau categoria de vârstă cuprinsă între 11-18 ani, practicile culturale și universul cultural specifice acestora; descrieri ale specificității sociabilității adolescenților, în măsura în care acestea au impact asupra practicilor culturale; raporturile acestei categorii de vârstă cu bibliotecile și instituțiile culturale; anchete privind utilizarea și satisfacția adolescenților privind bibliotecile. Bibliografia a fost realizată în anul 2010.

Lista anexelor

Anexa 1 - Chestionar privind serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) existente în bibliotecile publice din România

Anexa 2 – Interpretarea rezultatelor chestionarului aplicat la nivelul bibliotecilor publice din România în vederea identificării serviciilor și programelor destinate adolescenților și tinerilor adulți

Anexa 3 – Fișă program

Anexa 4 – Model contract de voluntariat

Anexa 5 – Fișa postului voluntar

**Studiu „Servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți
cu vârste cuprinse între 14 și 25 de ani”**

- Chestionar -

Denumirea bibliotecii _____

1. Ce procent de utilizatori este reprezentat de adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs? _____
2. Cât de importantă este existența, în oferta bibliotecii dvs., a unor servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani)?
 - a. foarte importantă
 - b. importantă
 - c. puțin importantă
 - d. deloc importantă
3. Există servicii pentru adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani) în biblioteca dvs.?
 - a. da. Dacă da, mergeți la întrebarea nr. 4
 - b. nu. Dacă nu, mergeți la întrebarea nr. 5
4. Vă rugăm să selectați, din lista de mai jos, serviciile oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs.:
 - a. împrumut de documente la domiciliu
 - b. consultare pe loc a documentelor
 - c. acces la cataloagele bibliotecii (tradițional și electronic)
 - d. acces gratuit la internet
 - e. oferirea de informații și referințe pe loc, prin telefon sau prin e-mail
 - f. bibliografii la cerere
 - g. altele. Menționați _____
5. Există programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs. (ex: cenecluri, cursuri/sesiuni de instruire tematice, cercuri tematice, audiții/vizionări colective, etc)?
 - a. da. Dacă da, mergeți la întrebarea nr. 6
 - b. nu. Dacă nu, mergeți la întrebarea nr. 11
6. Vă rugăm să descrieți pe scurt dintre acestea trei programe de succes.
 1. _____

 2. _____

 3. _____

7. Ce metode de lucru utilizate de dvs. în activitățile cu adolescenții și tinerii adulți (14 -25 ani) ați recomanda?

8. Ce resurse folosite în activitățile cu adolescenții și tinerii adulți (14 - 25 ani) vi s-au părut utile?

9. Se realizează o documentare adecvată a programelor și activităților destinate adolescenților care au loc în biblioteca dvs (ex: dosar care să conțină: proiectul programului/activității, agenda programului/activității, materiale statistice –listă participanți, chestionare de feed-back - fotografii, etc.)?

a. da. Cum?

b. nu

10. Ce metode de promovare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) folosește biblioteca dvs. în prezent?

- a. materiale promoționale (afișe, pliante, broșuri)
- b. rețele de socializare
- c. pagina web a bibliotecii
- d. vizite în instituții de învățământ
- e. altele. Care? _____

11. Pentru cei care au răspuns „nu” la întrebarea 5: Cât de interesați ați fi de organizarea de programe pentru adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani) în biblioteca dvs?

- a. foarte interesați
- b. interesați
- c. puțin interesați
- d. deloc interesați

12. În ce măsură considerați că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14 - 25 ani) trebuie să aibă în vedere:

Nevoile adolescenților și tinerilor adulți de:	În foarte mare măsură	În mare măsură	În mică măsură	Deloc
Dezvoltare personală				
Dobândire de abilități tehnologice				
Informare				

Socializare și petrecere a timpului liber				
---	--	--	--	--

13. Ce metode formale sau informale de identificare a nevoilor și intereselor utilizatorilor și non-utilizatorilor adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) folosește biblioteca dvs.?
- chestionare
 - interviuri
 - discuții informale
 - caiet de sugestii
 - altele. Care? _____
14. Asigură, biblioteca dvs., o finanțare adecvată în buget pentru materiale și servicii pentru adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani)?
- da
 - nu. Dacă nu, de ce?

15. Biblioteca dvs. asigură personal de specialitate suficient pentru serviciile și programele destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)?
- Da, cel puțin un bibliotecar este destinat serviciilor pentru adolescenți
 - Da, în funcție de necesități
 - Nu, nu există personal special destinat serviciilor pentru adolescenți
16. Există, în biblioteca dvs., un Program de perfecționare profesională internă a bibliotecarilor care lucrează cu adolescenții și tinerii adulți (14 -25 ani), altul decât cel destinat întregului personal de specialitate?
- da
 - nu
17. Cât de bine instruiți considerați că este personalul de specialitate din biblioteca dvs. pentru a putea utiliza noile tehnologii și resurse electronice?
- foarte bine instruit
 - bine instruit
 - puțin instruit
 - neinstruit
18. Considerați că personalul de specialitate din biblioteca dvs. este pregătit corespunzător pentru a putea comunica eficient cu adolescenții și tinerii adulți (14 -25 ani)?
- da
 - nu
19. Biblioteca dvs. are încheiate parteneriate de colaborare cu persoane fizice sau juridice din comunitate care oferă servicii destinate adolescenților și tinerilor adulți (14 -25 ani)?
- da. Numiți instituții partenere.
 - nu
20. Aveți în bibliotecă o colecție separată de documente, destinată adolescenților și tinerilor adulți (14 -25 ani)?
- da. Dacă da, mergeți la întrebarea nr. 21
 - nu. Dacă nu, mergeți la întrebarea nr. 22

21. Din ce tipuri de documente este alcătuită colecția destinată adolescenților și tinerilor adulți (14 -25 ani)?

22. Există un spațiu separat destinat exclusiv adolescenților și tinerilor adulți (14 -25 ani) în biblioteca dvs?

a. da. Dacă da, mergeți la întrebarea nr. 23

b. nu. Dacă nu, mergeți la întrebarea nr. 24

23. Ce oferă spațiul destinat adolescenților și tinerilor adulți (de ex., cărți, CD/DVD-uri, tehnologii de ultimă generație, mobilier deosebit)?

24. Aveți în vedere crearea unui spațiu separat, destinat exclusiv adolescenților?

a. da, anul acesta

b. da, în următorii 2 ani

c. da, în următorii 5 ani

d. nu. De ce?

25. Pagina web a bibliotecii dvs. include o secțiune dedicată exclusiv adolescenților?

a. da. Dacă da, link-ul este: _____.

Mergeți la întrebarea nr. 27

b. nu. Dacă nu, mergeți la întrebarea nr. 26

26. Cât de utilă considerați că ar fi o astfel de secțiune web?

a. foarte utilă

b. utilă

c. puțin utilă

d. inutilă

27. Colaborează biblioteca dvs. cu adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani) voluntari?

a. da. În ce tipuri de activități? _____

b. nu. De ce? _____

28. Cum i-ați atras/atrage pe adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani) să se implice în activitățile de voluntariat desfășurate în bibliotecă?

29. Oferă biblioteca dvs. condiții favorabile utilizatorilor adolescenți cu nevoi speciale?

a. da. Descrieți pe scurt: _____

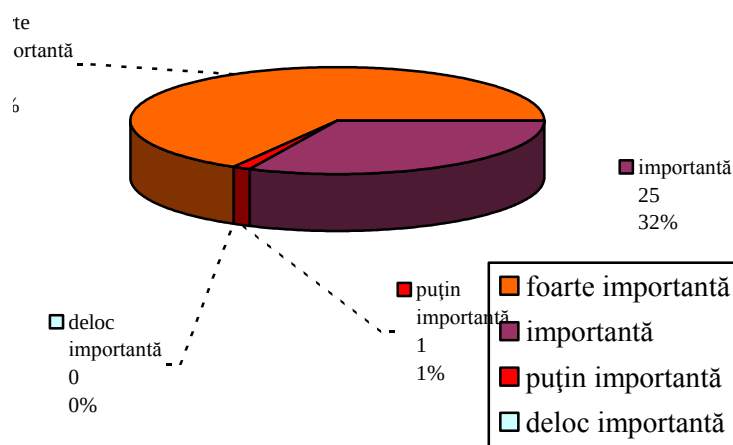
b. Nu.

Notă: Vă rugăm să anexați materialele pe care le considerați utile pentru detalierea serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți oferite de biblioteca dvs.
Vă mulțumim pentru timpul acordat!

INTERPRETAREA REZULTATELOR
chestionarului aplicat la nivelul bibliotecilor publice din România
în vederea identificării serviciilor și programelor destinate adolescenților și
tinerilor adulți

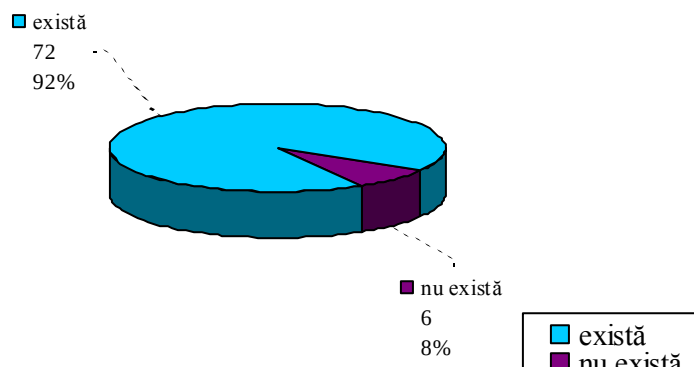
La întrebarea *Cât de importantă este existența, în oferta bibliotecii dvs., a unor servicii și programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani)?* majoritatea celor respondenți au afirmat că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri sunt: foarte importante (67%), importante (32%), puțin importante (1%).

Fig. 1 Importanța serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România

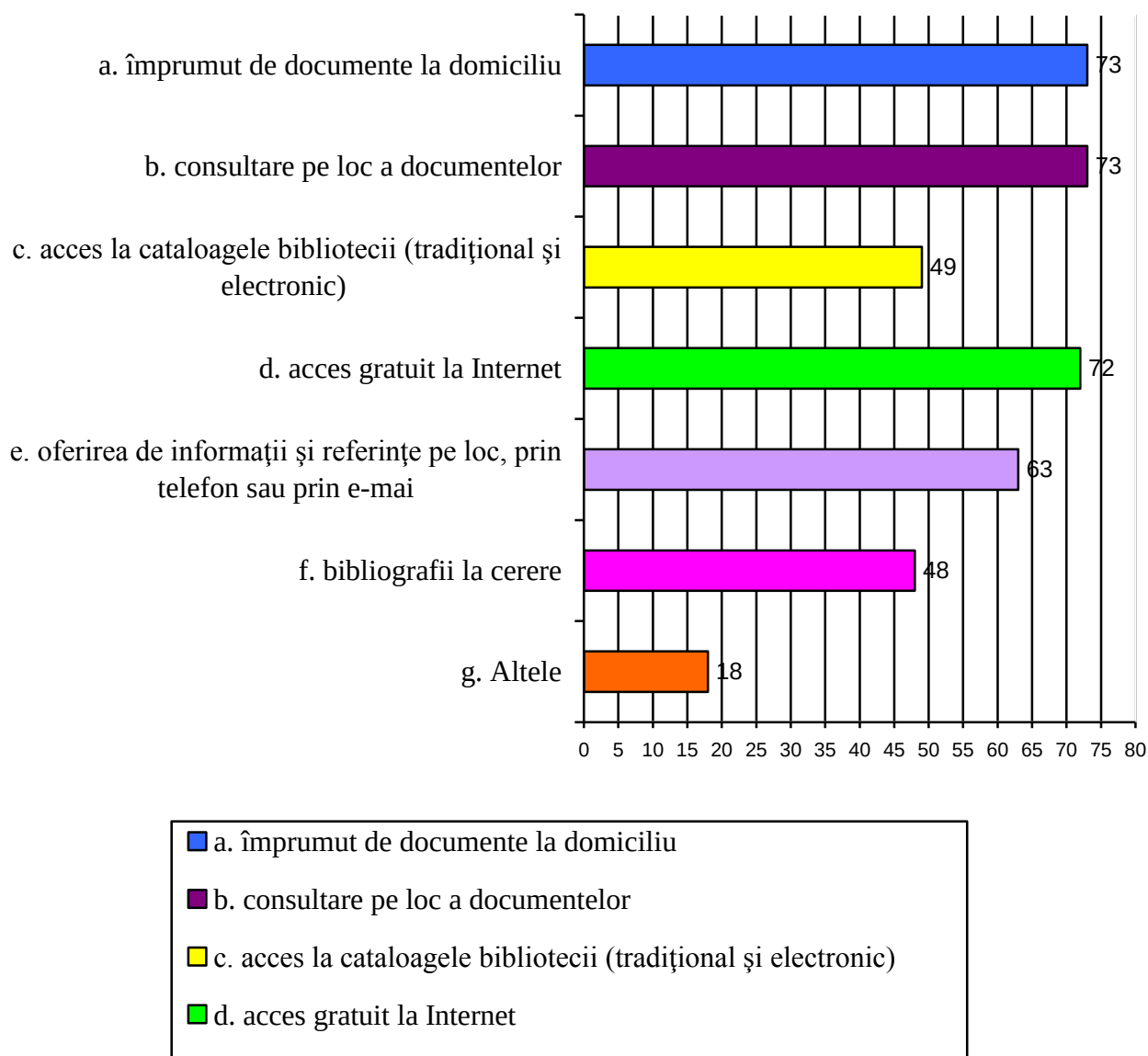
La întrebarea *Există servicii pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs.?*, 92% dintre respondenți au afirmat că bibliotecile oferă servicii adolescenților și tinerilor, iar 8% că nu oferă astfel de servicii.

Fig. 2 Existența de servicii pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România

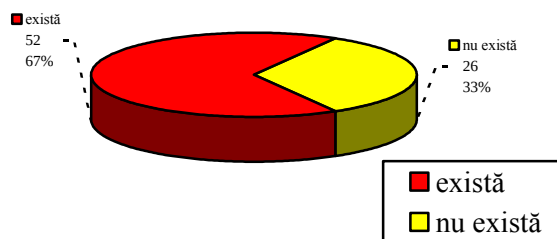
În ceea ce privește tipul de *servicii oferite adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice românești*, majoritatea au menționat următoarele:

Fig. 3 Servicii oferite adolescenților și tinerilor adulți în bibliotecile publice din România

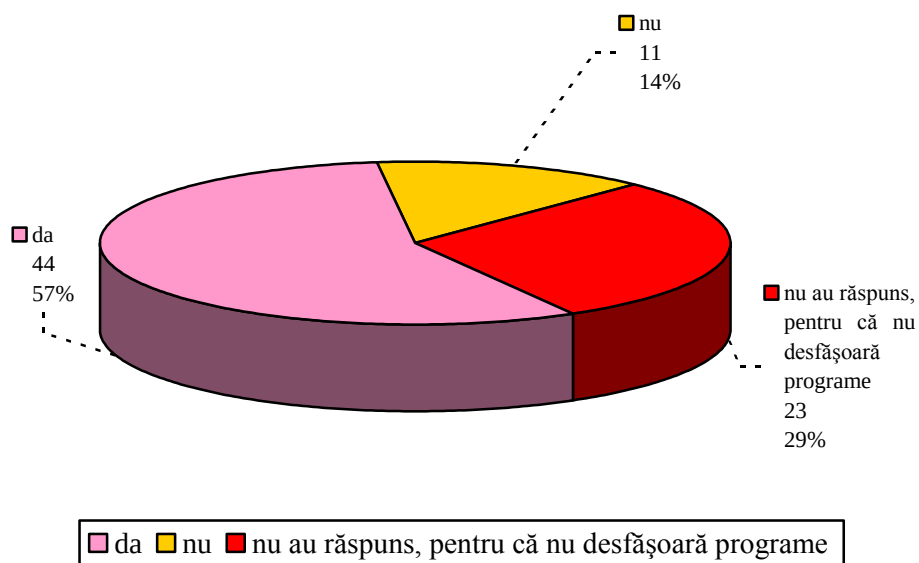
La întrebarea *Există programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs. (ex: cenacluri, cursuri/sesiuni de instruire tematice, cercuri tematice, audiții/vizionări colective, etc)?*, 67% din bibliotecile respondente au afirmat că organizează programe pentru tineri, iar 33% că nu au astfel de programe.

Fig. 4 Existența de programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România

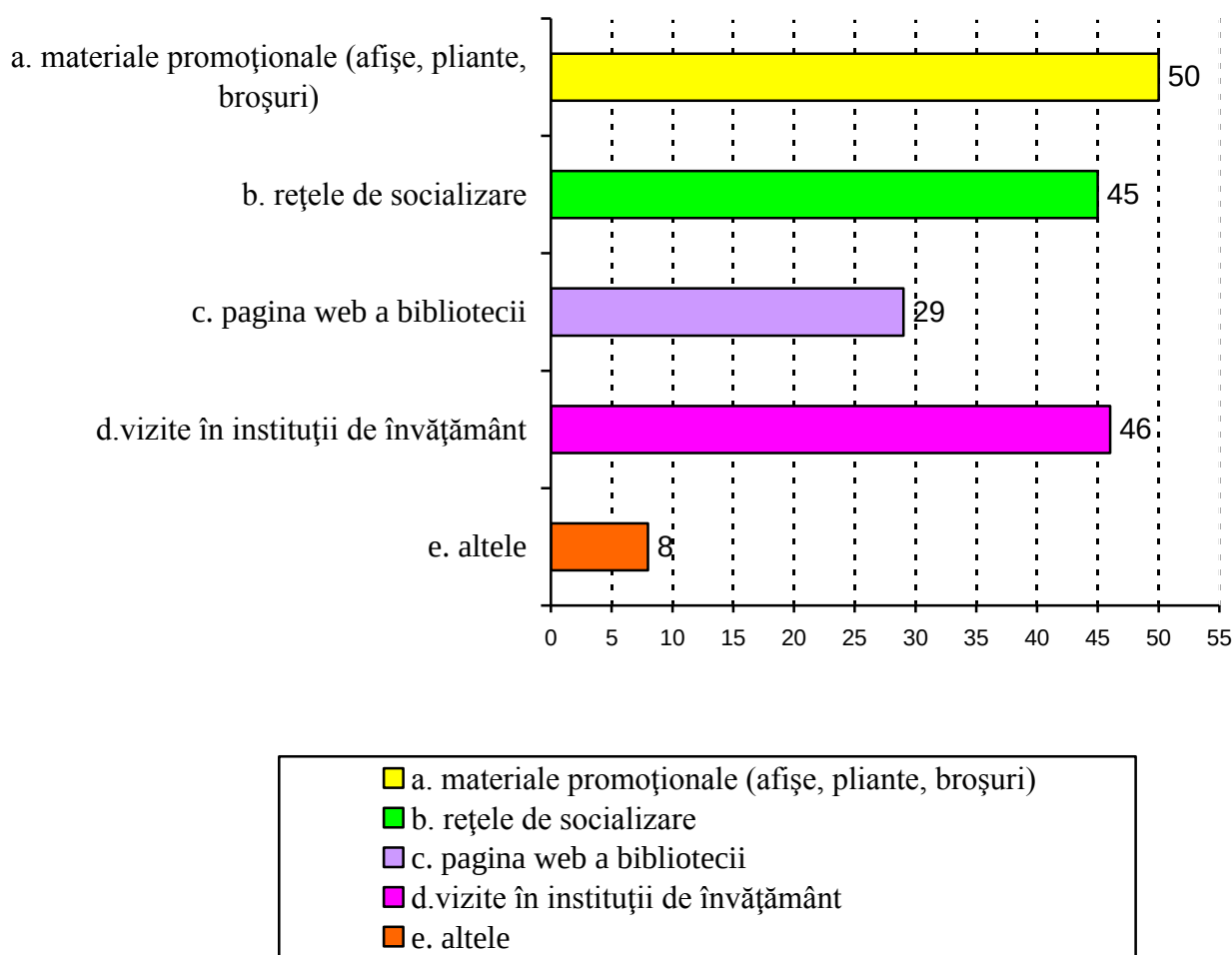
La întrebarea *Se realizează o documentare adecvată a programelor și activităților destinate adolescenților care au loc în biblioteca dvs.?* 57% au afirmat că păstrează un dosar al programului, iar 14% că nu au astfel de dosare. Unii au menționat: poze, date statistice, Caiet de evidență a programelor/activităților desfășurate, un dosar al proiectului, cu programarea activităților, partenerii, numărul participanților, poze de la activități.

Fig. 5 Păstrarea unui Dosar al programului și activităților desfășurate

La întrebarea *Ce metode de promovare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) folosește biblioteca dvs. în prezent?* bibliotecile au menționat:

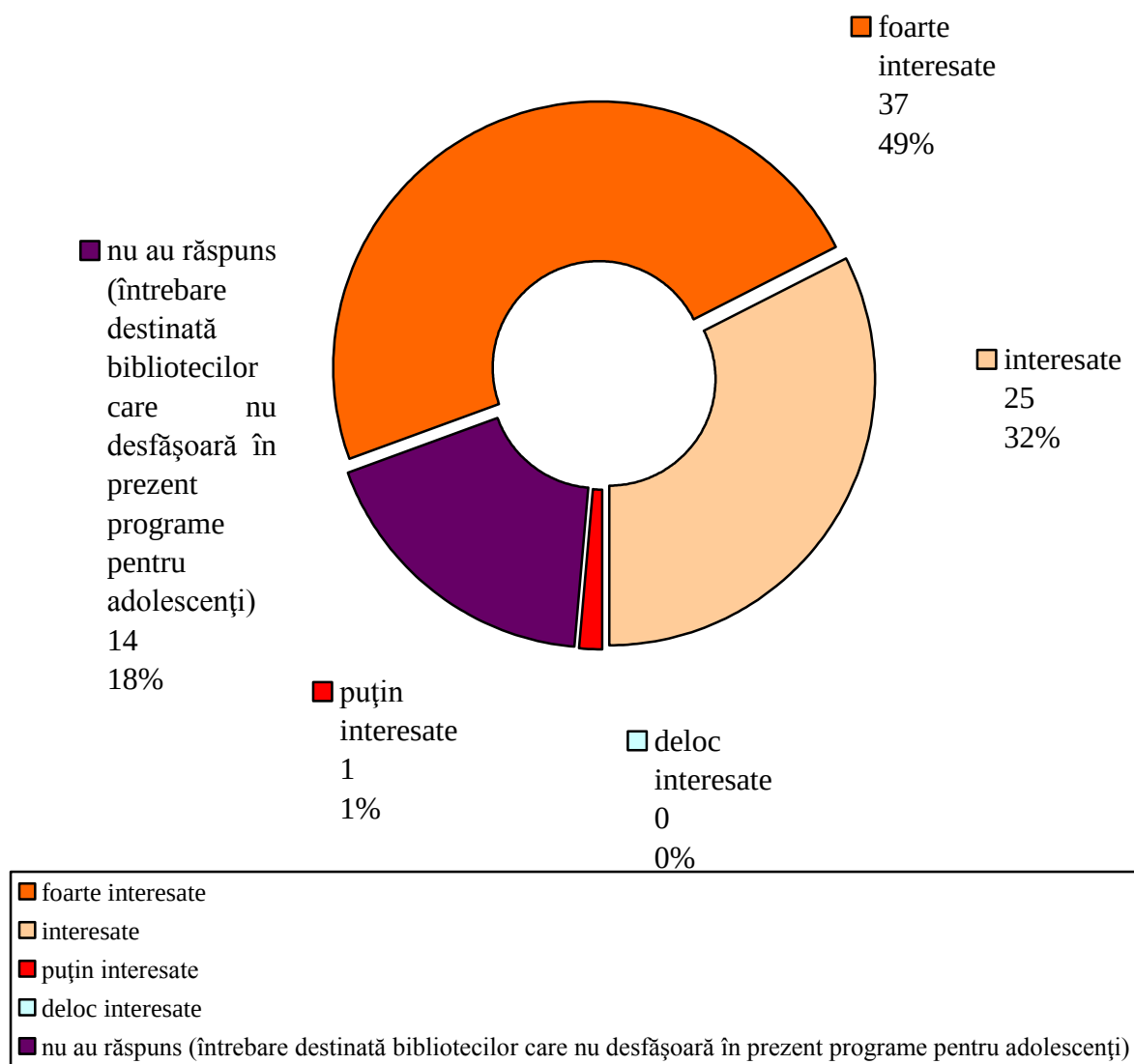
Fig. 6 Metodele de promovare a serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) utilizate de bibliotecile publice din România

La *Altele* au fost amintite: contactarea directă sau telefonică, anunțuri în mass-media locală și națională, participarea la emisiuni TV, paginile web ale instituțiilor culturale din țară și din străinătate, jocuri și concursuri, diseminarea informației în licee prin intermediul voluntarilor bibliotecii, informarea în bibliotecă, bloguri.

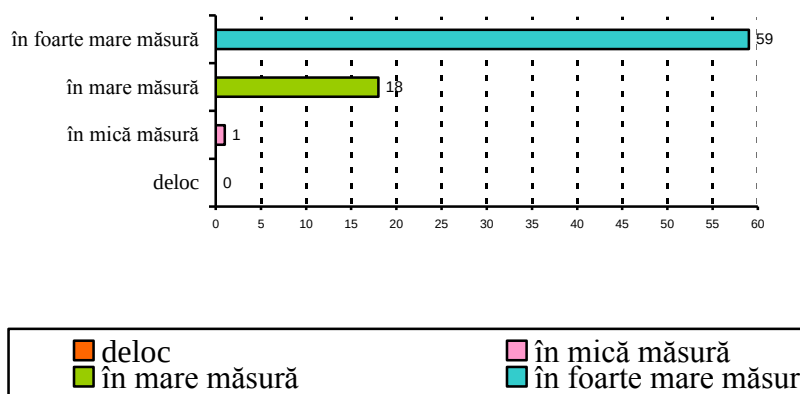
La întrebarea *Cât de interesați ați fi de organizarea de programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs?*, bibliotecile publice care nu organizează, în prezent, programe pentru adolescenți și tineri adulți au afirmat că sunt foarte interesate (49%), respectiv interesate (32%) de organizarea acestor programe în viitor.

Fig. 7 Interesul manifestat de bibliotecile publice din România care nu desfășoară programe pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) pentru organizarea unor astfel de programe

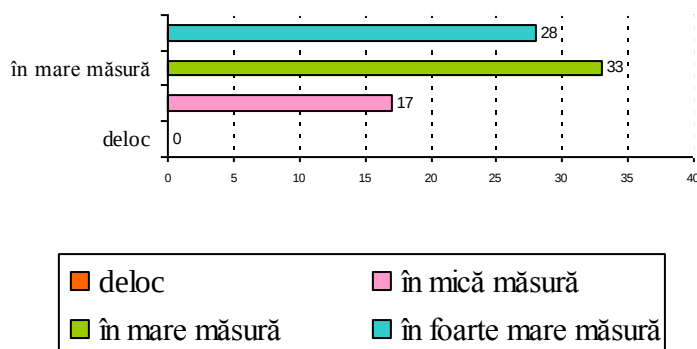
La întrebarea *În ce măsură considerați că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) trebuie să aibă în vedere nevoile adolescenților și tinerilor adulți de dezvoltare personală?*, majoritatea au răspuns că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți trebuie să țină cont în foarte mare măsură (59 din cei 78 de respondenți) de nevoile de dezvoltare personală ale acestora, alți 18 respondenți au considerat că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți trebuie să țină cont în mare măsură de nevoile de dezvoltare personală ale tinerilor, iar 1 respondent – în mică măsură.

Fig. 8 Gradul în care nevoile de dezvoltare personală a adolescenților și tinerilor adulți trebuie să influențeze oferta de servicii și programe destinate acestei categorii

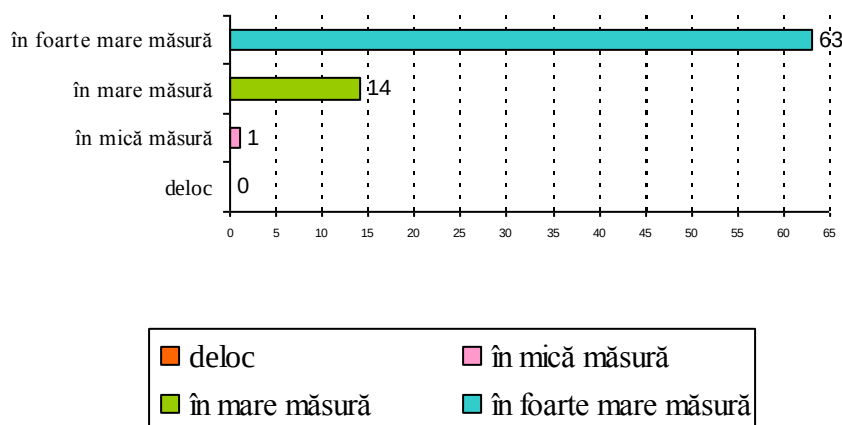
La întrebarea *În ce măsură considerați că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) trebuie să aibă în vedere nevoile adolescenților și tinerilor adulți de dobândire de abilități tehnologice?*, 33 din cei 78 de respondenți au afirmat că nevoia tinerilor de dobândire de abilități tehnologice trebuie să se reflecte în mare măsură în serviciile și programele destinate lor, 28 de respondenți – în foarte mare măsură, iar 17 respondenți – în mică măsură.

Fig. 9 Gradul în care nevoia de dobândire de abilități tehnologice a adolescenților și tinerilor adulți trebuie să influențeze oferta de servicii și programe destinate acestei categorii

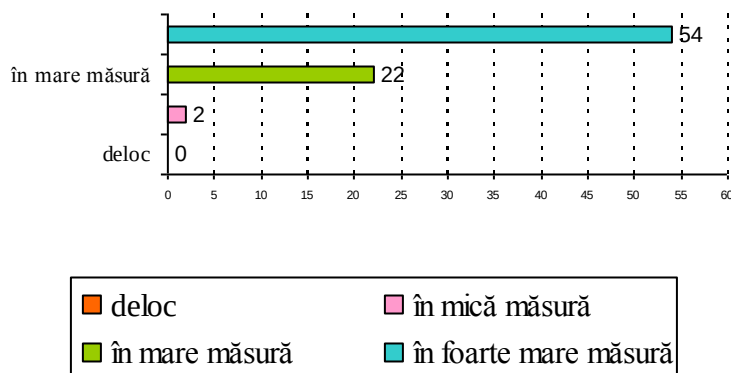
La întrebarea din Chestionar *În ce măsură considerați că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) trebuie să aibă în vedere nevoile adolescenților și tinerilor adulți de Informare?*, 63 din cei 78 de respondenți au afirmat că nevoile de informare ale adolescenților și tinerilor adulți trebuie avute în vedere în foarte mare măsură la gândirea unor servicii și programe pentru aceștia, 14 respondenți – în mare măsură și 1 respondent – în mică măsură.

Fig. 10 Gradul în care nevoia de informare a adolescenților și tinerilor adulți trebuie să influențeze oferta de servicii și programe destinate acestei categorii

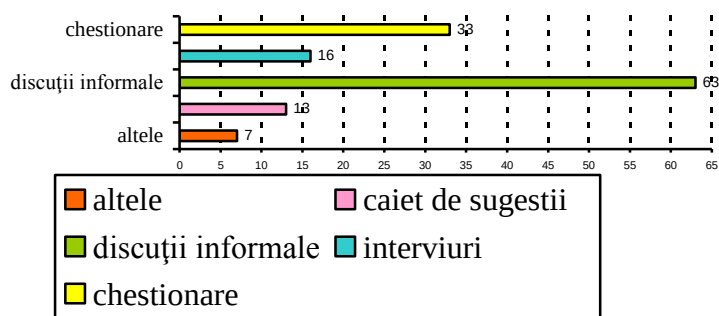
La întrebarea *În ce măsură considerați că serviciile și programele pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) trebuie să aibă în vedere nevoile adolescenților și tinerilor adulți de socializare și petrecere a timpului liber?*, 54 din cei 78 de respondenți consideră că această nevoie a tinerilor trebuie avută în vedere în foarte mare măsură, iar 22 respondenți – în mare măsură și 2 – în mică măsură.

Fig. 11 Gradul în care nevoia de socializare și petrecere a timpului liber a adolescenților și tinerilor adulți trebuie să influențeze oferta de servicii și programe destinate acestei categorii

La întrebarea *Ce metode formale sau informale de identificare a nevoilor și intereselor utilizatorilor și non-utilizatorilor adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) folosește biblioteca dvs.?*, respondenții au menționat următoarele metode.

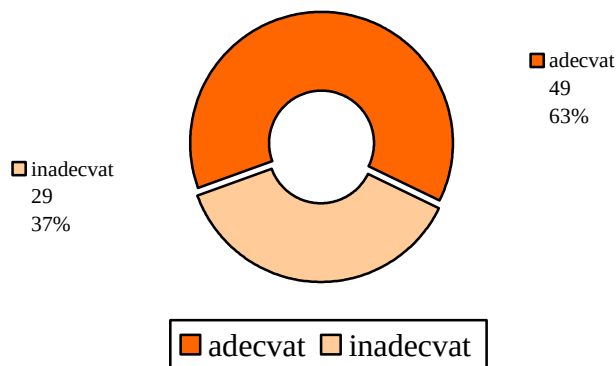
Fig. 12 Metodele de identificare a nevoilor și intereselor utilizatorilor și non-utilizatorilor adolescenți și tineri adulți utilizate în bibliotecile publice din România

La *Altele* au fost amintite: întrebări adresate tinerilor atât în secție, prin intermediul unui panou unde aceștia răspund (panoul se intitulează Tânăra: Neliniștit: Talentat, precum și prin adresarea de întrebări în spații informale gen Grădina Publică, cartiere ale orașului, faleză; observația directă.

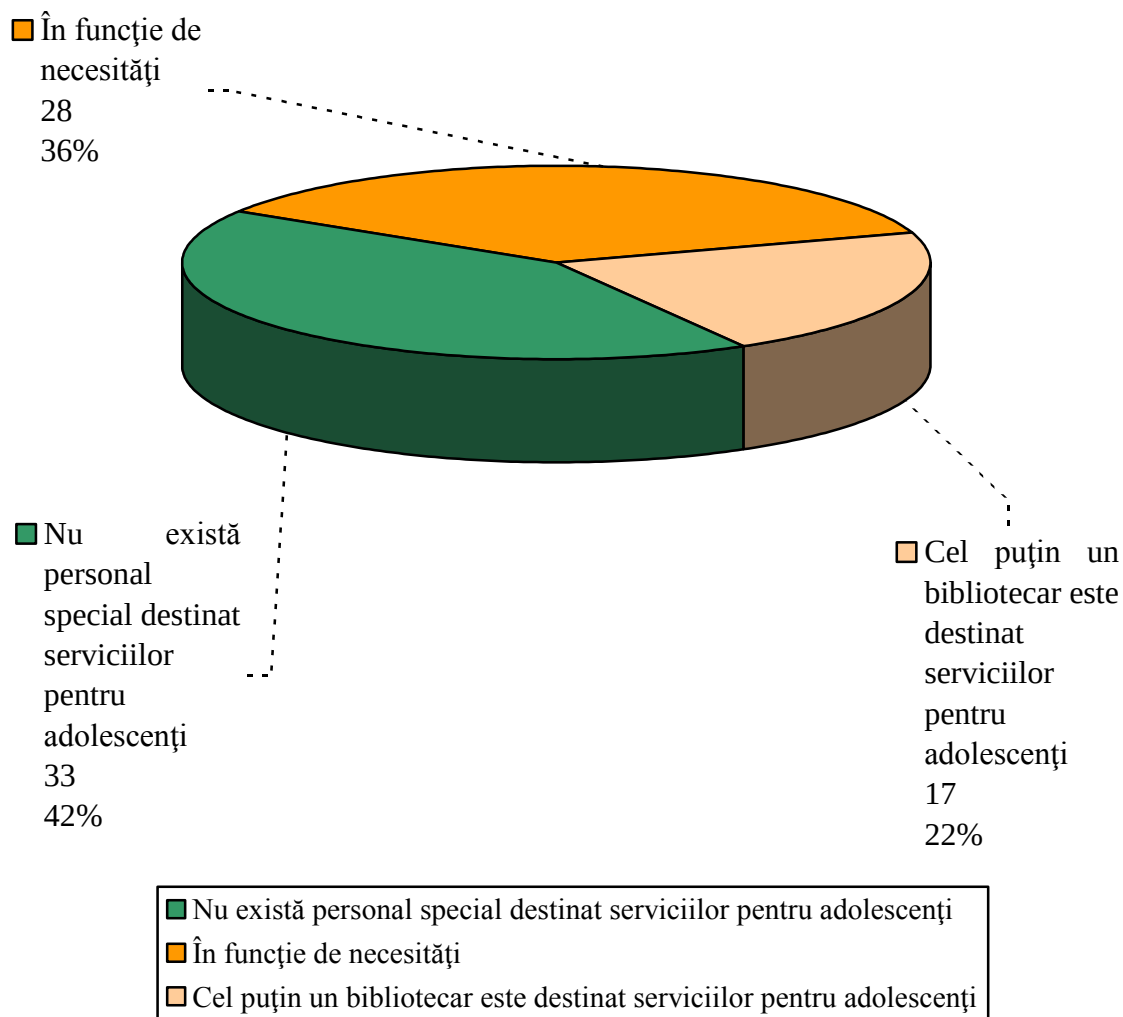
La întrebarea *Asigură, biblioteca dvs., o finanțare adecvată în buget pentru materiale și servicii pentru adolescenți și tineri adulți (14 -25 ani)?*, majoritatea respondenților (63%) au afirmat că finanțarea pentru acest tip de materiale este una adecvată, iar 37% au afirmat că finanțarea este inadecvată.

Fig. 13 Nivelul de finanțare din bugetul bibliotecilor publice din România a materialelor și serviciilor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani)

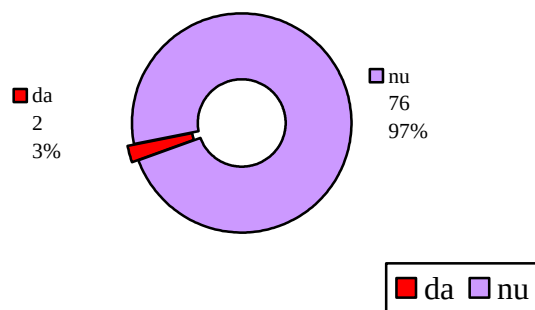
La întrebarea *Biblioteca dvs. asigură personal de specialitate suficient pentru serviciile și programele destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)?*, bibliotecile respondente au afirmat că alocă personal pentru această categorie de vârstă în funcție de necesități (36%), că nu au personal special alocat serviciilor și programelor pentru tineri (42%) sau că cel puțin un bibliotecar lucrează în serviciul tinerilor (22%).

Fig. 14 Nivelul personalului de specialitate destinat serviciilor și programelor pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) în bibliotecile publice din România

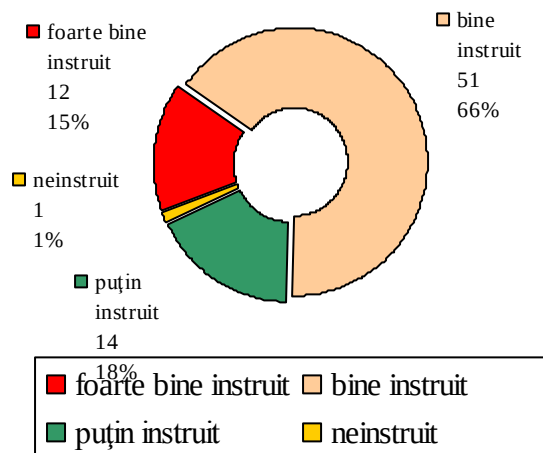
La întrebarea *Există, în biblioteca dvs., un Program de perfecționare profesională internă a bibliotecarilor care lucrează cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani), altul decât cel destinat întregului personal de specialitate?*, majoritatea bibliotecilor au răspuns că nu au un astfel de Program (97%); doar 3% afirmă că ar avea un Program de acest tip.

Fig. 13 Există, în biblioteca dvs., un Program de perfecționare profesională internă a bibliotecarilor care lucrează cu adolescenții și tinerii adulți (14 -25 ani), altul decât cel destinat întregului personal de specialitate?

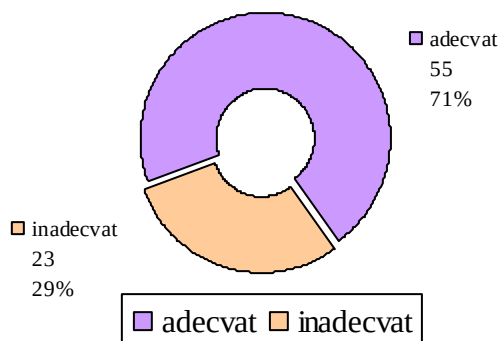
La întrebarea *Cât de bine instruit considerați că este personalul de specialitate din biblioteca dvs. pentru a putea utiliza noile tehnologii și resurse electronice?*, 66% dintre respondenți afirmă că personalul este bine instruit, 15% că este foarte bine instruit, 18% că este puțin instruit și 1% că este neinstruit.

Fig. 14 Nivelul de instruire a personalului de specialitate din bibliotecile publice din România pentru utilizarea noilor tehnologii și resurse electronice

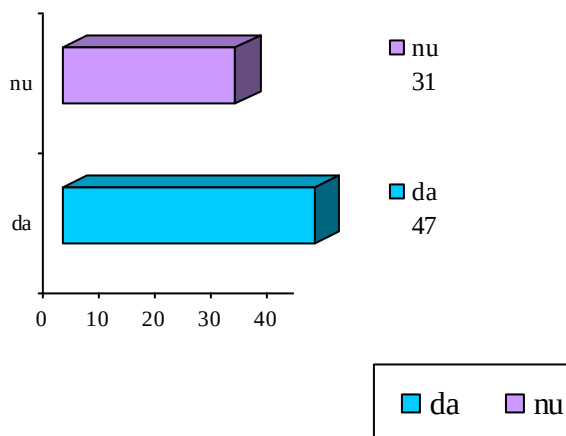
La întrebarea *Considerați că personalul de specialitate din biblioteca dvs. este pregătit corespunzător pentru a putea comunica eficient cu adolescenții și tinerii adulți (14-25 ani)?*, 71% afirmă că nivelul de instruire al personalului, legat de comunicarea cu tinerii, este unul adecvat, iar 29% că este inadecvat.

Fig. 15 Nivelul de instruire a personalului de specialitate din bibliotecile publice din România pentru comunicarea eficientă cu adolescenții și tinerii adulți

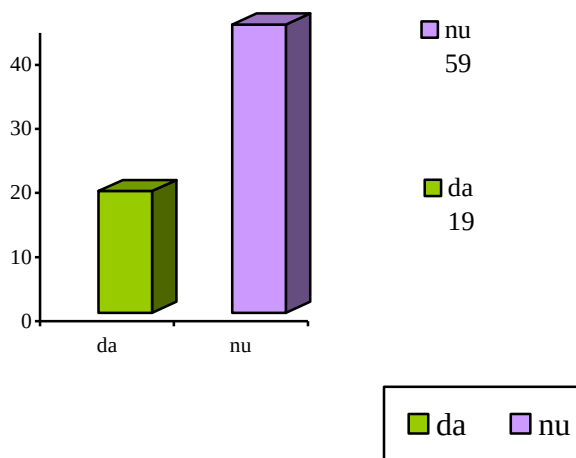
La întrebarea *Biblioteca dvs. are încheiate parteneriate de colaborare cu persoane fizice sau juridice din comunitate care oferă servicii destinate adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)?*, 47 din cei 78 de respondenți confirmă existența unor parteneriate ale bibliotecii, iar restul de 31 nu au încheiate parteneriate cu alți factori cheie din în comunitate.

Fig. 16 Gradul în care bibliotecile colaborează cu persoane fizice sau juridice din comunitate care oferă servicii destinate adolescenților și tinerilor adulți (14 -25 ani)

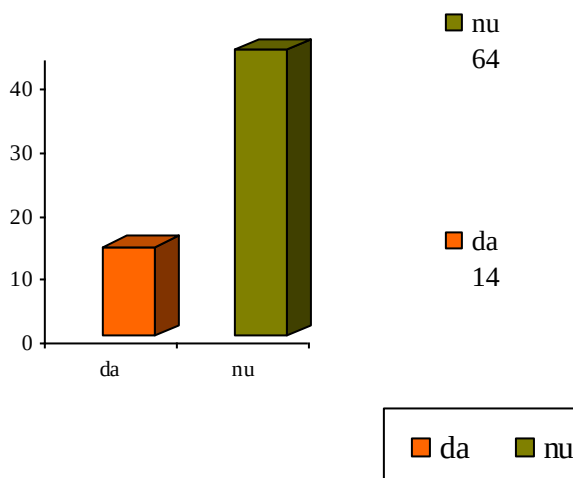
La întrebarea *Aveți în bibliotecă o colecție separată de documente, destinată adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani)?*, majoritatea respondenților (59 din 78) confirmă inexistența unei colecții separate de documente pentru tineri, doar 19 dintre ei afirmând că biblioteca deține o colecție separată.

Fig. 17 Existența unei colecții separate de documente pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani)

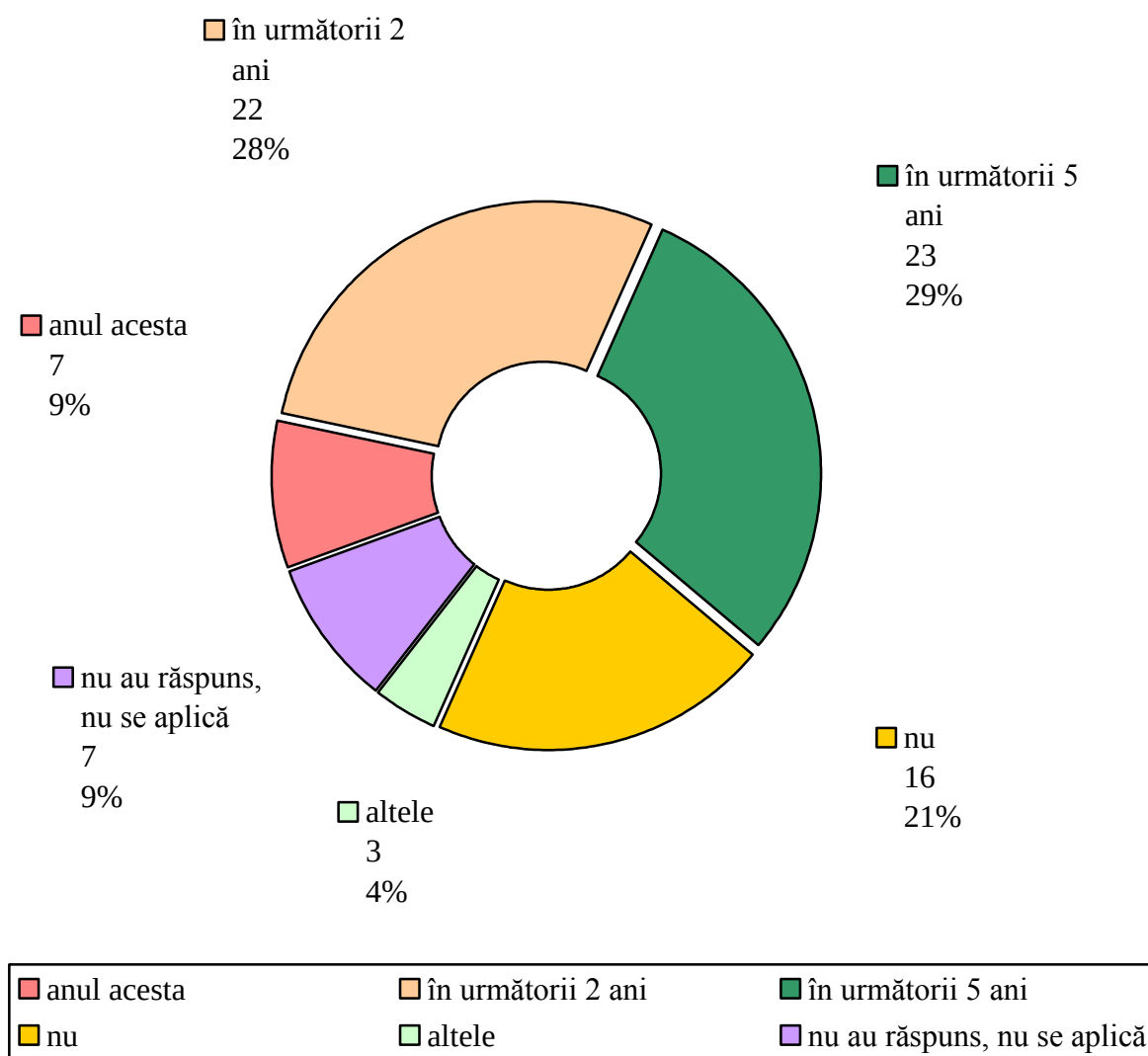
La întrebarea *Există un spațiu separat destinat exclusiv adolescenților și tinerilor adulți (14-25 ani) în biblioteca dvs?*, majoritatea respondenților (64 din 78) confirmă inexistența unui spațiu exclusivist pentru tineri, doar 14 respondenți afirmând că biblioteca are alocate spații separate pentru această categorie de vârstă.

Fig. 17 Existența unui spațiu exclusiv pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani)

La întrebarea *Aveți în vedere crearea unui spațiu separat, destinat exclusiv adolescenților?*, 28% recunosc că intenționează ca în următorii 2 ani să amenajeze spații pentru adolescenți și 29% - în următorii 5 ani, 21% - nu intenționează să amenajeze spații pentru adolescenți, 9% - doresc să amenajeze spații anul acesta.

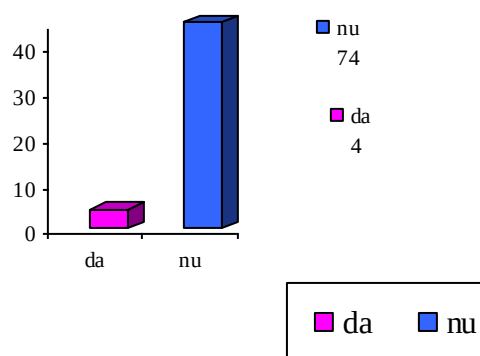
Fig. 18 Intenția de a organiza un spațiu exclusiv pentru adolescenți și tineri adulți în cadrul bibliotecii

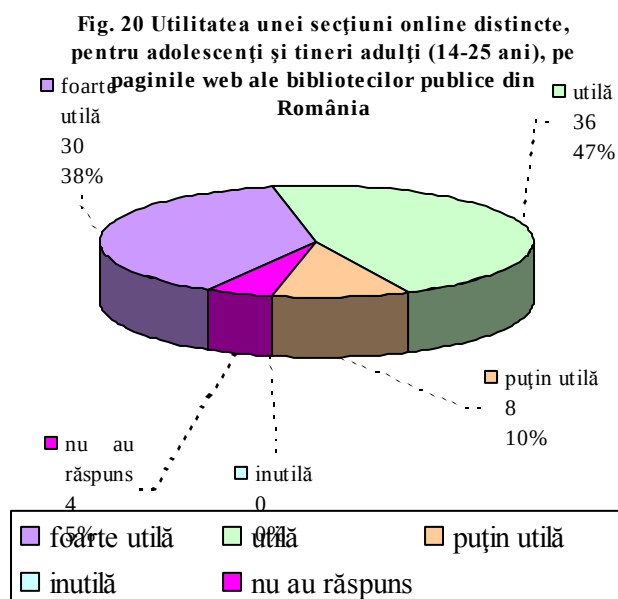
Unii dintre respondenți au subliniat faptul că spațiul bibliotecii nu permite organizarea unei secții separate pentru adolescenți și tineri, că vor organiza un asemenea spațiu când vor avea un sediu nou sau în măsura spațiului disponibil.

La întrebarea *Pagina web a bibliotecii dvs. include o secțiune dedicată exclusiv adolescenților?*, majoritatea respondenților (77 din 78) afirmă că nu au pe pagina web o secțiune separată pentru adolescenți; doar 4 dintre respondenți afirmă că au o secțiune web pentru adolescenți pe pagina web a bibliotecii: Biblioteca Județeană Cluj – AdolescenTEEN, Pagina adolescenților (<http://www.bjc.ro/paginaadolescentilor/index.php/ro/>), Biblioteca Județeană Constanța – Secția pentru Copii și Tineret (<http://www.biblioteca.ct.ro/>), Biblioteca Județeană Arad și Biblioteca Județeană Ialomița.

Fig. 19 Existența unei secțiuni online distincte, pentru adolescenți și tineri adulți (14-25 ani), pe paginile web ale bibliotecilor

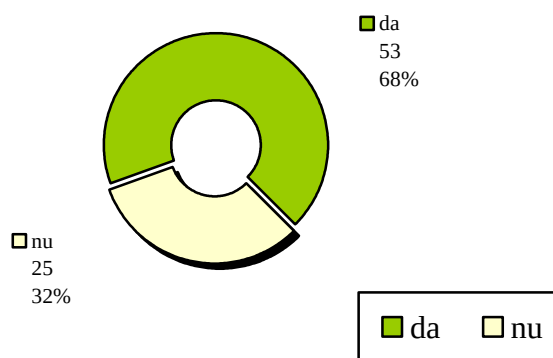

La întrebarea *Cât de utilă considerați că ar fi o astfel de secțiune web?*, 47% dintre respondenți consideră că o secțiune web separată pentru tineri ar fi utilă, 38% - foarte utilă, 10% - puțin utilă.

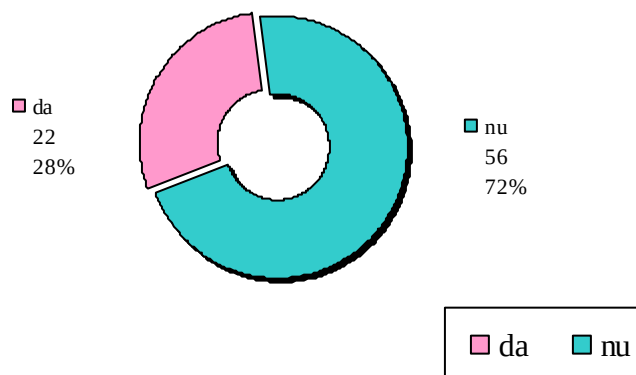
La întrebarea *Colaborează biblioteca dvs. cu adolescenți și tineri adulți (14-25 ani) voluntari?*, 68% dintre respondenți afirmă că colaborează cu voluntari - adolescenți și tineri, iar 32% că nu lucrează cu voluntari - adolescenți și tineri.

Fig. 21 Colaborează biblioteca dvs. cu adolescenți și tineri adulți voluntari?

La întrebarea *Oferă biblioteca dvs. condiții favorabile utilizatorilor adolescenți cu nevoi speciale?*, 72% dintre respondenți recunosc că nu oferă condiții favorabile pentru tinerii cu nevoi speciale, iar 28% că le asigură condiții favorabile acestora.

Fig. 22 Există în bibliotecile publice din România condiții favorabile pentru adolescenți și tineri adulți cu nevoi speciale?

FIȘA PROGRAM

Biblioteca:

Bibliotecar:

Titlul programului:

Scurtă descriere a programului:

Scopul programului:

Obiectivele programului:

Tipul programului :

- ☐ educațional
- ☐ de informare
- ☐ recreativ
- ☐ cultural
- ☐ tehnologic
- ☐ inter-generațional
- ☐ de voluntariat

Formatul programului :

___ prezentare ___ atelier ___ dezbateri ___ vizionare de film
 ___ demonstrație

Etape în derularea programului:

Sursa de inspirație a programului:

Data: __/__/__, de la ora: ____ la ora: ____

___ Data verificată în calendarul bibliotecii

___ Data verificată în calendarul școlar

___ Data verificată în calendarul comunității

Locația: Sala de conferințe Secția pentru adolescenți Alta

Grupul țintă:

Copii (12-14 ani) Adolescenți (14-18 ani) Tineri(18-25 ani) Părinți Toți

Număr de participanți: ___ estimat ___ efectiv

Parteneri/sponsori:

Implicarea tinerilor (cum vor fi implicați tinerii: consultanți, voluntari):

Bugetul (costuri estimative):

Cheltuieli cu invitatul (tarif, transport, masă, etc.):

Materiale și echipamente (achiziție sau închiriere):

Răcoritoare pentru pauză (incl. pahare, farfurii, șervețele, etc.) :

Documente (cărți și alte materiale necesare pentru program):

Costul de personal (ore alocate x tarif/ora):

Costuri de publicitate (fluturași, afișe, semne de carte, comunicate de presă, e-mail-uri, costuri poștale):

Premii sau stimulente:

Alte costuri:

Sursa de finanțare: ____ Bugetul bibliotecii ____ Granturi ____ Asociația “Prietenii Bibliotecii”

____ Sponsorizări ____ Donații ____ Alta

Aprobarea programului: ____ Aprobă de șeful ierarhic ____ Aprobă de director

Materiale și echipamente necesare:

Confirmarea invitatului (responsabil: _____)

Date de contact (nume, email, telefon):

____ Contract trimis ____ Contract semnat

Pregătirea locației (responsabil: _____)

____ discutat cu personalul administrativ

____ rezervat sala

____ pregătit mese, scaune necesare

Răcoritoare pentru pauze (responsabil: _____)

____ apa minerală, ____ suc, ____ cafea, ____ ceai, ____ biscuiți/ săratele, ____ pahare, ____ farfurii, ____ șervețele

Marketing și promovare (responsabil: _____)

____ Realizarea materialelor promoționale

____ Materialele de promovare traduse în limbile membrilor comunității

____ Postarea de informații pe pagina web a bibliotecii, pe pagina de facebook a bibliotecii și de

materiale promoționale în secțiunile de relații cu publicul

____ Informarea personalului despre acest program

____ Distribuirea de fluturași în școli, grupuri din comunitate, alte biblioteci

____ Comunicat de presă transmis către ziarurile locale, ziarurile școlare, posturi de radio/TV, Asociația “Prietenii Bibliotecii”

____ Pregătirea vitrinelor de expoziție

____ Trimiterea de e-mail-uri, Tweets adolescenților, părinților, școlilor

____ Invitarea de VIP-uri din comunitate (politicieni, factori de decizie, etc.)

Alte resurse (responsabil: _____)

____ Expoziții, ____ Vitrine, ____ Fluturași, ____ Bibliografii, ____ Altele

Lista de verificare inițială:

____ Sala amenajată și dotată corespunzător

____ Sarcinile distribuite bibliotecarilor/voluntarilor

____ Echipamentul pregătit

____ Răcoritoarele asigurate

____ Prezentarea invitatului pregătită

____ Invitatul confirmat

____ Formularul de evaluare pregătit

____ Persoana responsabilă cu fotografiatul desemnată

____ Altele: _____

Lista de verificare după încheierea programului:

- _____ Sala curățată
- _____ Fotografiile/ rezumatul programului postat online și trimis mass-media locală
- _____ Afișele și materialele promoționale care anunțau programul – îndepărtate din bibliotecă și din mediul online
- _____ Note de mulțumire trimise voluntarilor, personalului implicat, invitaților, sponsorilor, etc.
- _____ Discuție finală cu personalul implicat
- _____ Analiza formularelor de evaluare
- _____ Altele: _____

Rezultatele programului:**Evaluarea programului:**

A avut programul succes? De ce da, de ce nu ?

Care au fost numărul de participanți estimați?

Au existat probleme neanticipate? Ce se poate face în viitor pentru a le evita ?

Ce recomandări aveți pentru viitor?

Mărturii ale participanților, dacă există:

CONTRACT DE VOLUNTARIAT NR. ____ / ____

Încheiat azi _____ între:

1. Biblioteca _____, având sediul în _____ Str. _____ nr. _____, Tel./fax: _____, E-mail: _____, în calitate de instituție care găzduiește voluntarul și
2. Numele: _____
Adresa _____
Telefon. _____ E-mail _____ Act de identitate seria ____ nr. _____ în calitate de voluntar.

Obiectul contractului îl constituie derularea activității de voluntariat, conform fișei postului, anexă care face parte integrantă din prezentul contract.

Durata contractului este _____

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR

Drepturile voluntarului:

- Voluntarul are un statut egal cu cel al angajaților;
- Are dreptul de a-și exprima opiniile și nemulțumirile în legătură cu munca prestată și de a face propuneri pentru îmbunătățirea ei;
- Are dreptul de a beneficia de instruire în activitatea pe care urmează să o desfășoare;
- Poate refuza cererile nepotrivite, în afara cadrului fixat de fișa postului;
- Poate să ceară schimbarea locului de muncă. Cererea lui va fi soluționată în măsura în care acest lucru este posibil și necesar pentru instituție.

Obligațiile voluntarului:

- Să respecte Regulamentul de ordine interioară al Bibliotecii _____;
- Să considere voluntariatul un angajament serios și să respecte programul de muncă stabilit;
- Să anunțe din timp orice schimbare survenită în derularea programului;
- Să-și îndeplinească sarcinile eficient și cu onestitate, să fie politicos, să respecte confidențialitatea;
- Să se integreze și să colaboreze cu colectivul în care muncește;
- Să îngrijească bunurile pe care le folosește în cadrul activității de voluntariat;
- Să aducă o adeverință de la medicul de familie care să ateste faptul că este apt din punct de vedere medical să presteze activități în bibliotecă;

Drepturile Bibliotecii _____:

- Să verifice munca voluntarului;
- Să dețină toate drepturile asupra materialelor scrise, create, colectate pe care acesta le realizează în perioada desfășurării activității de voluntariat.

Obligațiile Bibliotecii _____:

- Colectivul bibliotecii se obligă să-l trateze pe voluntar ca pe un coleg cu drepturi egale;

- Voluntarului i se va asigura un loc de muncă corespunzător, unde să-și desfășoare activitatea;
- Să-i asigure voluntarului accesul la toate informațiile și materialele de care are nevoie în desfășurarea activității;
- Să instruiască voluntarul și să asigure respectarea normelor de protecția muncii;
- Să elibereze voluntarului un certificat nominal care să ateste calitatea de voluntar și recunoașterea muncii prestate.

Manager,

.....

Voluntar,

FIȘA POSTULUI nr. ____ / ____

NUME VOLUNTAR: _____

DENUMIREA POSTULUI: _____

DURATA VOLUNTARIATULUI: _____

PROGRAMUL DE LUCRU: _____

LOCUL DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII: _____

RESPONSABILITĂȚI PRINCIPALE:

SCOPUL MUNCII DE VOLUNTARIAT:

PERSOANE CU CARE VA COLABORA:

ABILITĂȚI NECESARE:

Întocmit,
responsabil cu activitatea de voluntariat,

Am luat la cunoștință
voluntar,